

Crna Gora

Zavod za školstvo

Broj:

Podgorica, 26.01.2022. godine.

**Godišnji izvještaj o kvalitetu rada
obrazovno-vaspitnih ustanova
za 2021. godinu**

PODGORICA
2021

SADRŽAJ

UVOD	4
I KVALITET RADA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA	5
1. OSNOVNA STATISTIKA.....	5
2. EVALUIRANE KLJUČNE OBLASTI OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA	5
3. SPISAK NADZORISANIH USTANOVA 2021.....	6
4. PREGLED POSTIGNUĆA PO NIVOIMA OBRAZOVANJA.....	7
5. KVALITET RADA OSNOVNIH ŠKOLA.....	8
5.1. NASTAVA I UČENJE.....	8
5.1.1. Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost.....	8
5.1.2. Matematika	10
5.1.3. Engleski jezik.....	12
5.1.4. Ruski jezik.....	15
5.1.5. Njemački jezik.....	16
5.1.6. Italijanski jezik.....	17
5.1.7. Albanski jezik i književnost.....	19
5.1.8. Istorija.....	21
5.1.9. Geografija	23
5.1.10. Hemija	25
5.1.11. Fizika.....	27
5.1.12. Likovna kultura	29
5.1.13. Muzička kultura	31
5.1.14. Fizičko vaspitanje.....	32
5.1.15. Nastavni predmeti – komentari i zaključci.....	33
5.2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE USTANOVOM.....	35
5.3. ETOS ŠKOLE.....	38
5.4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA	41
5.5. PODRŠKA UČENICIMA	43
5.6. KOMENTARI I ZAKLJUČCI	45
6. KVALITET RADA SREDNJIH ŠKOLA.....	47
7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA (I DIO).....	48

II KVALITET RADA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU (MART-MAJ 2021)	50
8. OSNOVNA STATISTIKA	50
9. EVALUIRANE KLJUČNE OBLASTI I STANDARDI KVALITETA	51
10. SPISAK NADZORISANIH ŠKOLA (MART-MAJ 2021)	53
11. PREGLED STANDARDA KVALITETA PO NIVOIMA	55
4.1. KVALITET RADA OSNOVNIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU.....	55
4.2. KVALITET RADA SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU.....	56
4.3. POREĐENJE OSTVARENOSTI STANDARDA KVALITETA RADA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU	58
12. KVALITET RADA OSNOVNIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU	60
KLJUČNA OBLAST 1 – NASTAVA I UČENJE	60
KLJUČNA OBLAST 2 – UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM.....	67
KLJUČNA OBLAST 3 – PODRŠKA UČENICIMA	80
13. KVALITET RADA SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU	84
KLJUČNA OBLAST 1 – NASTAVA I UČENJE	84
KLJUČNA OBLAST 2 – UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM	92
KLJUČNA OBLAST 3 – PODRŠKA UČENICIMA	103
14. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA (II DIO)	108

Uvod

Pravilnikom o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama¹ (Član 27) definisano je da Zavod za školstvo sačinjava godišnji izvještaj o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama i dostavlja ga nadležnom Ministarstvu².

Zavod za školstvo kao organ uprave utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama, radi na unapređenju obrazovno-vaspitnog rada, analizi i razvoju obrazovnog sistema u Crnoj Gori.

Svrha izrade Godišnjeg izvještaja je da:

- informiše prosvjetne institucije: Ministarstvo prosvjete, Nacionalni savjet za obrazovanje, Prosvjetnu inspekciju, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, kao i NVO sektor i širu javnost o kvalitetu rada ustanova (redovni i vanredni nadzor) na godišnjem nivou;
- ukaže na prednosti i nedostatke objektivnom i cjelovitom procjenom kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova u kojima je izvršena eksterna evaluacija;
- obrazovnim i stručnim ustanovama, kao i kreatorima obrazovne politike pruži relevantne smjernice (preporuke) za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta;
- analizira razvoj i postignuća (napredak ili regresiju) po vrstama i nivoima obrazovanja u odnosu na prethodnu godinu;
- obezbijedi relevantnu bazu podataka drugim odsjecima u Zavodu: Odsjeku za razvoj i istraživanje obrazovnog sistema, Odsjeku za kontinuirani profesionalni razvoj i Odsjeku za međunarodnu saradnju.

Pod uticajem pandemije COVID-19, tokom 2021. godine mijenjale su se okolnosti i uslovi ukupnog života. Obrazovno-vaspitne ustanove su organizovale svoj rad u skladu sa odgovarajućim mjerama nadležnih institucija.

Izvještaj je podijeljen na dva dijela:

I Kvalitet rada osnovnih i srednjih škola

II Kvalitet rada osnovnih i srednjih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu.

Prvi dio se odnosi na vaspitno-obrazovni rad u toku prve polovine III klasifikacionog perioda školske 2020/21. godine i I i II klasifikacionog perioda školske 2021/22. godine, a drugi dio na rad u drugoj polovini III klasifikacionog perioda i IV klasifikacionom periodu 2020/21. godine.

---

¹ "Službeni list Crne Gore", br. 111/20

² U godišnjem izvještaju ne vrši se konkretizacija obrazovnih ustanova u kojima su evidentirani nedostaci, odnosno dobra praksa. Razlog za ovakav pristup su pojedinačni izvještaji po obrazovnim institucijama koji su dostavljeni nadležnom Ministarstvu, ustanovama i nalaze se na sajtu Zavoda za školstvo, a izvještaji za srednje stručne i srednje mješovite škole – na sajtu Centra za stručno obrazovanje.

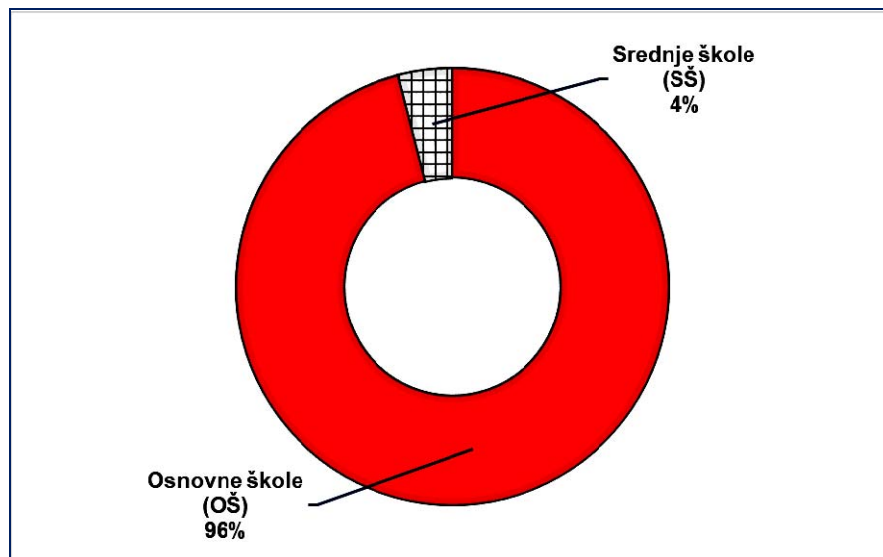
I KVALITET RADA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

Ovim dijelom Izveštaja je obuhvaćena: osnovna statistika, evaluirane ključne oblasti, pregled postignuća po nivoima obrazovanja, nadzorisanе ustanove 2021. i pregled prednosti, nedostataka i preporuka po tipovima nadzorisanih ustanova, upoređivanje rezultata nadzorisanih ustanova 2020. i 2021. godine i zaključna razmatranja.

1. Osnovna statistika

Odsjek za utvrđivanje kvaliteta Zavoda za školstvo je 2021. godine realizovao kompletno utvrđivanje kvaliteta u 28 obrazovno-vaspitnih ustanova:

- 27 osnovnih škola (96%) i
- 1 srednje škole (4%).

2. Evaluirane ključne oblasti obrazovno-vaspitnog rada

Prema *Pravilniku o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama*³ i u skladu sa *Metodologijom za obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi*, utvrđivanje kvaliteta se vrši u pet ključnih oblasti obrazovno-vaspitnog rada, iskazanih po indikatorima kvaliteta:

- kvalitet nastave i učenja, odnosno obrazovno-vaspitnog rada;
- upravljanje i rukovođenje ustanovom, organizacija i izvođenje obrazovno-vaspitnog rada;
- etos ustanove;
- postignuća, znanja i vještine djece, učenika, odnosno polaznika obrazovanja (u daljem tekstu: učenici), prema obrazovnim standardima znanja, odnosno ishodima učenja, i
- podrška koju ustanova pruža učenicima.

³ "Službeni list Crne Gore", br. 111/20

Kvalitet obrazovno-vaspitnih ustanova se procjenjuje bodovima koji odgovaraju opisnim procjenama, tako da se indikatori iskazuju opisnim procjenama na četvorostepenoj skali:

- veoma uspješno (9 i 10 bodova);
- uspješno (8, 7 i 6 bodova);
- zadovoljava (5, 4 i 3 boda);
- ne zadovoljava (2 i 1 bod).

3. Spisak nadzorisanih ustanova 2021.

U 2021. godini utvrđen je kvalitet obrazovno-vaspitnog rada u 28 ustanova:

* 27 osnovnih škola

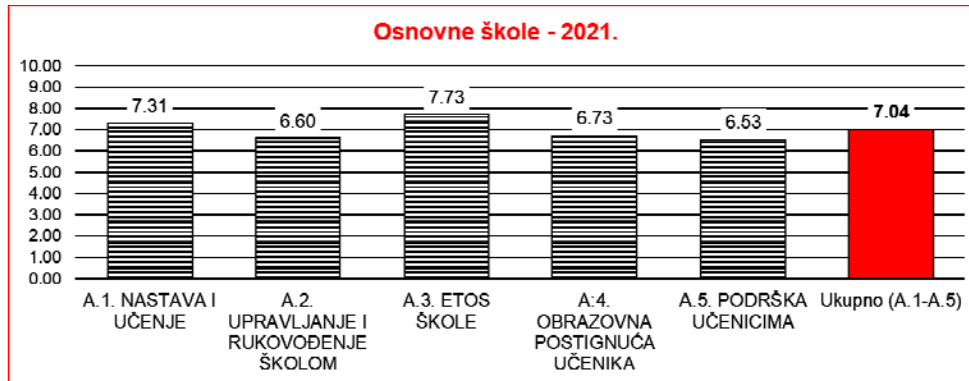
1.	JU OŠ "Vukajlo Kukulj"	Berane
2.	JU OŠ "21. maj"	Bijelo Polje
3.	JU OŠ "Aleksa Bećo Đilas"	Bijelo Polje
4.	JU OŠ "Milomir Đalović"	Bijelo Polje
5.	JU OŠ "Nedakusi"	Bijelo Polje
6.	JU OŠ "Vladislav Sl. Ribnikar"	Bijelo Polje
7.	JU OŠ "Međuriječje"	Kolašin
8.	JU OŠ "Vojin Čepić"	Kolašin
9.	JU OŠ "Ivo Visin"	Kotor
10.	JU OŠ "Nikola Đurković"	Kotor
11.	JU OŠ "Veljko Drobnjaković"	Kotor
12.	JU OŠ "Branko Višnjić"	Nikšić
13.	JU OŠ "Dušan Đukanović"	Nikšić
14.	JU OŠ "Dušan Ivović"	Pljevlja
15.	JU OŠ "Jakub Kubur"	Pljevlja
16.	JU OŠ "Kruševo"	Pljevlja
17.	JU OŠ "Mataruge"	Pljevlja
18.	JU OŠ "Mile Peruničić"	Pljevlja
19.	JU OŠ "Radoje Kontić"	Pljevlja
20.	JU OŠ "Radoje Tošić"	Pljevlja
21.	JU OŠ "Vladimir Rolović"	Pljevlja
22.	JU OŠ "Boško Radulović"	Podgorica
23.	JU OŠ "Vojin Popović"	Podgorica
24.	JU OŠ "Bukovica"	Rožaje
25.	JU OŠ "Daciće"	Rožaje
26.	JU OŠ "Milun Ivanović"	Rožaje
27.	JU OŠ "Miroslav Đurović"	Rožaje

* 1 srednja stručna škola

1.	JU Srednja "Sergije Stanić"	Podgorica
----	-----------------------------	-----------

4. Pregled postignuća po nivoima obrazovanja

Prikazan je *srednji* broj bodova procijenjenog kvaliteta ključnih oblasti samo za osnovne škole nadzorisanе 2021. godine.

U nadzorisanim osnovnim školama najbolje je procijenjena oblast *Etos ustanove* (7,73), a najslabije *Podrška učenicima* (6,53).

Srednja vrijednost procjene je 7,04, što znači da su oblasti *Etos škole* (7,73) i *Nastava i učenje* (7,31) iznad ovog prosjeka, a slabiji od prosjeka su oblasti *Obrazovna postignuća učenika* (6,73), *Upravljanje i rukovođenje školom* (6,60) i *Podrška učenicima* (6,53).

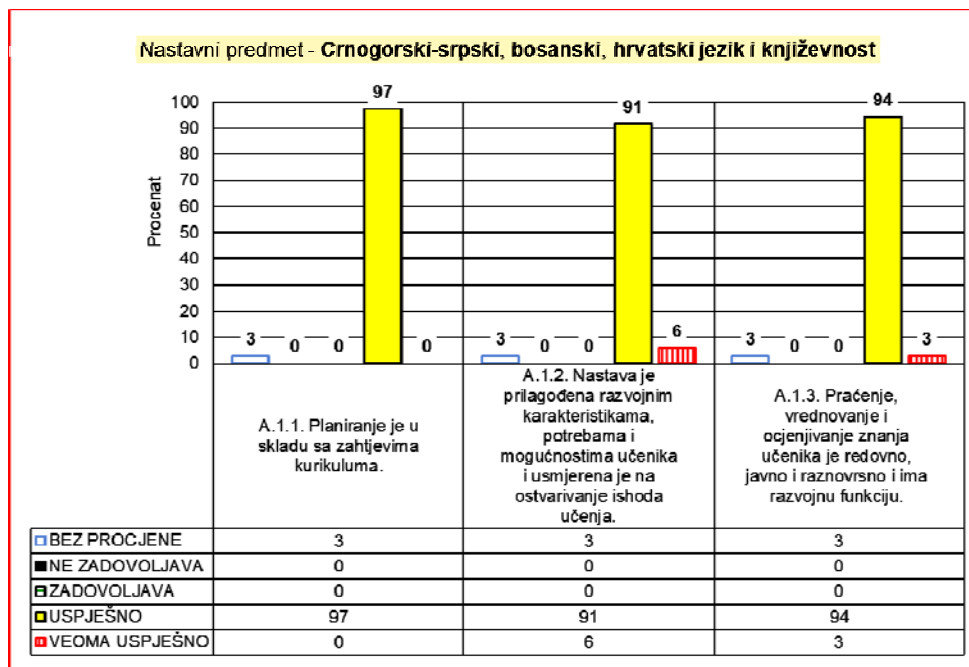
5. KVALITET RADA OSNOVNIH ŠKOLA

5.1. NASTAVA I UČENJE

5.1.1. Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost

Nastava predmeta Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost u toku 2021. godine evaluirana je u devetnaest osnovnih škola. Urađeno je šesnaest izvještaja za razrednu i osamnaest izvještaja za predmetnu nastavu. Nije izvršena procjena predmetne nastave u jednoj školi iz objektivnih razloga (nastavnica je bila na bolovanju zbog bolesti Covid-19, a nije obezbijeđena zamjena). Većina škola u kojima je vršena eksterna evaluacija obrazovno-vaspitnog rada ima mali broj učenika.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene	1	3	1	3	1	3
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0		0		0
USPJEŠNO	34	97	32	91	33	94
VEOMA USPJEŠNO		0	2	6	1	3
Ukupno:	35	100	35	100	35	100

Nastava ovog predmeta ukupno evaluirana je na nivou uspješno (7,26), pa su i standardi ostvareni u znatnoj mjeri.

- Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma – uspješno (97%); srednja procjena standarda je 7,65.
- Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena na ostvarivanje ishoda učenja – uspješno (91%) i u dva nadzora veoma uspješno (6%); srednja procjena standarda je 7,15.
- Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju – uspješno (94%) i u jednom nadzoru veoma uspješno (3%); Srednja procjena standarda je 7,18.

Prednosti:

- Nastava se realizuje prema godišnjim planovima koji su zbog specifičnih epidemijskih uslova rada centralno uređeni, prilagođeni trajanju časova od 30 minuta i preporučeni od strane Zavoda za školstvo. Odstupanja od planirane dinamike rada uredno su evidentirana.
- Pripremanje za nastavu je redovno. Strukturiranost pisanih priprema usklađena je sa metodičko-didaktičkim zahtjevima. Planiranje dopunske i dodatne nastave je blagovremeno.
- Primjenjuju se metode i oblici rada koji su odgovarajući u odnosu na ishode učenja i specifične epidemiološke uslove rada. Nastavni proces uglavnom karakteriše metodička zaokruženost.
- Poštuju se metodički principi funkcionalnog smjenjivanja direktnog i indirektnog rada u kombinovanim odjeljenjima.
- Nastavni proces usmjeren je u dovoljnoj mjeri na učenike i razvijanje njihovih jezičkih vještina.
- Učenici se ocjenjuju u skladu s zakonskom regulativom. Ocjenjivanje je prilagođeno specifičnim epidemijskim uslovima rada u smislu nivoa zahtjeva za određenu ocjenu.
- Učenička postignuća prate se i vrednuju na osnovu manje ili više izdvojenih elemenata u internim dnevnicima (ličnim bilježnicama).
- Odnos nastavnik – učenik je odnos povjerenja, korektan i saradnički.

Nedostaci:

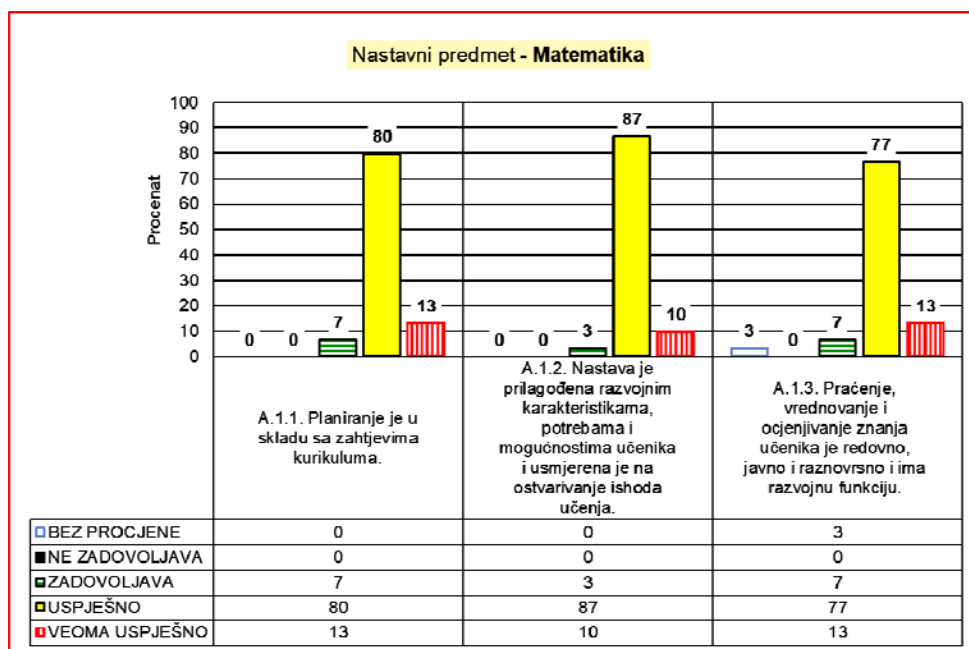
- Učenici nižih razreda ne pokazuju vještinu čitanja i pisanja u skladu s uzrastom, što djelimično može biti posljedica online nastave u proteklom periodu.
- U malom broju škola oblici i metode rada nijesu u potrebnoj mjeri usmjereni na aktivno učenje.
- U kontrolnim zadacima nijesu zastupljeni zadaci svih kognitivnih nivoa, a izostaju i pitanja iz čitalačke pismenosti i obrazovno-vaspitnih ishoda koji se odnose na rad na neumjetničkom tekstu.
- U planiranju i realizaciji rada stručnih aktiva zastupljeno je više organizacionih nego stručnih tema.
- Teme iz oblasti ocjenjivanja, kao i usaglašavanja kriterijuma, nijesu u fokusu rada stručnih aktiva.
- Izostaje inicijativa stručnih aktiva za nabavku potrebnih nastavnih sredstva.
- Napomene o realizaciji ishoda učenja formalne su prirode.

Preporuke:

- Nastavu u znatnoj mjeri usmjeriti na razvoj kritičkog mišljenja i različitih strategija učenja.
- Češće razmatrati teme iz oblasti ocjenjivanja na nivou stručnih aktiva, posebno u odnosu na utvrđene kriterijume ocjenjivanja. U skladu sa tim razmatranjima, preduzimati korake ka unapređenju ove oblasti rada.
- Analizu uspjeha učenika raditi sadržajnije, uz poseban osvrt na učenike kojima je potrebna dodatna podrška u učenju i na osnovu toga preduzimati mjere u redovnoj i dopunskoj nastavi.
- Osavremeniti nastavu nabavkom i primjenom savremene tehnologije.
- Taksonomski izdiferencirati pisane provjere i uključiti pitanja iz čitalačke pismenosti i rada na neumjetničkom tekstu.
- Evidentirati zapažanja o nivou ostvarenosti ishoda učenja sa prijedlozima za poboljšanje i na osnovu toga preduzimati korekcije u nastavi.

5.1.2. Matematika

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene		0		0	1	3
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	2	7	1	3	2	7
USPJEŠNO	24	80	26	87	23	77
VEOMA USPJEŠNO	4	13	3	10	4	13
Ukupno:	30	100	30	100	30	100

Prednosti:

Standard A.1.1 – Uvid nadzornika u odgovarajuću dokumentaciju pokazao je da nastavnici godišnje planove rada rade na vrijeme i u skladu sa predmetnim programima. Uglavnom se pridržavaju preporuka koje su urađene od strane Zavoda za školstvo. Takođe, nastavnici uglavnom planiraju podršku učenicima: kako onima koji slabije usvajaju gradivo tako i onima koji pokazuju mogućnosti da se matematikom bave i iznad standardnih programskih sadržaja. Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama obavezni dio programa planiran je u skladu sa IROP-om. Na odgovarajućim aktivima uobičajeno je da se razmatraju pitanja koja se odnose na nastavna sredstva i da se upravi škole predlaže nabavka istih. Pisane pripreme za nastavu su uvijek urađene ali ne i sa potrebnim nivoom razrađenosti i dobro definisanih aktivnosti učenika.

Standard A.1.2 – U najvećem broju slučajeva posjeđeni časovi su imali jasno strukturiranu formu u skladu sa didaktičko-metodičkim principima. Instrukcije, pitanja i objašnjenja nastavnika su jasna i u skladu sa strukom. Aktivnosti učenika u značajnom broju slučajeva su usmjerene na ostvarivanje ishoda učenja. Nastavnici koriste različite metode i oblike rada ali je slabo prisutna individualizacija. Odnos nastavnika i učenika kao i odnos učenika između sebe je saradnički čime se stvara podsticajna atmosfera za rad u učionici.

Standard A.1.3 – Nastavnici u najvećem broju slučajeva ocjenjuju učenike u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima. Na odgovarajućim aktivima uglavnom se usaglašavaju kriterijumi ocjenjivanja koji se sastoje u tabelarnom prikazu broja bodova koji su potrebni za pojedine ocjene. Pismeni zadaci se rade po preporukama predmetnog programa. Nastavnici često koriste i svoje interne bilješke u kojima prate napredak učenika. Najčešće se u formiranje ocjene uzimaju u obzir: postignuća na kontrolnim vježbama i ako su predviđeni pismeni zadaci rezultati sa njih, aktivnost učenika na času i redovnost izrade domaćih zadataka. Ocjenjivanje učenika sa posebnim potrebama je u skladu sa IROP-om.

Nedostaci:

Standard A.1.1 – Osnovni nedostatak u godišnjim planovima rada se ogleda u nesnalaženju nastavnika da planiraju otvoreni dio kurikuluma. Dalje, nastavnici uglavnom samo formalno pristupaju osvrtnu na realizaciju čime ne vrše stvaralački način samoevaluacije. Stoga su godišnji planovi rada, posebno u razrednoj nastavi, uglavnom identični sa onima iz ranijih školskih godina. U razrednoj nastavi nastavnici značajno više imaju pripremljenog materijala nego u predmetnoj nastavi. Kao što je već rečeno, u pisanim pripremama nastavnici u značajnoj mjeri ne opisuju aktivnosti učenika već se češće srijeću izmiješane aktivnosti nastavnika i učenika a u pojedinim slučajevima samo aktivnosti nastavnika. Ova pojava je značajnije prisutna kod nastavnika predmetne nastave.

Standard A.1.2 – Iako nastavnici uglavnom primjenjuju aktivne metode rada, nijesu prisutne tehnike kojima bi se razvijale strategije učenja, istraživački duh i kreativnost učenika. Razlog tome je da nastavnici ne kreiraju situacije u kojima bi se realizovale aktivnosti učenika u kojima oni razvijaju strategije učenja, kreativnost i istraživanja jer se uglavnom bave zadacima putem kojih učenici usvajaju potrebne algoritame a što je posljedica odgovarajućih udžbenika gdje se većina zadataka svodi na uvježbavanje odgovarajućih postupaka. Primjetna je i slaba upotreba IK tehnologije što je često posljedica slabe opremljenosti škola. Zabrinjava i podatak da samo u dvije od 11 posjeđenih škola predmetnu nastavu matematike realizuju stručna lica. U ostalim školama nastavu realizuju inženjeri raznih profila i nivoa školske sprema a u određenom broju slučajeva i profesorice razredne nastave.

Standard A.1.3 – Učenici najčešće nijesu upoznati sa kriterijumima ocjenjivanja: bodovne liste se učenicima prezentuju uoči samih kontrolnih zadataka ili pismenih zadataka, nijesu

jasni kriterijumi kako domaći zadaci učestvuju u ocjenjivanju kao i aktivnost učenika na času. Osim toga, trebalo bi predvidjeti, posebno u starijim razredima, uticaj na ocjenu izrade projekata ili sličnih aktivnosti učenika. U manjem broju slučajeva prisutna je pojava da nastavnici ne koriste usvojene kriterijume za ocjenjivanje već rade neke svoje kriterijume.

Preporuke:

Standard A.1.1 – Iz prethodno navedenog smatramo da nastavnici moraju dobiti dodatna i jasna uputstva kako se radi otvoreni dio kurikuluma, moraju postati svjesni značaja samoevaluacije za unapređivanje nastavnog procesa kao i značaja pravilnog odabira i formulisanja aktivnosti učenika tokom nastave.

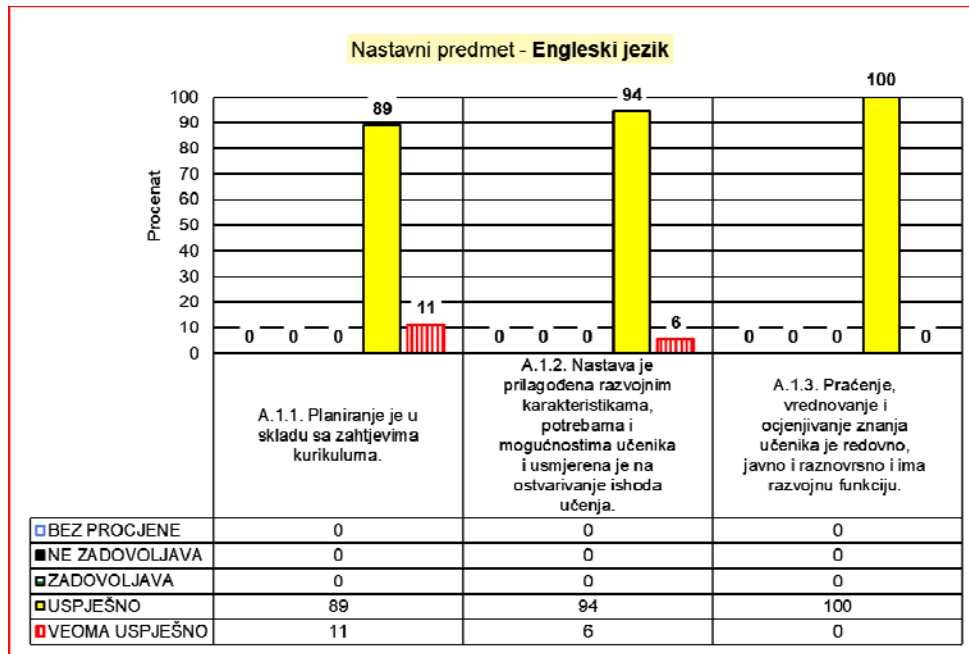
Standard A.1.2 – Potrebno je nastavnike osposobiti za primjenu onih tehnika i metoda rada koje razvijaju samostalnost učenika u učenju kao i stvaralački pristup izučavanju gradiva. Nastavnici, posebno u malim školama, morali bi znati principe individualizacije nastave i nastavu organizovati u skladu sa tim principom. Uprave škola bi trebalo da se potrudu da obezbijede veći broj lap topova i video bimova kako bi se nastava osavremenila i učinila efikasnijom.

Standard A.1.3 – Uprava škole treba više da promoviše transparentnost kriterijuma ocjenjivanja: kako tabelarne prikaze osvojenih bodova za pojedine ocjene tako i raznovrsnost aktivnosti učenika i kako one utiču na ocjenu. Nastavnici su obavezni da se pridržavaju onih kriterijuma koje usvoji odgovarajući Aktiv. Domaćim zadacima treba posvetiti veću pažnju naročito u redovnosti pregledanja ali i ocjenjivanja i davanja potrebnih uputstava i sugestija učenicima.

5.1.3. Engleski jezik

Nadzor nastave predmeta Engleski jezik izvršen je u 18 od 27 osnovnih škola. Srednja ocjena ove ključne oblasti je 7,45. Ovaj predmet nije procijenjen sa *ne zadovoljava* i *zadovoljava* ni u jednoj od škola koje su bile predmet nadzora.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0		0		0
USPJEŠNO	16	89	17	94	18	100
VEOMA USPJEŠNO	2	11	1	6		0
Ukupno:	18	100	18	100	18	100

Najbolju procjenu ima standard *Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja*, 7,61 (u jednoj školi – 6% procijenjen je *veoma uspješno*, a u 17 škola *uspješno* – 94%).

Standard *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikulumu* je procijenjen sa 7,56 (u dvije škole – 11% sa *veoma uspješno*, a u 16 škola – 89% sa *uspješno*).

Najslabiju procjenu ima standard *Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno, i raznovrsno i ima razvojnu funkciju*, sa 7,11 i u svim posjećenim školama je procijenjen *uspješno*.

Prednosti:

- Posjećeni časovi su strukturirani u skladu sa didaktičko-metodičkim zahtjevima, uz primjenu aktivnih metoda učenja i odgovarajućih nastavnih sredstava.
- Aktivnosti učenika usmjerene su na ostvarivanje ishoda časa.
- Instrukcije, pitanja i objašnjenja su jasna i zasnovana na poznavanju struke.
- Na većini časova zapažen je pozitivan pedagoški rad nastavnika. Nastavnici stvaraju podsticajnu klimu, razvijaju međusobno povjerenje, poštovanje i saradnju.
- Ambijent učenja je prijatan uz zajednički trud nastavnika i učenika. Posvećenost pojedinih nastavnika vidljiva je u učeničkim radovima koji krasi enterijer Škole.
- Nastavnici vode evidenciju postignuća učenika u bilježnicama ili elektronski, sa više ili manje elemenata. Učenici su upoznati s ocjenama i kriterijumom ocjenjivanja.
- Većina nastavnika pruža učenicima odgovarajuću podršku u skladu s njihovim postignućima.
- Ocjenjivanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama je u skladu s IROP-om.
- Svi nastavnici koriste godišnje planove rada koji su urađeni u okviru projekta "Uči doma" i preporučeni od strane Zavoda za školstvo. Godišnji planovi rada usvojeni su na sjednicama stručnih organa i realizuju se planiranom dinamikom.

- Nastavnici planiraju dopunsku i dodatnu nastavu, a u većini škola postoji i sekcija čiji rad je planiran.
- Većina nastavnika se priprema za neposrednu realizaciju nastave. Imali su pisane pripreme za posjećene časove. U njima su istaknuti ishodi učenja.
- Nastavnici su identifikovali nadarene učenike kojima pružaju odgovarajuću podršku i motivišu ih za učešće na takmičenjima, školskim manifestacijama, projektima i drugim aktivnostima koje se organizuju u Školi ili široj lokalnoj zajednici.

Nedostaci:

- U jednom broju škola nedostaje individualizovani pristup u nastavi.
- Izostaje kreativnost nastavnika u primjeni dodatnih nastavnih sredstava (u jednoj školi).
- U jednoj školi nastava nije prilagođena saznajnim mogućnostima učenice (jedna učenica u odjeljenju) koja ima posebne obrazovne potrebe.
- Prostor za učenje ne sadrži radove učenika i nastavnika koji bi djelovali podsticajno na učenike i koji bi hronološki pratili obrađenu tematiku na časovima.
- U jednoj školi nedostaje CD plejer i odgovarajući nosači zvuka.

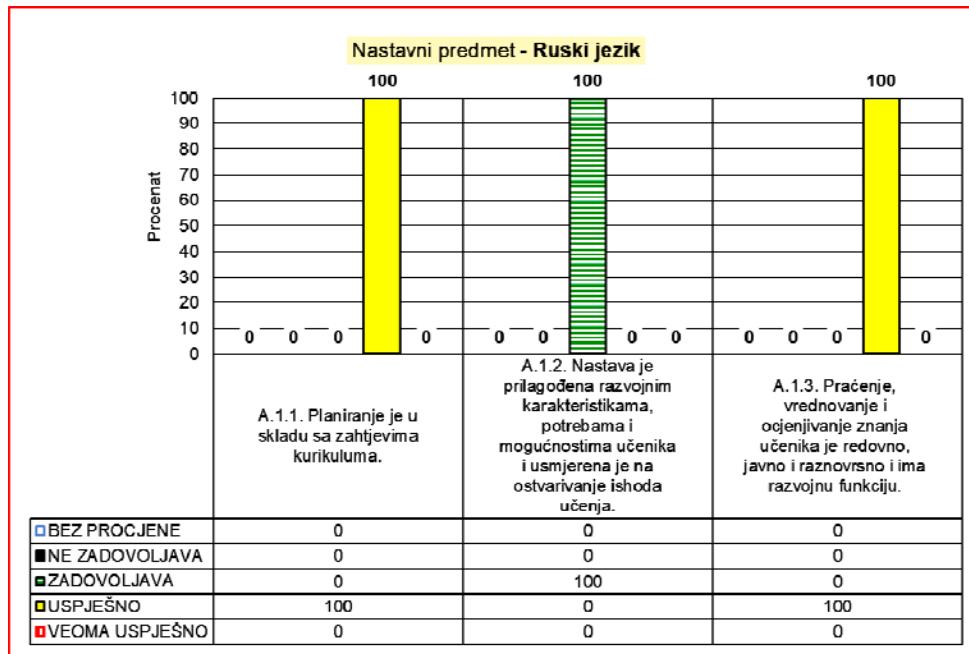
Preporuke:

- Individualizovanim pristupom omogućiti veću verbalnu aktivnost svih učenika.
- Uključiti raznovrsnije i zanimljivije aktivnosti u realizaciju časa.
- Planirati i izvoditi različite oblike podrške učenicima, a shodno Zakonu.
- Na sjednicama Stručnog aktiva usaglasiti kriterijume ocjenjivanja.
- Konstruisati testove koji će ispunjavati obavezne metrijske karakteristike: validnost, diskriminativnost, pouzdanost i objektivnost. Da bi test bio validan za procjenu ostvarenosti ishoda neophodno je uvrstiti zadatke iz različitih oblasti jezika (gramatika, vokabular, čitanje, slušanje, pisanje). Diskriminativnost obezbijediti primjenom zadataka različite težine. Primijeniti različite tehnike rješavanja zadataka (npr. višestruki izbor, povezivanje, odgovori na pitanja, zadaci otvorenog tipa...). Broj ajtema u testu prilagoditi trajanju testiranja, imajući u vidu vrijeme potrebno za čitanje, rješavanje zadatka i pisanje odgovora.
- Učenike ocjenjivati redovno i blagovremeno.
- Koristiti različite tehnike ocjenjivanja.
- Sačiniti plan ocjenjivanja i definisati kriterijum.
- Nastavnici treba da pokreću inicijativu za nabavku potrebnih nastavnih sredstava, na sjednicama Stručnog aktiva.
- Nastavu prilagoditi saznajnim mogućnostima učenika.
- Intenzivirati rad dopunske nastave sa učenicima kojima je potrebna dodatna podrška u učenju.
- Raditi pripreme za čas u kojima će jasno biti navedeni didaktičko-metodički elementi, nastavna sredstva i aktivnosti učenika.

5.1.4. Ruski jezik

Od 27 osnovnih škola, posjećenih tokom 2021. godine, predmet Ruski jezik posmatran je u jednoj školi. Stoga je teško uraditi analizu kvaliteta nastave ruskog jezika na uzorku od jednog nastavnika.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikulumu.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0	1	100		0
USPJEŠNO	1	100		0	1	100
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0
Ukupno:	1	100	1	100	1	100

Prednosti:

- Odnos između nastavnika i učenika nedvosmisleno se zasniva na uzajamnom povjerenju i poštovanju.
- Nastavnik redovno prati i vrednuje postignuća učenika.
- Nastavnik priprema pisane materijale za učenike.

Nedostaci:

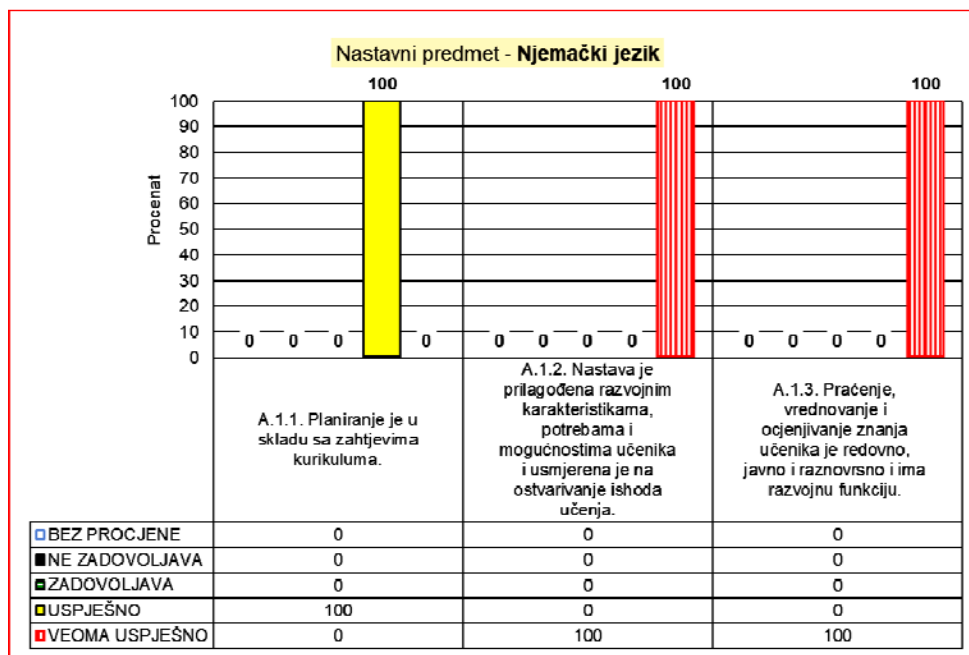
- Instrukcije, pitanja i objašnjenja nastavnika nijesu dovoljno jasni.
- Aktivnosti učenja nijesu usmjerene na ostvarivanje ishoda časa.
- Metode i oblici rada na času ne usmjeravaju učenike na aktivno učenje.
- U nastavi ruskog jezika ne koriste se savremena nastavna sredstva.

Preporuke:

- Kako u pripremama, tako i u samoj realizaciji nastave, posebnu pažnju usmjeriti na aktivnosti učenika, razvoj kritičkog mišljenja i aktivno učenje.
- Instrukcije i uputstva, kao i objašnjenja moraju biti jasni svim učenicima, kako bi izrada zadataka i vježbanja dovela do ostvarivanja ishoda.
- Koristiti savremena nastavna sredstva.

5.1.5. Njemački jezik

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0		0		0
USPJEŠNO	1	100		0		0
VEOMA USPJEŠNO		0	1	100	1	100
Ukupno:	1	100	1	100	1	100

Prednosti:

- Koncept scenarija za posjećene časove je potpun.
- Ishodi časa su jasno definisani.
- Časovi su strukturirani u skladu sa metodičko-didaktičkim zahtjevima.
- U konceptu scenarija aktivnost je na aktivnostima učenika.
- Dobra pedagoška komunikacija između nastavnika i učenika, kao i između samih učenika.
- Nastavnik podstiče učenike u toku aktivnosti i spontano stvara opštu psihološku klimu uvažavanja učenika.
- Izabrane metode/tehnike rada kao i korišćena nastavna sredstva pomažu ostvarenju ishoda časa.
- U nastavi se koristi ranovrstan didaktički materijal (odobreni udžbenici, odgovarajuća dodatna literatura, didaktički materijal koji pripremaju nastavnici i učenici).
- Nastavnik uredno piše pripreme za časove u kojima su jasno definisani ishodi časa, kao i metode i oblici rada.
- U priprema su jasno istaknute relevantne aktivnosti učenika po fazama časa.
- Upotrebn jezik u nastavi je njemački jezik, koji se koristi u optimalnoj mjeri.
- Godišnji planovi rada za dodatnu i dopunsku nastavu su uredno planirani.
- Ocjenjivanje je redovno i blagovremeno, u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o vrstama ocjena i načinu ocjenjivanja učenika.
- Nastavnik kombinuje metode provjeravanja znanja i različite tehnike ocjenjivanja, što za rezultat daje objektivnu i jasnu ocjenu.
- U svojoj bilježnici nastavnik redovno prati i evidentira sve aktivnosti i postignuća učenika.
- Nastavnik redovno drži dodatnu i dopunsku nastavu, o čemu se uredno vodi evidencija.

Nedostaci:

- Zapažanja o realizaciji obrazovno-vaspitnih ishoda i ishoda učenja se ne evidentiraju.
- Stručni Aktiv društveno-jezičke grupe predmeta ima plan i program rada koji sadrži planirane aktivnosti, ali ne i vremensku dinamiku realizacije i samoevaluaciju.
- Nedostaju tekstualne analize sa zaključcima i preporukama za poboljšanje postignuća učenika u narednom periodu.
- Unutar Aktiva se ne planiraju hospitacije i ogledna predavanja.

Preporuke:

- Nakon svakog časa pisati napomene, osvrt i kraći zaključak o realizaciji planiranog.
- Poboljšati rad Stručnog aktiva.
- Nakon svakog klasifikacionog perioda pisati analize sa zaključcima i preporukama za poboljšanje uspjeha učenika.
- Planirati hospitacije i ogledna predavanja unutar Aktiva.

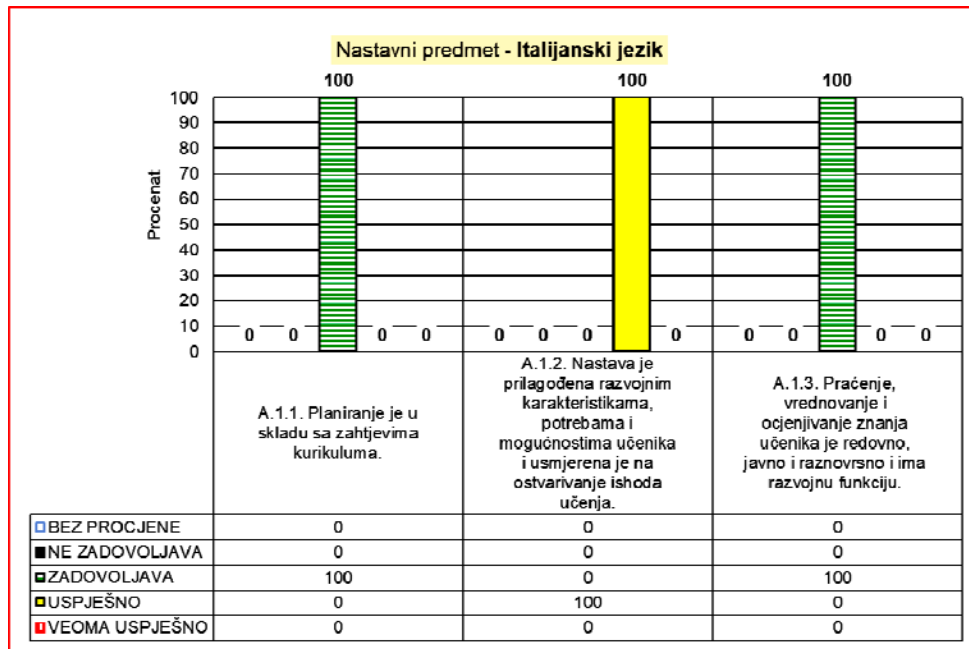
5.1.6. Italijanski jezik

Prednosti:

- Komponente časova predstavljaju logičku cjelinu i aktivnosti učenika usklađene su sa planiranim ishodima.
- Upustva nastavnice su jasna i vodi računa o zahtjevima koje postavlja pred učenicima.

- Redovno se prate postignuća učenika.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	1	100		0	1	100
USPJEŠNO		0	1	100		0
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0
Ukupno:	1	100	1	100	1	100

Nedostaci:

- Nijesu prisutne nastavne situacije u kojima je izražena problemska usmjerenost i interaktivnost.
- U nedovoljnoj mjeri prisutna korelacija sa drugim predmetima koja bi doprinosila integrisanosti učeničkih znanja.
- Nastava se ne realizuje kroz upotrebu savremenih tehnologija i obradu edukativnih sadržaja vezanih za izučavanje italijanskog jezika.
- Zapažanja o realizaciji obrazovno-vaspitnih ishoda i ishoda učenja evidentiraju se povremeno i uglavnom su formalne prirode.
- Ne vrši se detaljna analiza ocjena učenika.

- Većina pitanja usmjerena je na provjeru deklarativnog znanja, a ne na podsticanje viših misaonih aktivnosti kod učenika.
- U nedovoljnoj mjeri se radi na razvijanju produktivnih jezičkih vještina.
- Nastavnica se ne priprema redovno za čas kroz pisane pripreme.
- Pismeni zadaci nijesu sveobuhvatno koncipirani u skladu sa preporukama datim u Predmetnom programu.

Preporuke:

- Vršiti kvalitativni osvrt na realizaciju obrazovno-vaspitnih i ishoda učenja.
- Vršiti detaljnu analizu ocjena učenika u cilju procjenjivanja i planiranja daljih koraka za poboljšanje postignuća.
- Raditi na razvijanju svih jezičkih vještina i stvarati nastavne situacije koje će biti interesantne za učenike i u kojima će biti što je više moguće aktivni uz upotrebu raznovrsnog didaktičkog materijala i nastavnih sredstava.
- Redovno se pripremati za čas kroz pisane pripreme sa relevantnim aktivnostima učenika po fazama časa i davati osvrt i kraći zaključak o realizaciji planiranog.
- Uskladiti izradu pismenih zadataka sa preporukama datim u Predmetnom programu.
- Osavremeniti nastavu primjenom savremenih nastavnih sredstava i pomagala neophodnih za realizaciju Predmetnog programa.

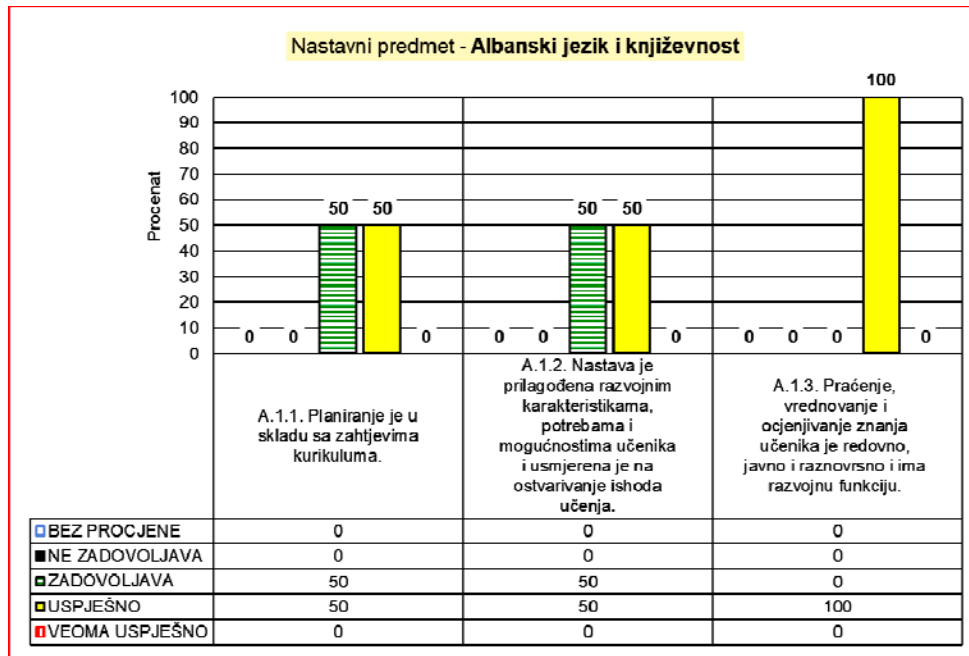
5.1.7. Albanski jezik i književnost

Procjena kvaliteta nastave/učenja izvršena je na osnovu 2 izvještaja (u jednoj školi).

Najbolje procijenjeni standard sa uspješno (U) je *Praćenje vrednovanja i ocjenjivanja znanja učenja je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.*

Najnižu procjenu, zadovoljava (Z), ima standard *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.*

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	1	50	1	50		0
USPJEŠNO	1	50	1	50	2	100
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0
Ukupno:	2	100	2	100	2	100

Prednosti:

- Svi učenici su ocijenjeni iz ovog predmeta.
- Nastavici redovno kontrolišu domaće zadatke, o čemu svjedoče sveske za domaće zadatke sa komentarima, ispravkama i potpisima nastavnika.
- Aktivnosti učenja su usmjerene na ostvarivanje ishoda časa.
- Pregledom pismenih zadataka i testova učenika zaključeno je da nastavnici imaju ujednačen kriterijum ocjenjivanja.
- Ocjene učenika na eksternom ispitu iz nastavnog predmeta Albanski jezik i književnost su iznad prosječne srednje ocjene na državnom nivou.

Nedostaci:

- Razredna nastava se organizuje u kombinovanim odjeljenjima.
- Nastava za predmet Albanski jezik i književnost u jednom od dva kombinovana odjeljenja u razrednoj nastavi nije stručno zastupljena.
- Pojedini učenici u razrednoj nastavi se loše izražavaju na jeziku na kojem se održava nastava.
- Nastavnik predmetne nastave rijetko prakticira pisane komentara uz ocjenu.
- Stručni aktivni rade samo kvantitativnu analizu (tabelarni prikaz) uspjeha učenika, bez komentara, prijedloga i zaključaka.
- Učionice nijesu podsticajne za rad, na zidovima nema didaktičkih materijala sa (saznajnim, estetskim i drugim) sadržajima koji se mogu povezati sa nastavom iz ovog predmeta.
- Nastavnica u jednom kombinovanom odjeljenju nije radila po prilagođenom planu i programu za rad u uslovima pandemije, nego po planu za nastavu u redovnoj nastavi.
- Pisane pripreme nijesu prilagođene radu u kombinovanoj nastavi i u njima su više zastupljene aktivnosti nastavnika nego aktivnosti učenika.
- Jedna nastavnica na času nije radila ono što je pisalo u pisanoj pripremi za čas, nego nešto sasvim drugo.
- Nastavnici ne pišu redovno osvrt o realizaciji ishoda časa.

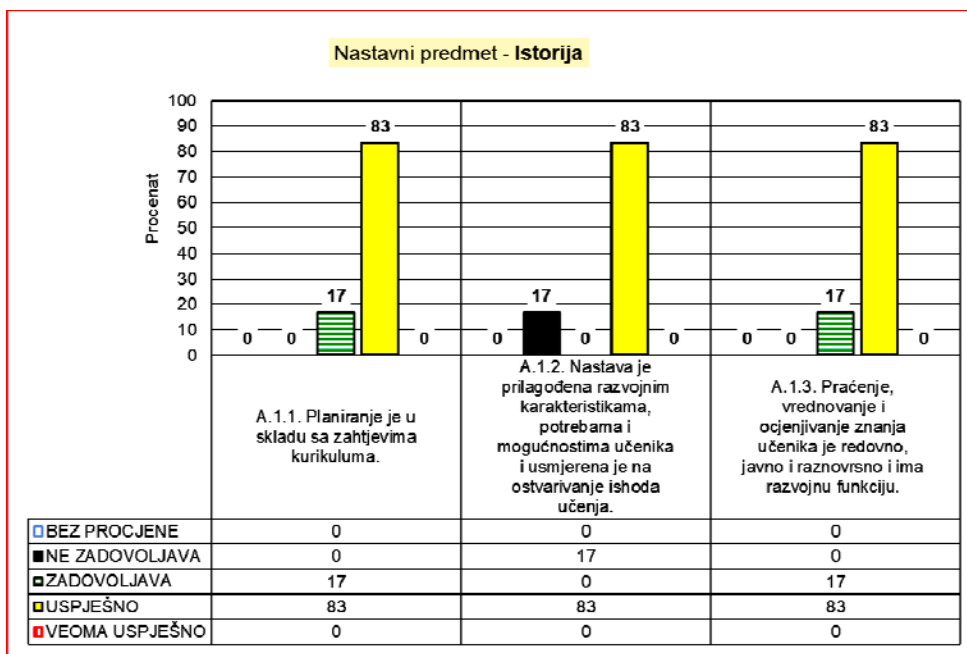
Preporuke:

- Učioničkom ambijentu posvetiti više pažnje ispunjavanjem informativnih, sazajnih, estetskih i zdravstvenih kriterijuma.
- Prilikom ocjenjivanja pismenih radova uz ocjenu pisati i odgovarajući komentar i ispraviti sve pravopisne i druge gramatičke i semantičke greške.
- Pisane pripreme za čas bazirati na aktivnostima učenika i u kontinuitetu pisati osvrt o realizaciji ishoda časa.
- Pisane pripreme prilagoditi načinu rada u kombinovanom odjeljenju.
- Raditi prema prilagođenom Planu i programu za albanski jezik i književnost koji je preporučan od Zavoda za školstvo – za rad u uslovima pandemije.
- Pisati osvrt o realizaciji plana i programa rada (za ovaj nastavni predmet).
- Stručni aktiv, na kraju klasifikacionih perioda, treba da, osim kvantitativne, radi detaljnu analizu postignuća učenika sa odgovarajućim zaključcima i mjerama za poboljšanje postignuća učenika.

5.1.8. Istorija

U protekloj godini nastava istorije procijenjena je u šest osnovnih škola. U jednoj školi nastava je procijenjena ocjenom *ne zadovoljava (NZ)*, u jednoj – ocjenom *zadovoljava (Z)*, dok je u četiri škole procijenjena ocjenom *uspješno (U)*. Najbolje procijenjeni standardi su: Planiranje u skladu sa zahtjevima kurikuluma i Praćenje i vrednovanje znanja učenika.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0	1	17		0
ZADOVOLJAVA	1	17		0	1	17
USPJEŠNO	5	83	5	83	5	83
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0
Ukupno:	6	100	6	100	6	100

Prednosti:

- U većini škola, nastava je, uglavnom, interaktivna i odvija se u kontinuiranoj komunikaciji nastavnika i učenika.
- Godišnji raspored gradiva u skladu je sa Predmetnim programom. U većini posjećenih škola ispoštovane su preporuke Zavoda za školstvo u vezi primjene prilagođenih planova u uslovima pandemije.
- Većina nastavnika ima adekvatno osmišljene pisane pripreme, ispoštovane su preporuke Zavoda za školstvo.
- Stručni aktivni su uglavnom, i u uslovima pandemije Sars COV-19, ispoštovali planiranu dinamiku rada.

Nedostaci:

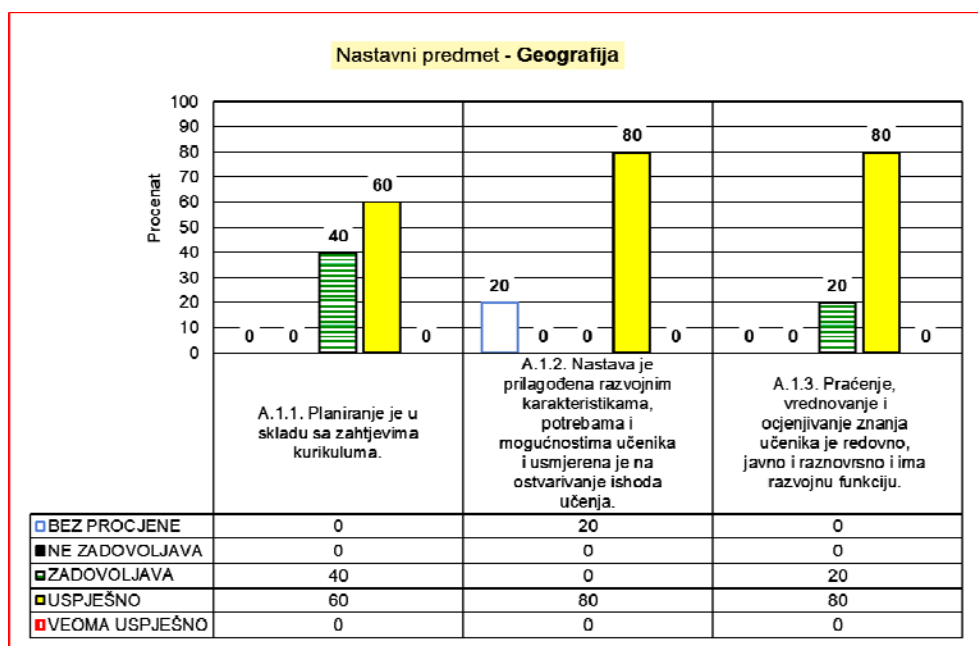
- U manjem broju škola nastava je svedena na usvajanje činjeničnog znanja i memorisanje hronologije i faktografije.
- Stručni aktivni se slabije bave usaglašavanjem kriterijuma ocjenjivanja.
- Pojedini nastavnici rade pisane pripreme za čas u obliku skice.
- Kod izrade pisanih priprema za čas zanemaruje se osvrt na realizovane ishode.
- Analiza postignuća učenika na kraju klasifikacionog perioda, svodi se, uglavnom, na tabelarni prikaz i sažeti zaključak, bez kvalitativne analize.

Preporuke:

- Nastavu usmjeriti na razvoj strategija kritičkog mišljenja. Učenicima dati više prostora za izvođenje sopstvenih stavova i zaključaka.
- Ispoštovati u potpunosti Pravilnik o ocjenjivanju učenika.
- Kod izrade pisanih priprema za čas poštovati princip redovnosti i aktuelnosti. Na kraju svakog časa raditi osvrt na uspjeh realizovanog uz eventualne korekcije i poboljšanja.
- Na kraju klasifikacionog perioda uraditi kvalitativnu analizu postignuća učenika.

5.1.9. Geografija

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0	1	20		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	2	40		0	1	20
USPJEŠNO	3	60	4	80	4	80
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0
Ukupno:	5	100	5	100	5	100

Kvalitet nastave geografije opserviran je u 5 osnovnih škola. Opšta procjena kvaliteta je u tri škole (60%) na nivou uspješno, u jednoj školi (20%) na nivou uglavnom uspješno i u jednoj školi (20%) na nivou zadovoljava. Većina standarda procijenjena je na nivou uspješno. Nije bilo škola u kojima je neki standard procijenjen sa veoma uspješno kao i sa ne zadovoljava. Najbolje procijenjen standard je *Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja*. U četiri škole (80%) procijenjena je uspješno a u jednoj školi (20%) nije bilo procjene. Prosječna ocjena ovog standarda iznosila je 6,75. Najslabije procijenjen standard je *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma*. U tri škole (60%) procijenjeno je uspješno i u dvije škole (40%) zadovoljava. Prosječna ocjena ovog standarda iznosila je 5,75.

Prednosti:

- Organizacija nastave (oblici i metode rada, nastavna sredstva, nastavnička pitanja, dinamika rada) omogućavaju realizaciju planiranih ishoda učenja.
- Učenici se podstiču na korišćenje ranije usvojenog školskog znanja kao i onog izvan njega.
- Nastavnici se pismeno pripremaju za nastavu.
- Planovi rada većinom su u skladu sa preporukama Zavoda za školstvo.
- Upotreba odgovarajuće geografske karte.
- Jedan broj nastavnika vodi ličnu evidenciju praćenja rada i napredovanja učenika.

Nedostaci:

- Mali broj učenika u odjeljenjima.
- Dominantna aktivnost nastavnika na času.
- Nedovoljno se podstiče samostalnost i kreativnost učenika.
- Aktivnost učenika većinom se sastoji od slušanja nastavnika i odgovaranja na postavljena pitanja.
- Ima učenika koji ne posjeduju elementarna geografska znanja što znatno otežava usvajanje novih.
- Planovi rada u jednom broju škola nijesu u potpunosti usklađeni sa preporukama Zavoda za školstvo.
- U odjeljenjskim knjigama ne pišu se ishodi časa.
- Osvrt na realizaciju planiranog (s odgovarajućim dopunama i korekcijama) se rijetko praktikuje.
- Korelacije srodnih sadržaja većinom se ne konkretizuju.
- Pisane pripreme za čas kod jednog broja nastavnika ne sadrže potrebne didaktičko-metodičke elemente časa, proceduru rada, aktivnosti učenika, korelaciju srodnih nastavnih sadržaja, osvrt na realizaciju.
- Nedovoljno zastupljena očiglednost u nastavi. Primjena računara i prateće opreme u nastavi je zanemarena, iako postoje uslovi za to.
- Realizacija nastave u klasičnim učionicama koje nijesu opremljene odgovarajućim nastavnim sredstvima i didaktičkim materijalom za nastavu geografije.
- Jedan broj nastavnika nedovoljno posvećuje pažnju uređenju prostora u kojem se izvodi nastava.
- Većina stručnih aktiva se u nedovoljnoj mjeri bavi analizom vaspitno-obrazovnog rada, razmatranjem stručnih i metodičkih pitanja, stručnim usavršavanjem, poboljšanjem kvaliteta nastave i učenja, međupredmetnim korelacijama, analizom oglednih časova, kriterijumom ocjenjivanja i ne pokreću inicijativu za nabavku potrebnih nastavnih sredstava.
- U jednom broju škola dopunska i dodatna nastava nijesu planirane i ne realizuju se.

Preporuke:

- Razvijati kod učenika misaone aktivnosti, posebno kritičko razmišljanje i samostalnost u radu.
- Neophodno je ponavljati geografske sadržaja kako bi učenici usvojili potrebna znanja neophodna za usvajanje i razumijevanje novih.
- Kreirati situacije u kojima učenici mogu povezivati znanja i uočavati njihovu primjenjivost u svakodnevnom životu.
- Uskladiti planove rada sa preporukama Zavoda za školstvo. Zastupiti sve ishode.

- Raditi osvrt na realizaciju sa odgovarajućim napomenama u cilju poboljšanja.
- Pored didaktičko-metodičkih elemenata priprema treba da sadrži proceduru rada i aktivnosti učenika. Osvrt na realizaciju treba da sadrži samoevaluaciju časa nastavnika, u cilju poboljšanja, a sve u svrhu podsticanja učenja usmjerenog na učenike.
- Zastupiti očiglednost na svim časovima. Neophodno je korišćenje računara u nastavi.
- Učionički prostor urediti i opremiti edukativnim materijalom koji nastavnici izrađuju sami ili u saradnji sa učenicima, koji odgovara zahtjevima nastavnog procesa usmjerenog na učenika.
- Stručni aktivni treba da se detaljnije bave analizom vaspitno-obrazovnog rada, razmatranjem stručnih pitanja, stručnim usavršavanjem, poboljšanjem kvaliteta nastave i učenja, međupredmetnom korelacijom i kriterijumom ocjenjivanja, kao i da pokreću inicijativu za nabavku potrebnih nastavnih sredstava.
- Dopunsku nastavu organizovati odmah nakon inicijalne provjere znanja, uraditi planove rada, voditi evidenciju o realizaciji plana dopunske nastave, napredovanju i postignućima učenika. Analizirati efekte dopunske nastave.
- Planove rada dodatne nastave razraditi tako da omoguće individualni ritam rada i napredovanja prema mogućnostima učenika.

5.1.10. Hemija

Procjena kvaliteta nastave/učenja izvršena je na osnovu pet izvještaja od čega je na nivou uspješno procijenjeno četiri škole a na nivou zadovoljava jedna škola.

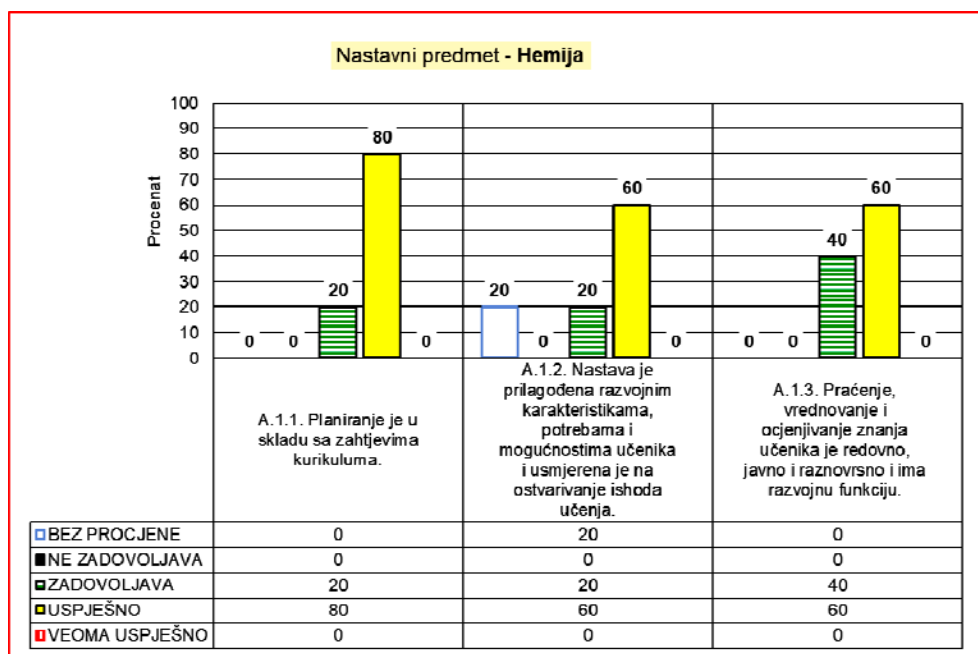
Najbolje procijenjen standard je: *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.*

Standardi koji su slabije procijenjeni su: *Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja i Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.*

Prednosti:

- Godišnji planovi nastavnika su u skladu sa Predmetnim programom.
- Nastava je organizovana u skladu sa ishodima učenja definisanim u Predmetnom programu.
- Interpersonalni odnosi između nastavnika i učenika su dobri uz međusobno uvažavanje.
- U svim školama se koriste odobreni udžbenici. Uglavnom se koriste osnovna nastavna sredstva i didaktički materijal. Upotreba računara u nastavnom procesu je u porastu.
- Stručni aktivni su konstituisani, imaju plan rada kojeg se načelno pridržavaju i realizuju aktivnosti usklađene sa Godišnjim planom rada škole, i ako kvalitet njihovog rada nije ujednačen.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0	1	20		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	1	20	1	20	2	40
USPJEŠNO	4	80	3	60	3	60
VEOMA USPJEŠNO		0		0		0

Nedostaci:

- Kabineti hemije nijesu dovoljno opremljeni odgovarajućim nastavnim sredstvima, hemikalijama i priborom za rad. U većini škola nastava se izvodi u učionicama ili učionicama za hemiju.
- Nastava je uglavnom usmjerena na memorisanje i reprodukovanje nastavnog gradiva u većini škola.
- U pisanim pripremama pojedinih nastavnika aktivnosti učenika nijesu jasno navedene. Veliki broj nastavnika ne daje osvrt na realizaciju pisanih priprema.
- Učenici uglavnom nijesu upoznati sa kriterijumima ocjenjivanja.
- Na sjednicama stručnih aktiva nedovoljno se razmatraju stručna pitanja, ne vrše se temeljne analize učeničkih postignuća po klasifikacionim periodima i ne predlažu mjere za njihovo poboljšanje.
- Dopunska i dodatna nastava se planira, ali se ne realizuje u dovoljnoj mjeri. Ne vrši se analiza efekata dopunske i dodatne nastave na postignuća učenika.
- Mali broj učionica ima pristup internetu.

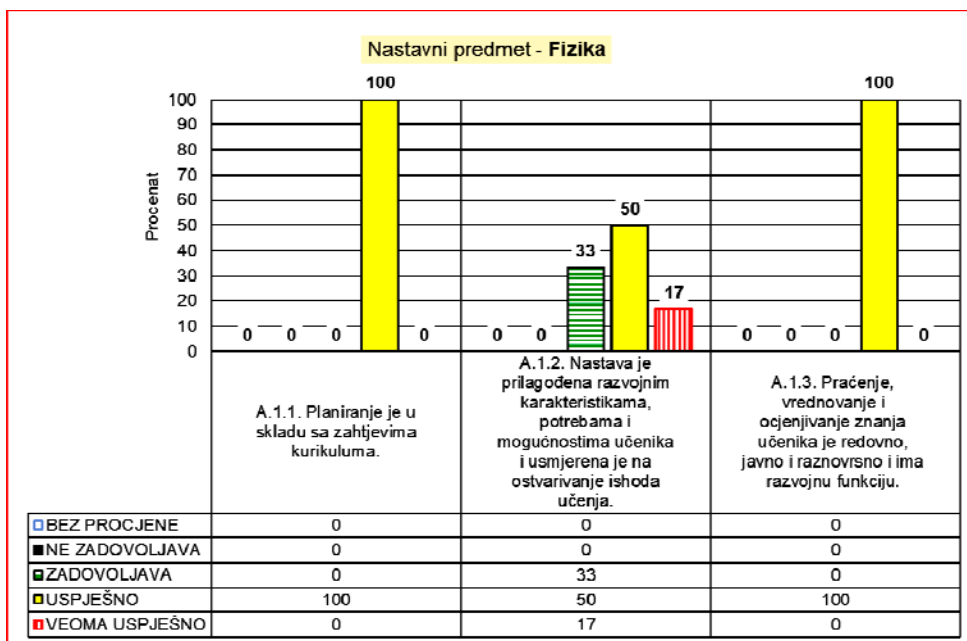
Preporuke:

- Primjenom aktivnih oblika učenja raditi na razvijanju kompetencija učenika za učenje putem otkrića, rješavanja problema i kooperativnog učenja.
- U procesu nastave i učenja podsticati sticanje znanja i vještina koja se uspješno mogu primjenjivati u praksi.
- Poboľjšati kvalitet pisanih priprema u pogledu strukture i procedure rada, posebno vodeći računa o aktivnostima učenika. Redovno davati osvrt na realizaciju pisane pripreme.
- U nedostatku kabineta hemije i njihove opremljenosti za izvođenje eksperimenata koristiti sajtove sa odgovarajućim sadržajima kako bi kvalitet nastave i naučne pismenosti bio na višem nivou.
- Rad stručnih aktiva usmjeriti ka profesionalnom razvoju nastavnika (uzajamne hospitacije, ogledni časovi, iskustva sa seminara, stručna predavanja), kvalitetnijoj analizi postignuća učenika sa mjerama za njihovo unapređenje.
- Dopunsku i dodatnu nastavu izvoditi redovno i pratiti njihov uticaj na postignuća učenika.
- Praćenje rada i napredovanja učenika vršiti kontinuirano, po tačno utvrđenim kriterijumima sa kojima su učenici upoznati. Kriterijume ocjenjivanja utvrditi na nivou aktiva.

5.1.11. Fizika

Kvalitet nastave fizike u ovom izvještajnom periodu procijenjen je na osnovu izvještaja u šest škola na osnovu tri standarda sa indikatorima procjene. Svih šest škola je procijenjeno uspješno sa prosječnom ocjenom 6,73.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj škola	%	Broj škola	%	Broj škola	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0	2	33		0
USPJEŠNO	6	100	3	50	6	100
VEOMA USPJEŠNO		0	1	17		0
Ukupno:	6	100	6	100	6	100

U šest škola uspješno su procijenjeni standardi: *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma* i *Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju*. Najslabije procijenjeni standard je: *Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja* (dvije škole – 33% zadovoljava, tri škole – 50% uspješno i jedna škola – 17% veoma uspješno).

Prednosti:

- Godišnji planovi rada usklađeni su sa Predmetnim programom i preporukama Zavoda za školstvo.
- Pripreme za časove uglavnom sadrže potrebne didaktičko-metodičke elemente.
- Ocjenjivanje je u skladu sa pedagoškim principima i motivišuće djeluje na učenike.

Nedostaci:

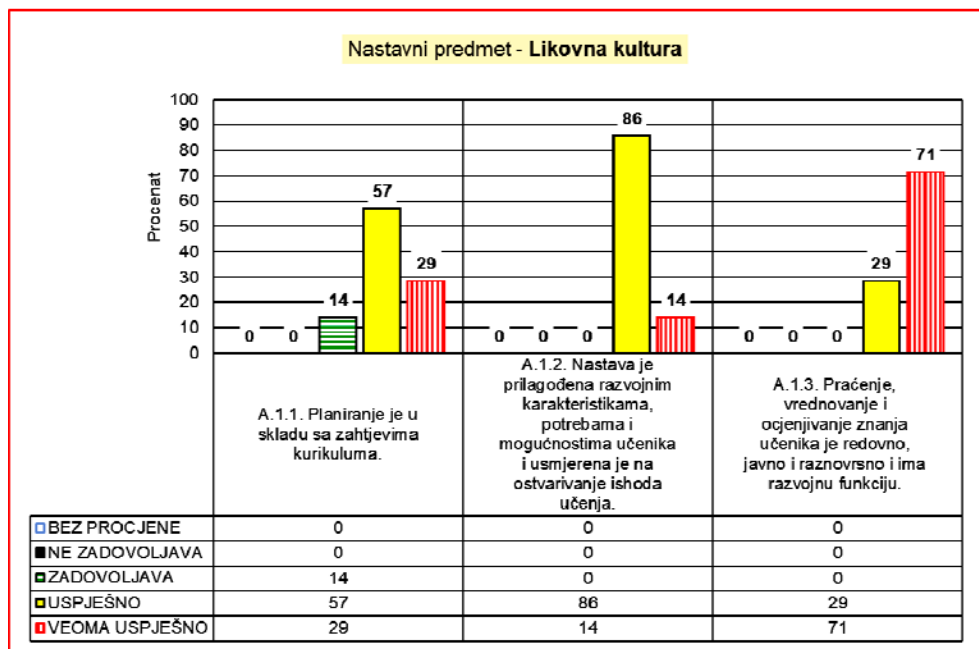
- U jednom broju škola nastava nije prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika.
- Većina kabineta/učionica ne ispunjava saznavnu i estetsku funkciju.
- U jednom broju posjećenih škola nastava je nestručno zastupljena.
- Nastava u jednom broju škola u kojima ima učenika sa teškoćama u razvoju nije zasnovana na upotrebi raznovrsnih nastavnih sredstava i specijalizovanih pomagala.

Preporuke:

- Kabinete/učionice gdje se realizuje nastava dodatno urediti sa novim materijalima sa sadržajima iz fizike kako bi se učinio podsticajnijim u estetskom i saznavnom smislu.
- Omogućiti stručno zastupljenu nastavu
- Nastavu prilagoditi razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika. Podsticati učenike na sticanje znanja i vještina koje se uspješno mogu primjenjivati u praksi.

5.1.12. Likovna kultura

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA	1	14		0		0
USPJEŠNO	4	57	6	86	2	29
VEOMA USPJEŠNO	2	29	1	14	5	71
Ukupno:	7	100	7	100	7	100

Prednosti:

- Kod nastave predmeta Likovna kultura, u nadzorom obuhvaćenim školama, najbolje je procijenjen standard koji govori o vrednovanju i ocjenjivanju znanja učenika.
- Vrednovanje učeničkih postignuća je redovno, javno i raznovrsno i uglavnom ima razvojnu funkciju.
- U procesu procjenjivanja znanja nastavnici koriste ličnu evidenciju u kojoj kontinuirano bilježe napredovanje učenika u procesu sticanja znanja i vještina na svakom času, kao i redovnost u korišćenju potrebnih (najavljenih) likovnih materijala za izradu praktičnih vježbi.

- Nastavnici obrazlažu ocjene date u dnevniku rada kako bi učenici bili obaviješteni o načinu napredovanja.
- Ocjenjivanje je u skladu sa pedagoškim principima i uglavnom motivišuće djeluje na učenike.
- Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.
- Nastavnici uglavnom koriste adekvatna nastavna sredstva i odgovarajući didaktički materijal: reprodukcije, ranije dječije kreativne radove, edukativne panoe i slično.
- Nastavnici stvaraju podsticajnu i demokratsku klimu u odjeljenju, saradnički odnos i razvijaju interakciju na nivou nastavnik-učenik.
- Svi nastavnici koriste godišnje planove rada koji su centralno urađeni od strane Zavoda za školstvo.
- Svi nastavnici koriste odobrene udžbenike.

Nedostaci:

- U nadzorom obuhvaćenim školma nešto lošije je procijenjen standard koji se odnosi na planiranje, uglavnom zbog neadekvatnog dnevnog planiranja.
- Zbog specifičnih uslova rada, kada je školski čas skraćen na 30 minuta, evidentno je da nastavnici rijetko komentarišu osvrt na realizaciju u planovima rada i dnevnim pripremama, sa odgovarajućim primjedbama i sugestijama u smislu poboljšanja procesa nastave.
- Pisane pripreme su urađene na nivou koncepta-skice, bez detaljne razrade planiranih aktivnosti.
- Evidentna je loša distribucija raspoloživog vremena tokom svih faza časa: uvodni dio, glavni dio i završni dio časa.
- Nastavnici (po inerciji) veći dio raspoloživog vremena za realizaciju časa koriste na motivacijsku priču i najavu zadatka u uvodnom dijelu časa, tako da su praktični radovi samo polovično dovršeni kod značajnog broja učenika, neadekvatno novonastalim uslovima rada.
- Nastavnici rijetko koriste ICT tehnologiju i adekvatan didaktički materijal u uvodnom dijelu časa, kako bi na valjan način podstakli učenike u realizaciji praktičnog rada, shodno raspoloživom vremenu za realizaciju.
- U pojedinim slučajevima, nastavnici ne uspijevaju da izvrše estetsku analizu učeničkih radova na kraju časa.
- Evidentan je neadekvatan, odnosno zahtjevan izbor praktičnih vježbi i tema, u odnosu na raspoloživo vrijeme kada je školski čas skraćen na 30 minuta.
- Nastavnici rijetko koriste dodatnu stručnu literaturu.

Preporuke:

- Potrebno je raditi osvrt na realizaciju u planovima rada i dnevnim pripremama, sa odgovarajućim primjedbama i sugestijama u smislu poboljšanja procesa nastave i učenja u uslovima skraćenog trajanja časa.
- Potrebno je koristiti stručnu literaturu koja bi unaprijedila interaktivni odnos nastavnika sa učenicima i racionalno planiranje na dnevnom nivou odnosno distribuciju vremenskih etapa nastavnog časa u smislu: uvodni, glavni i završni dio časa.
- Pisane pripreme je potrebno osavremeniti na način da su predviđeni svi elementi nastave: metode, oblici rada, nastavna sredstva, procedura rada i povratna informacija - estetska analiza praktičnih radova na kraju časa.

- Potrebno je koristiti više didaktičkog materijala i raspoloživu IKT tehnologiju, posebno u uvodnom dijelu časa tokom motivacijske priče i najave zadatka, sa ciljem potpunije realizacije praktičnog rada.
- Potreban je adakvatan odabir praktičnih vježbi i tema za realizaciju praktičnog rada, shodno raspoloživom vremenu realizacije.
- Potrebno je da nastavnici koriste dodatnu stručnu literaturu iz oblasti likovne kulture.

5.1.13. Muzička kultura

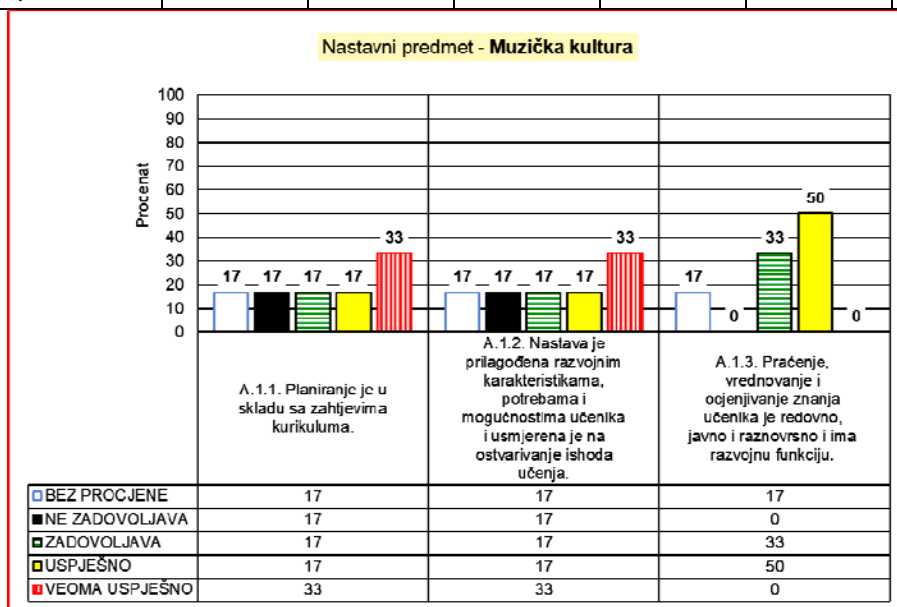
Prednosti:

- Nastava je u potpunosti prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika (mali broj nastavnika).

Nedostaci:

- Nestručno zastupljena nastava.
- Nedostatak neophodnih nastavnih sredstava za realizaciju nastave.
- Kriterijumi ocjenjivanja nijesu usaglašeni na nivou Aktiva.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene	1	17	1	17	1	17
NE ZADOVOLJAVA	1	17	1	17		0
ZADOVOLJAVA	1	17	1	17	2	33
USPJEŠNO	1	17	1	17	3	50
VEOMA USPJEŠNO	2	33	2	33		0
Ukupno:	6	100	6	100	6	100

Preporuke:

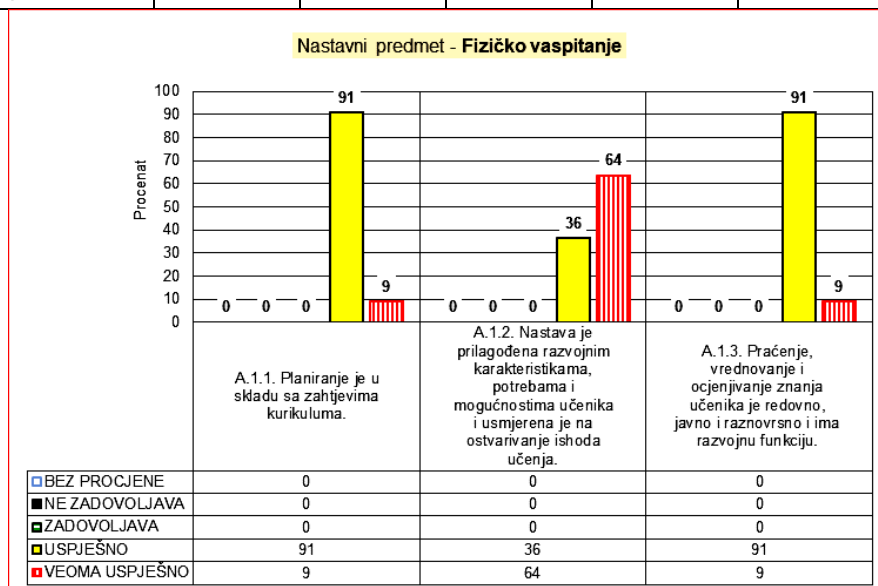
- Obezbijediti stručno izvođenje nastave.
- U skladu sa mogućnostima obezbijediti neophodna nastavna sredstva za izvođenje nastave muzičke kulture (CD plejer, uređaji za snimanje, TV, DVD, kompjuter, klavir, Orfov instrumentarijum, muzička literatura).
- Na nivou Aktiva usaglasiti kriterijume ocjenjivanja.

5.1.14. Fizičko vaspitanje

Prednosti:

- Godišnji planovi nastavnika su u skladu sa Predmetnim programom. Većina nastavnika se redovno priprema za nastavu i ima odgovarajuće pisane pripreme.
- Nastava je organizovana u skladu sa ishodima učenja definisanim u Predmetnom programu. Učenici su na časovima uglavnom misaono angažovani na aktivnostima koje su relevantne za predmet i dostizanje postavljenih ishoda. Komunikacija na času između nastavnika i učenika, kao i učenika međusobno je korektna.
- Nastavnici na časovima ispoljavaju sistematičnost i postupnost u realizaciji nastavnih sadržaj.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%	Broj nadzora	%
Bez procjene		0		0		0
NE ZADOVOLJAVA		0		0		0
ZADOVOLJAVA		0		0		0
USPJEŠNO	10	91	4	36	10	91
VEOMA USPJEŠNO	1	9	7	64	1	9
Ukupno:	11	100	11	100	11	100

Nedostaci:

- U većini škola prostor u kojem se odvija nastava fizičkog vaspitanja nije podsticajan za učenje, nije adekvatno uređen kako bi bio u funkciji realizacije nastavnog procesa.
- Većina stručnih aktiva se u nedovoljnoj mjeri bavi stručnim pitanjima koja se tiču obrazovno-vaspitnog rada.
- U većini škola ne planira se provjera fizičkih sposobnosti učenika na početku i kraju školske godine kako bi se izvršila uporedna analiza postignuća učenika.

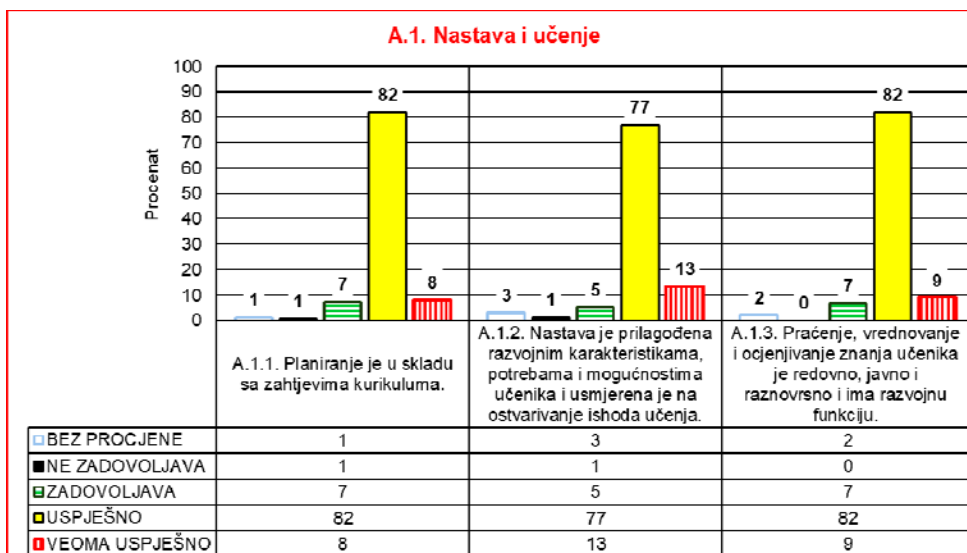
Preporuke:

- Vršiti preraspodjelu fonda časova po tematskim oblastima na nivou ciklusa.
- Opremiti prostor za izvođenje nastave odgovarajućim nastavnim sredstvima i pomagalicama potrebnim za realizaciju Predmetnog programa.
- Potrebno je da se stručni aktivni u većoj mjeri bave stručnim pitanjima od značaja za obrazovno-vaspitni rad.
- U cilju sprovođenja uporedne analize postignuća učenika vršiti provjeru fizičkih sposobnosti na početku i na kraju školske godine.

5.1.15. Nastavni predmeti – komentari i zaključci

Nadzorom su obuhvaćeni svi predmeti Nastavnog plana osnovne škole, izuzev Biologije – iz opravdanih razloga. Kod značajnog dijela nadzorom obuhvaćenih škola u sjevernoj regiji je kontinuiran pad broja učenika kao posljedica migracionih kretanja ili negativne stope nataliteta. Za određeni broj škola problem predstavlja deficit stručnog kadra, odnosno nestručno zastupljena nastava izraženije iz prirodne grupacije predmeta, iz muzičke kulture ..., pojedini nastavnici predaju više predmeta, dopuna norme za značajan broj nastavnika u drugim školama ili iz drugih škola, kombinovana odjeljenja u razrednoj nastavi, uglavnom skromna infrastruktura i opremljenost itd.

	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikulumu.		A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.		A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	
	Br. nadzora	%	Br. nadzora	%	Br. nadzora	%
Bez procjene	2	1	4	3	3	2
NE ZADOVOLJAVA	1	1	2	1	0	0
ZADOVOLJAVA	10	7	7	5	9	7
USPJEŠNO	110	82	103	77	110	82
VEOMA USPJEŠNO	11	8	18	13	12	9
Ukupno:	134	100	134	100	134	100

Analiza tabelarnih prikaza i kvantitativnih pokazatelja pokazuje da na skali distribucije dominira procjena *uspješno* kod većine predmeta, dok kod određenog broja predmeta je zastupljena i procjena *veoma uspješno*, dok je procjena *zadovoljava* manje zastupljena. U jednom slučaju je zastupljena procjena *ne zadovoljava*. Uočeno je i nekoliko slučajeva *bez procjene*, što je posljedica odsustva nastavnika u periodu trajanja nadzora.

Standard		Srednja procjena	Srednja procjena standarda	Srednja procjena ključne oblasti
A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.	Razredna nastava:	7,33	7,27	7,31
	Predmetna nastava:	7,23		
A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.	Razredna nastava:	7,87	7,43	
	Predmetna nastava:	7,20		
A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	Razredna nastava:	7,27	7,12	
	Predmetna nastava:	7,05		

Srednja procjena zbirno za sve predmete je 7,31. Srednja ocjena najbolje procijenjenog predmeta je 8,80 sa pozitivnom razlikom od prosječne ocjene za 1,49, dok je srednja ocjena najslabije procijenjenog predmeta 5,50 sa negativnom razlikom 1,81 od prosječne ocjene. Razlika između najbolje procijenjenog nastavnog predmeta i najslabije procijenjenog predmeta je 3,30.

Najbolje je ocijenjen standard A.1.2 (*Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika, i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja*) sa prosječnom ocjenom od 7,43, dok je najlošije ocijenjen standard A.1.3. (*Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju*) sa prosječnom ocjenom 7,12. Razlika srednje procjene između ova dva standarda je 0,31.

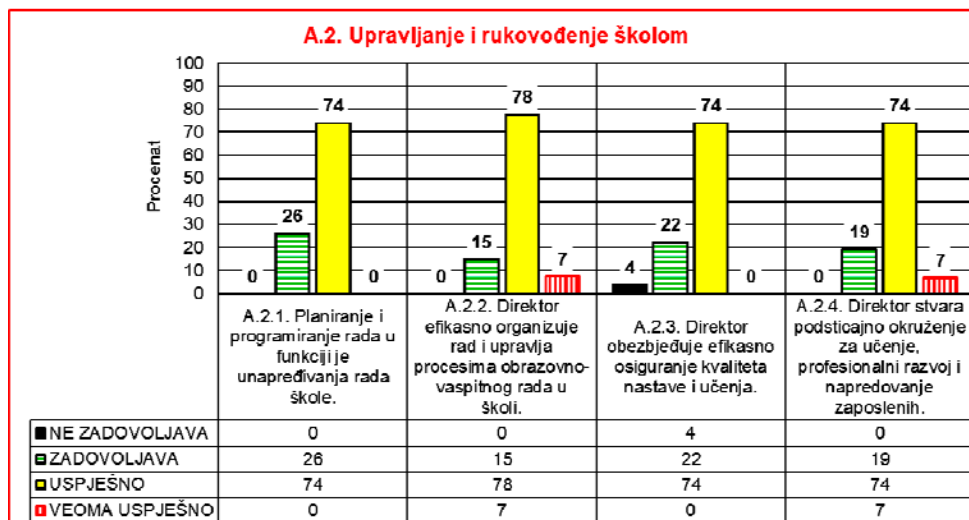
Uočeno je da je ukupna srednja ocjena za sve predmete nešto veća za razrednu nastavu i iznosi 7,49, sa pozitivnom razlikom u odnosu na ukupnu srednju ocjenu za 0,18. Takođe i standardi za nastavu i učenje imaju bolju prosječnu ocjenu kod razredne nastave u odnosu na predmetnu nastavu.

5.2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE USTANOVOM

Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom procijenjen je sa *uspješno* u dvadeset jednoj školi (78%), a sa *zadovoljava* u šest škola (22%). Ova oblast nije procijenjena sa *veoma uspješno* i *ne zadovoljava* ni u jednoj od dvadeset sedam posjećenih škola. Najbolju procjenu kvaliteta imaju standardi „Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi“ gdje su dvije škole (7%) procijenjene sa *veoma uspješno*, dvadeset jedna škola (78%) je procijenjena kao *uspješno*, a četiri škole (15%) sa *zadovoljava*, i standard *Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih* koji je u dvije škole (7%) procijenjen sa *veoma uspješno*, dvadeset škola (74%) procijenjen sa *uspješno*, a u pet škola (19%) sa *zadovoljava*. Indikatori su uglavnom ujednačenog kvaliteta.

Indikator sa najnižim nivoom ostvarenosti je „Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja“. Od 27 posmatranih institucija, jedna (4%) je procijenjena sa *ne zadovoljava*, a 6 škola (22%) sa *zadovoljava*.

	A.2.1. Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređivanja rada škole.		A.2.2. Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi.		A.2.3. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.		A.2.4. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.	
	Br. škola	%	Br. škola	%	Br. škola	%	Br. škola	%
NE ZADOVOLJAVA	0	0	0	0	1	4	0	0
ZADOVOLJAVA	7	26	4	15	6	22	5	19
USPJEŠNO	20	74	21	78	20	74	20	74
VEOMA USPJEŠNO	0	0	2	7	0	0	2	7
Ukupno:	27	100	27	100	27	100	27	100

Prednosti:

- Škole imaju razrađene planove profesionalnog razvoja zaposlenih, kao i formirane timove ili pojedince koji su zaduženi za praćenje i realizaciju planiranih aktivnosti. Nastavnici u sve većem broju samoinicijativno rade na ličnom planu profesionalnog razvoja u skladu sa svojim interesovanjima i potrebama škola. Većina nastavnika je zainteresovana za sticanje viših zvanja.
- Veliki broj škola vodi evidenciju o dnevnim događajima u školi, o zaštiti i bezbjednosti učenika i adekvatno reaguje.
- U skladu sa svojim mogućnostima škole obezbjeđuju potrebne uslove za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama.
- Sve škole imaju *Program razvoja škole* koji sadrži neophodne elemente. Većina sadrži prioritetne oblasti razvoja koji su realni i ostvarljivi.
- Većina škola je uradila Godišnji plan rada, kao i izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana za prethodnu školsku godinu. U izradu Godišnjeg plana uključeni su učesnici obrazovno-vaspitnog rada u školi.
- Direktori uspješno organizuju i prate rad stručnih organa i timova i usklađuju njihove aktivnosti sa potrebama Škole.
- U skladu sa mogućnostima i specifičnostima škola, obezbijeđeni su uslovi za kvalitetnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada.
- Učenici i zaposleni su u većini škola upoznati sa Kućnim redom i poštuju ga.
- U školama je uspostavljena optimalna organizacija rada sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima zaposlenih.
- Pedagoško-instruktivni rad sprovodi se uglavnom u skladu sa Planom i instrumentima za opservaciju vaspitno-obrazovnog rada. Izvještaj o pedagoško-instruktivnom radu sadrži dobre strane, slabosti i preporuke za poboljšanje u većini ustanova.

Nedostaci:

- Neredovnost samoevaluacije, kao i nedovoljno korišćenje informacija iz procesa samoevaluacije za osiguranje kvaliteta nastave i učenja.
- Ne prati se ostvarenost Standarda kompetencija za nastavnike, niti se vodi adekvatna evidencija.
- U nekim ustanovama nedostaje plan pedagoško-instruktivnog rada od strane direktora i stručne službe i nedostaje izvještaj nakon obilaska časova sa prijedlogom mjera za unapređenje nastave.
- Prilikom izrade Godišnjeg plana rada škole (GPRŠ) ne uzima se u obzir mišljenje svih relevantnih učesnika u radu škole. Nastavničko vijeće ne razmatra na kvalitetan način Godišnji plan rada škole. GPRŠ često nije usklađen sa Programom razvoja.
- Program razvoja škole nije zasnovan na rezultatima eksterne i interne evaluacije; nedostaje Akcioni plan za realizaciju prioritetnih ciljeva.
- Nedostaju izvještaji o realizaciji planiranih aktivnosti.

Preporuke:

- Posebnu pažnju posvetiti procesu samoevaluacije na obukama direktora, kako bi škole samoevaluaciju redovno sprovodile na propisan način. Informacije iz procesa samoevaluacije koristiti za unapređenje i osiguranje kvaliteta nastave i učenja.
- Informisati direktore o Standardima kompetencija za nastavnike, kako bi na adekvatan način mogli da je prate, uz vođenje propisane evidencije.
- Unaprijediti pedagoško-instruktivni rad direktora i stručnih službi.

- Program razvoja škole vezati za rezultate interne i eksterne evaluacije, na propisan način sačiniti Plan unapređenja kvaliteta nakon evaluacija i pratiti njegovu realizaciju.
- U izradu Godišnjeg plana rada škole moraju se uključiti svi učesnici obrazovno-vaspitnog procesa. Na sjednicama Nastavničkog vijeća kvalitetno razmotriti nacrt GPRŠ, prije nego što se ovaj nacrt uputi Savjetu roditelja na davanje mišljenja, odnosno kasnije Školskom odboru na usvajanje. Godišnji plan rada škole mora proisticati iz Programa razvoja.

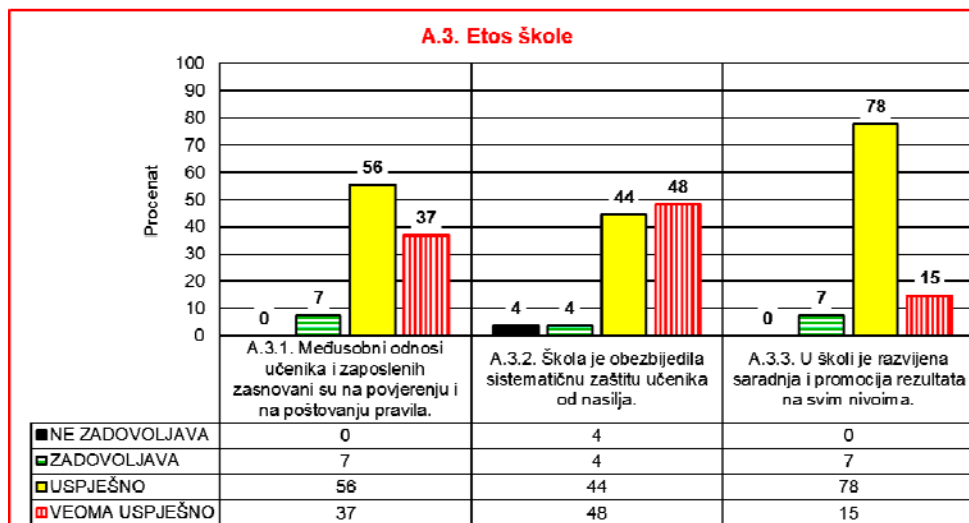
5.3. ETOS ŠKOLE

U ovoj ključnoj oblasti standard *Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila* u dvije škole (7%) je procijenjen na nivou *zadovoljava*, u 15 škola (56%) je procijenjen na nivou *uspješno* i u 10 škola (37%) na nivou *veoma uspješno*.

Standard *Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja* u jednoj školi (4%) je procijenjen na nivou *ne zadovoljava*, u jednoj školi (4%) na nivou *zadovoljava*, u 12 škola (44%) na nivou *uspješno* i u 13 škola (48%) na nivou *veoma uspješno*.

Standard *U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima* u dvije škole (7%) procijenjen je na nivou *zadovoljava*, u 21 školi (78%) na nivou *uspješno* i u četiri škole (15%) na nivou *veoma uspješno*.

	A.3.1. Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila.		A.3.2. Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja.		A.3.3. U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima.	
	Br. škola	%	Br. škola	%	Br. škola	%
NE ZADOVOLJAVA	0	0	1	4	0	0
ZADOVOLJAVA	2	7	1	4	2	7
USPJEŠNO	15	56	12	44	21	78
VEOMA USPJEŠNO	10	37	13	48	4	15
Ukupno:	27	100	27	100	27	100

Prednosti:

- U većini škola zaposleni i učenici poštuju pravila ponašanja utvrđena Pravilnikom o kućnom redu.
- U većini škola vladaju korektni odnosi među zaposlenima, zasnovani na međusobnom povjerenju i uvažavanju.
- U većini škola interpersonalni odnosi nastavnika i učenika su skladni. U komunikaciji nastavnika i učenika vidno je obostrano uvažavanje.
- Sve škole promovišu i primjenjuju principe jednakosti, poštovanja i različitosti.

- U većini škola dežurstva nastavnika i učenika se redovno realizuju i na taj način se prati poštovanje pravila Kućnog reda. Rijetke povrede Pravilnika rješavaju se u saradnji sa odjeljenskim starješinom, roditeljima, pedagoškom službom.
- U većini škola formirani su timovi u cilju sprečavanja vršnjačkog nasilja i nasilnog ponašanja. Organizacijom tribina, predavanja, prezentacija, radionica, preventivno djeluju u cilju prepoznavanja vršnjačkog nasilja i nasilnog ponašanja.
- U većini škola formiran je Učenički parlament.
- U svim školama funkcionira Savjet roditelja.
- Saradnja škola sa roditeljima odvija se preko redovnih roditeljskih sastanaka, opštih i individualnih konsultacija, kao i preko Savjeta roditelja.
- Većina škola ostvarene rezultate rada učenika i zaposlenih, podršku roditelja, saradnju sa lokalnom zajednicom, ostalim ustanovama, donatorima i prijateljima škole promoviše putem fb stranice, Savjeta roditelja, Ljetopisa škole i putem medija.
- U većini škola Plan i program saradnje sa drugim ustanovama, lokalnom zajednicom i šire, osmišljen je aktivnostima adekvatno prioritetima. Zaposleni i učenici angažuju se u organizovanju važnih manifestacija i događaja.

Nedostaci:

- U Izvještajem obuhvaćenim školama (ukupno 27), u dvije škole je indikator koji govori da su međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani na povjerenju i na poštovanju pravila procijenjen na nivou zadovoljava ili 7%, indikator koji govori da je škola obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja, u jednoj školi procijenjen je na nivou nezadovoljava i jednoj zadovoljava ili ukupno 8%, indikator koji govori o saradnji i promociji rezultata na svim nivoima u dvije škole je procijen na nivou zadovoljava odnosno 7%.
- U navedenim školama nije formiran Tim za prevenciju nasilja u školi, nijesu edukovani zaposleni i učenici za mirno rješavanje konflikata, dio učenika i roditelja ima negativno mišljenje o interpersonalnim odnosima među učenicima i ne vodi se evidenciju o realizovanim aktivnostima na planu poboljšanja istih.
- Nedostaje bolja edukacija učenika, roditelja i nastavnika iz domena prevencije nasilja.
- U određenom broju škola evidentno je neprikladno ponašanje nastavnika prema učenicima, o čemu svjedoče prednadzorne ankete.
- U manjem broju škola evidentirana je nedovoljna saradnja sa roditeljima u segmentu njihovog većeg uključivanja u rad škole prilikom donošenja važnijih odluka, kroz Savjet roditelja ili na individualom nivou.
- Nedostaje validna i kritička samoevaluacija škole o nepovjerenju i nezadovoljstvu zaposlenih na temu interpersonalnih odnosa među zaposlenima.
- Evidentan je nedostatak pedagoške podrške u školama sa manjim brojem učenika, naročito tamo gdje se aktivnosti pedagoga svode na jedan radni dan.
- U manjem broju škola nijesu uloženi dodatni naponi kako bi uloga škole bila centar kulturnih i sportskih aktivnosti u zajednici, kao ni aktivnosti na promociji škole u lokalnoj zajednici i šire.
- Evidentan je nedostatak edukativnih sadržaja i kreativnih radova učenika u eksterijeru i radnom prostoru pojedinih škola, kao i slaba higijena toaleta, holova i ostalih zajedničkih prostorija.
- Početkom školske godine nijesu formirani učenički parlamenti, nedostaju programi rada istih, zapisnici sa sjednica i izvještaji o realizovanim aktivnostima.

- Nijesu svi učenici u školama upoznati sa mogućnošću slobodnog izražavanja mišljenja u vezi sa pitanjima koja se na njih odnose, kao ni pravom prisustva sjednicama Nastavničkog vijeća kada se razmatraju ista.
- Nedostaje bolja informisanost roditelja o radu Savjeta roditelja, odlukama i zaključcima koje ovo tijelo donosi, kao i analiza rada Savjeta na kraju školske godine.
- U pojedinim školama Savjet roditelja nije razmatrao prijedlog Godišnjeg plana rada škole.
- Evidencije o saradnji škole sa lokalnom zajednicom, drugim ustanovama i institucijama nijesu uredne a u pojedinim slučajevima uopšte ne postoje.

Preporuke:

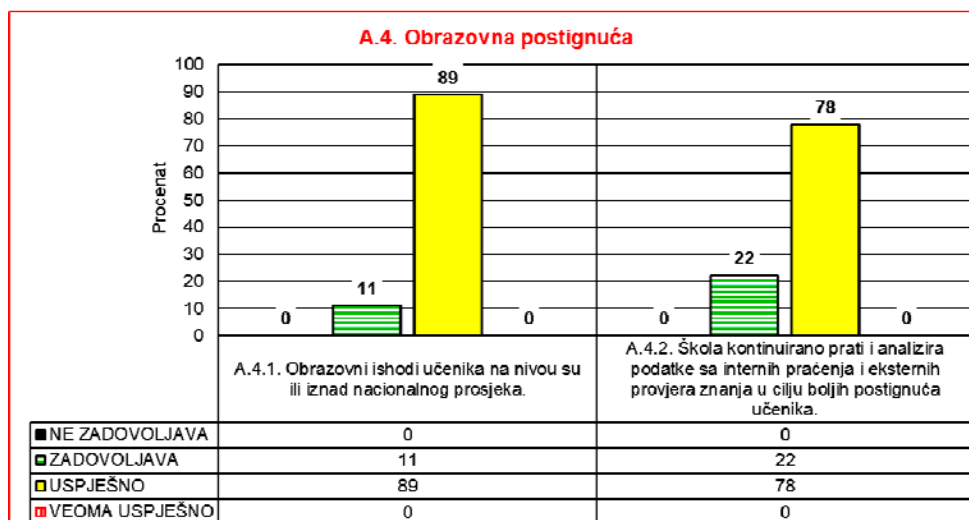
- Identifikovati razloge negativnih odgovora dijela anketiranih učenika i značajnog broja anketiranih roditelja kada je u pitanju odnos prema učenicima i u skladu sa tim preduzeti mjere.
- Istražiti odnose između nastavnika i učenika i u skladu sa dobijenim rezultatima preduzeti mjere, u cilju maksimalne zaštite učenika od svih vrsta omalovažavanja, vrijeđanja, zlostavljanja odnosno nasilja.
- Škola treba da formira Tim za prevenciju nasilja koji treba da sačini plan aktivnosti i da vodi evidenciju realizovanog.
- Edukovati zaposlene i učenike za mirno rješavanje konflikata.
- Nastojati da se obezbijedi učešće školskog pedagoga.
- Pratiti međusobne odnose učenika i zaposlenih u Školi i u kontinuitetu raditi na unapređenju istih.
- Potrebno je da Uprava škole kroz samoevaluaciju dosljedno i kritički na stručnim organim ispita sve slučajeve nepovjerenja, nezadovoljstva i nepoštovanja među zaposlenima.
- Ukupan ambijent Škole redovno osvježiti radovima učenika i zaposlenih.
- Redovno obnavljati estetske sadržaje, kako u hodnicima tako i u učionicama.
- Poboljšati informisanost roditelja o odlukama i zaključcima koje je donio Savjet roditelja i vršiti analizu rada na kraju školske godine.
- Savjet roditelja da razmatra i daje mišljenje na prijedlog Godišnjeg plana rada škole.
- Unaprijediti saradnju sa roditeljima u segmentu njihovog većeg uključivanja u rad Škole prilikom donošenja važnih odluka, ali i raznim drugim aktivnostima, bilo kroz Savjet roditelja, bilo na individualnom nivou.
- Voditi evidenciju o saradnji Škole sa lokalnom zajednicom, drugim ustanovama i institucijama.
- Zapisnik Učeničkog parlamenta voditi uredno, pisati o tome što se razgovaralo na određenoj sjednici, sa odgovarajućim zaključcima i preporukama i ne prepisivati doslovno zapisnike iz prethodnih godina.
- Listu članova Učeničkog parlamenta redovno ažurirati.
- U izradi planova rada (UP-a) treba da učestvuju članovi Učeničkog parlamenta uz podršku koordinatora.
- Zapisnike sa sjednica Učeničkog parlamenta treba da vodi neko od članova.
- Upoznati sve učenike s mogućnošću slobodnog izražavanja mišljenja u vezi sa pitanjima koja se njih tiču.

5.4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA

Kvalitet ključne oblasti *Obrazovna postignuća učenika* je procijenjen na osnovu izvještaja u dvadeset sedam posjećenih škola. Procjena je izvršena sa dva standarda navedena u tabeli. Dvadeset četiri škole (89%) je procijenjeno sa *uspješno*, a tri škole (11%) sa *zadovoljava*.

	A.4.1. Obrazovni ishodi učenika na nivou su ili iznad nacionalnog prosjeka.		A.4.2. Škola kontinuirano prati i analizira podatke sa internih praćenja i eksternih provjera znanja u cilju boljih postignuća učenika.	
	Br. škola	%	Br. škola	%
NE ZADOVOLJAVA	0	0	0	0
ZADOVOLJAVA	3	11	6	22
USPJEŠNO	24	89	21	78
VEOMA USPJEŠNO	0	0	0	0
Ukupno:	27	100	27	100

Analizirajući podatke može se uočiti da je najbolje procijenjeni standard *Obrazovni ishodi učenika na nivou su ili iznad nacionalnog prosjeka*, u dvadeset četiri škole (89%) je *uspješno* i *zadovoljava* u tri škole (11%). Standard *Škola kontinuirano prati i analizira podatke sa internih praćenja i eksternih provjera znanja u cilju boljih postignuća učenika* je procijenjen *uspješno* u dvadeset jednoj školi (78%) i *zadovoljava* u šest škola (22%).

Prednosti:

- Postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja su približna nivou nacionalnog prosjeka sa odstupanjima iz pojedinih predmeta.
- Postignuća, procenti prelaznosti i prosječne ocjene na nivou škola, po razredima i predmetima, imaju tendenciju blagog rasta po klasifikacionim periodima.
- Vaspitna postignuća su ocijenjena kao uspješna. Izrečen je mali broj vaspitnih mjera od kojih preovladava vaspitna mjera *opomena odjeljenjskog starješine*.
- Ostvarena postignuća učenika sa posebnim obrazovnim potrebama su u većini slučajeva uspješna i u okviru planiranih ishoda.

Nedostaci:

- Analiza postignuća učenika po predmetima na eksternoj provjeri znanja ne vrši se na odgovarajući način.
- U školama se ne vrši redovna analiza uključenosti učenika u dopunsku i dodatnu nastavu, kao ni njihov uticaj na postignuća učenika.
- Većina škola ne posvjećuje dovoljno pažnje kontinuiranom učešću učenika na višim nivoima takmičenja.

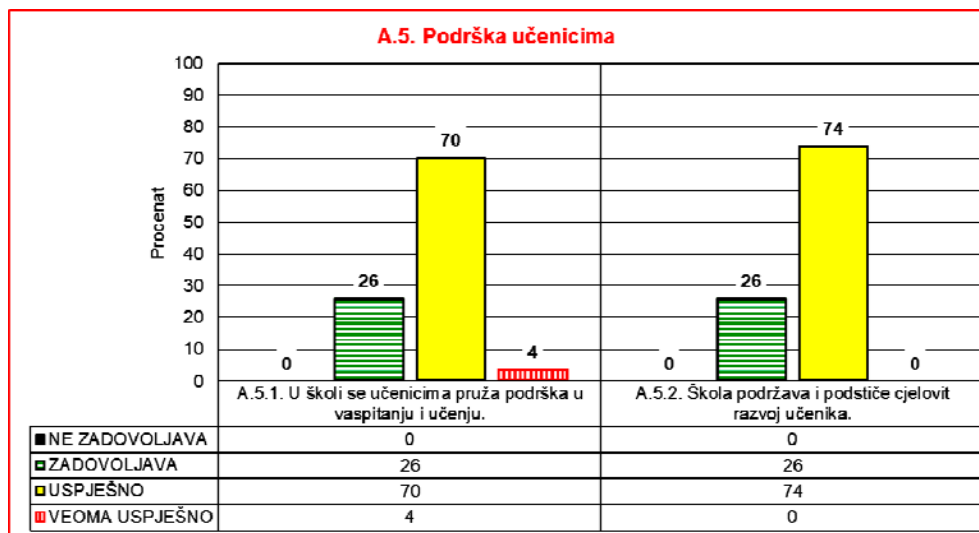
Preporuke:

- Voditi redovno evidenciju o postignućima učenika u pedagoškoj dokumentaciji.
- Raditi kvalitativnu analizu postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja.
- Poslije svakog klasifikacionog perioda analizirati procenete prelaznosti i srednje ocjene po predmetima i na stručnim organima utvrđivati uzroke niskih postignuća i predložiti mjere za poboljšanje uspjeha.
- Raditi na motivisanju učenika i nastavnika za učešće na višim nivoima takmičenja.
- Vršiti redovno analizu uključenosti učenika u dopunsku i dodatnu nastavu i njihov uticaj na postignuća učenika.

5.5. PODRŠKA UČENICIMA

Kvalitet ključne oblasti *Podrška koju škola pruža učenicima* procijenjen je na osnovu 27 izvještaja. Bolje procijenjen indikator je *U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju* koji je jednoj školi procijenjen sa *veoma uspješno*, u 19 škola sa *uspješno* i u 7 škola sa *zadovoljava*. Indikator *Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika* procijenjen je u 20 škola sa *uspješno* i u 7 škola sa *zadovoljava*.

	A.5.1. U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju.		A.5.2. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika.	
	Br. škola	%	Br. škola	%
NE ZADOVOLJAVA	0	0	0	0
ZADOVOLJAVA	7	26	7	26
USPJEŠNO	19	70	20	74
VEOMA USPJEŠNO	1	4	0	0
Ukupno:	27	100	27	100

Prednosti:

- U većini škola realizuju se programi i aktivnosti podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika.
- Škole su uradile IROP-e za učenike sa rješenjima o usmjerenju, a u saradnji sa roditeljima i pomoć stručnog lica. IROP-i se redovno ažuriraju i uglavnom se vodi evidencija o realizaciji plana.
- U većini škola prisutan je savjetodavni rad pedagoga kroz individualne razgovore sa učenicima, nastavnicima i roditeljima.
- Učenici se upoznaju sa svojim pravima i obavezama.
- Predstavnici Učeničkog parlamenta povremeno učestvuju u radu stručnih organa škole. Učenicima je omogućeno da iskažu svoje mišljenje na različite načine. Neke inicijative koje su potekle od Parlamenta realizovane su.

Nedostaci:

- U većini škola na nivou stručnih aktiva nije razvijena strategija sa potrebnim elementima za dodatnu podršku učenicima koji sporije napreduju u savladavanju nastavnog gradiva ili koji pokazuju posebno interesovanje za proširivanje znanja iz određenih nastavnih oblasti.
- Ne vrši se analiza efekata dodatne i dopunske nastave na postignuća učenika.
- Sistem identifikacije podrške i praćenja talentovanih učenika slabo je razvijen.
- Dodatna i dopunska nastava realizuju se samo iz pojedinih predmeta.
- Vannastavne aktivnosti organizuju se prema mogućnostima škole, a manje u skladu sa interesovanjima i sklonostima učenika.
- U pojedinim školama anketirani učenici ukazali su na postojanje slučajeva omalovažavanja, zlostavljanja i vrijeđanja od strane pojedinih nastavnika ili se ne slažu da se nastavnici jednako odnose prema svakom učeniku.
- Izvjestan procenat anketiranih roditelja u pojedinim školama izrazio je neslaganje kada je u pitanju zaštita učenika od nuđenja ili upotrebe droge, alkohola i drugih opojnih sredstava.
- U nedovoljnoj mjeri planiraju se projekti i aktivnosti vezani za profesionalnu orijentaciju učenika.

Preporuke:

- Na nivou stručnih aktiva razviti strategiju sa potrebnim elementima za dodatnu podršku učenicima koji sporije napreduju u savladavanju nastavnog gradiva ili koji pokazuju posebno interesovanje za proširivanje znanja iz određenih nastavnih oblasti.
- Vršiti analizu efekata dodatne i dopunske nastave na postignuća učenika i u odnosu na rezultate analize usmjeravati dalju podršku učenicima.
- Razviti sistem identifikacije podrške i praćenja talentovanih učenika.
- Realizovati časove dopunske i dodatne nastave iz svih nastavnih predmeta i voditi detaljnu i redovnu evidenciju o realizovanim časovima. U školama sa malim brojem učenika kroz individualnu nastavu pojačati dodatnu podršku učenicima u učenju i na taj način unaprijediti njihova postignuća.
- Objediniti i sistematizovati evidenciju realizacije vannastavnih aktivnosti koja bi dala presjek aktivnosti kroz više školskih godina i bila osnov detaljne analize.
- Mehanizme podrške učenicima razvijati na osnovu tromjesečne, polugodišnje i godišnje analize uspjeha i vladanja učenika, te na osnovu samoevaluacije i eksterne evaluacije.
- Ispitati nezadovoljstvo prisutno kod sve tri kategorije ispitanika kada je u pitanju organizovanje vannastavnih aktivnosti. Predložiti više vannastavnih aktivnosti sa rasporedom održavanja, spiskom učenika, zadacima, aktivnostima, vremenskom distribucijom, nosiocima aktivnosti i osvrtom na realizaciju.
- Obezbijediti dosljedno poštovanje normi ponašanja i odgovornosti svih učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu, a posebno između nastavnika i učenika, kako bi se poboljšala kultura komunikacije zasnovana na međusobnom poštovanju i uvažavanju, u skladu sa propisima.
- U izradi i usvajanju Programa rada Učeničkog parlamenta treba da učestvuju svi njegovi članovi uz podršku koordinatora.
- Pružati kontinuiranu pomoć učenicima u opredjeljenju za dalje školovanje kroz različite aktivnosti predviđene Planom profesionalne orijentacije i voditi urednu evidenciju o realizovanim aktivnostima.

5.6. KOMENTARI I ZAKLJUČCI

Pregled srednjih procjena 14 standarda kvaliteta za 5 ključnih oblasti obrazovno-vaspitnog rada osnovnih škola dat je u tabeli:

Standard kvaliteta	Srednja procjena	
	standarda	ključne oblasti
Ključna oblast A.1. NASTAVA I UČENJE		
A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma	7,27	7,31
A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.	7,43	
A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	7,12	
Ključna oblast A.2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM		
A.2.1. Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređivanja rada škole.	6,41	6,60
A.2.2. Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi.	6,93	
A.2.3. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.	6,33	
A.2.4. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.	6,74	
Ključna oblast A.3. ETOS ŠKOLE		
A.3.1. Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila.	7,85	7,73
A.3.2. Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja.	7,96	
A.3.3. U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima.	7,30	
Ključna oblast A.4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA		
A.4.1. Obrazovni ishodi učenika na nivou su ili iznad nacionalnog prosjeka.	6,78	6,73
A.4.2. Škola kontinuirano prati i analizira podatke sa internih praćenja i eksternih provjera znanja u cilju boljih postignuća učenika.	6,67	
Ključna oblast A. 5. PODRŠKA UČENICIMA		
A.5.1. U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju.	6,67	6,53
A.5.2. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika.	6,44	

Najbolje je procijenjen standard A.3.2. *Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja* (7,96), a najslabije standard A.2.3. *Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja* (6,33).

Srednja vrijednost procjene je veća od 7,00 za sve standarde iz dvije ključne oblasti: ETOS ŠKOLE (A.3.1. *Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila* – 7,85; A.3.2. *Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja* – 7,96; A.3.3. *U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima* – 7,30) i NASTAVA I UČENJE (A.1.1. *Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma* – 7,27; A.1.2. *Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja* – 7,43; A.1.3. *Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju* – 7,12).

Srednja vrijednost procjene za sve standarde iz tri ključne oblasti: OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA – 6,73; UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM – 6,60 i PODRŠKA UČENICIMA – 6,53 manja je od 7,00.

Srednja vrijednost procjene za osnovne škole je 7,04.

Posmatrajući srednje procjene ključnih oblasti, može se zaključiti da je utvrđen sljedeći redosljed ostvarenosti standarda kvaliteta prema relativnim procentualnim odstupanjima od srednje vrijednosti:

- A.3. ETOS ŠKOLE (+10 %),
- A.1. NASTAVA I UČENJE (+4 %),
- A.4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA (-4 %),
- A.2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM (-6 %) i
- A.5. PODRŠKA UČENICIMA (-7 %).

Na osnovu graničnih vrijednosti intervala srednjih vrijednosti procjena standarda kvaliteta (od 6,33 do 7,96) i srednjih vrijednosti procjena ključnih oblasti (od 6,53 do 7,73), može se zaključiti da je *uspješan* obrazovno-vaspitni rad osnovnih škola u 2021. godini.

6. KVALITET RADA SREDNJIH ŠKOLA

Utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama tipa

- srednje škole

izvršen je samo za jednu školu, kao što je navedeno u Spisku nadzoranih ustanova ovog izvještaja (str. 7).

Na sajtu Centra za stručno obrazovanje objavljeni su izvještaji o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada za srednje stručne i srednje mješovite škole za svaku ustanovu posebno, tako da ovdje nijesu navedeni podaci o kvalitetu rada ove ustanove.

7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA (I DIO)

Prilikom komparacije kvaliteta rada ustanova, često se može uočiti izvjesno, pa i značajno odstupanje u pogledu dobijenih rezultata o ostvarenosti ključnih oblasti, odnosno standarda. Jedan od glavnih razloga je zakonski okvir, prema kome se nadzor vrši svake četiri godine, dakle po redosljedu, što bitno usložnjava definisanje poželjne strukture uzorka, koji treba dosljedno da odražava broj, veličinu i zastupljenost ustanova prema njihovim karakteristikama (broj učenika, teritorijalna zastupljenost, gradske, prigradske i seoske škole, i slično).

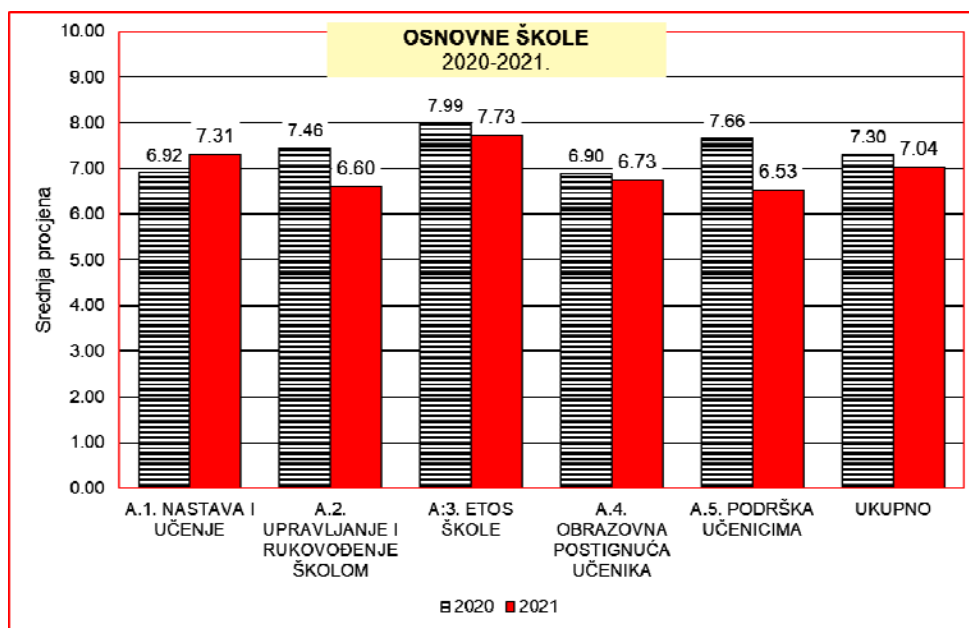
Ove godine postoji još jedno ograničenje upoređivanja ostvarenosti standarda kvaliteta. Od 2021. godine primjenjuje se nova metodologija izračunavanja srednjih vrijednosti, smanjen je broj ključnih oblasti za dvije oblasti, a promijenjeni su i težinski koeficijenti pojedinih ključnih oblasti prilikom određivanja ukupne srednje procjene.

Osnovne škole

U posmatranom uporednom periodu (2020. i 2021) došlo je do značajnog poboljšanja srednje ocjene u ključnoj oblasti *Nastava i učenje*. U ovoj oblasti srednja ocjena u 2020. godini je bila 6,92 a u 2021. godini je 7,31 što je poboljšanje od 0,39 ili 6%.

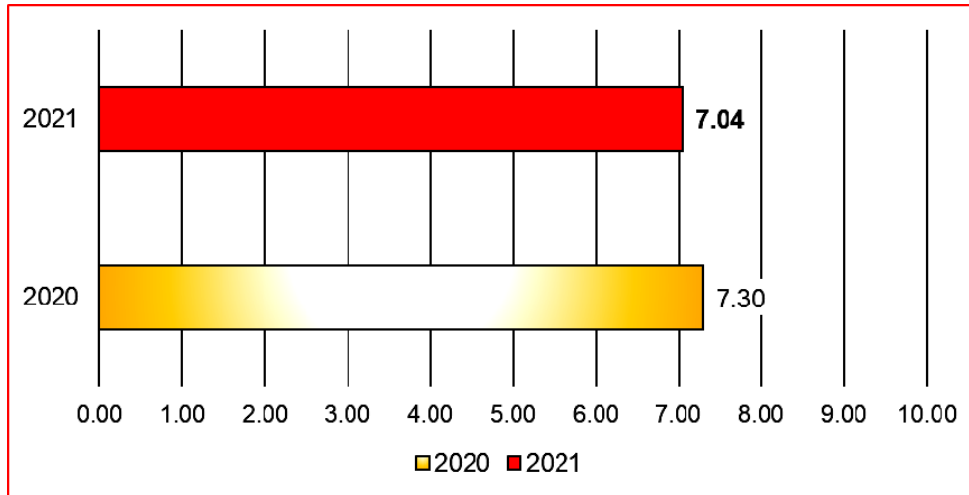
U ostalim ključnim oblastima došlo je do smanjenja srednje ocjene i to:

- *Obrazovna postignuća učenika* je manja za 0,17 ili za 2%
- *Etos škole* je manja za 0,26 ili 3%
- *Upravljanje i rukovođenje školom* je manja za 0,86 ili 12%
- *Podrška učenicima* je manja za 1,13 ili 15%.

Ukupno gledajući, srednja ocjena u osnovnoškolskom nivou obrazovanja je manja – za 4% (7,30 u 2020. godini i 7,04 u 2021).

Vrijednosti intervala srednjih vrijednosti procjena standarda kvaliteta (od 6,33 do 7,96) i srednjih vrijednosti procjena ključnih oblasti (od 6,53 do 7,73) pokazuju da je *uspješan* obrazovno-vaspitni rad osnovnih škola u 2021. godini.

Preporuke u cilju unapređenja nastave u uslovima organizacije nastave na daljinu date su u obrazloženjima o postignućima standarda kvaliteta.

II KVALITET RADA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU (MART-MAJ 2021)

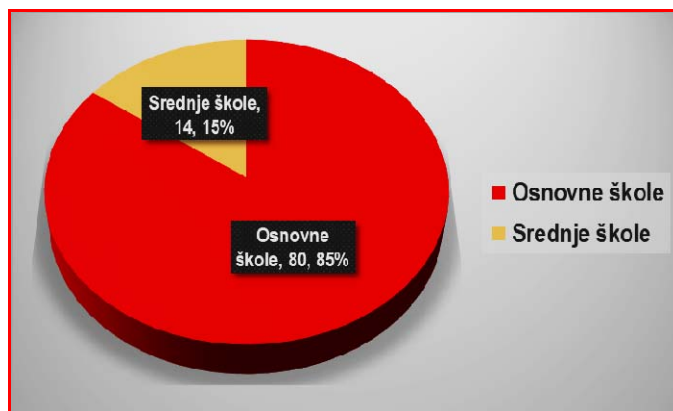
Namjena ovog dijela *Izveštaja (Kvalitet rada osnovnih i srednjih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu (mart-maj 2021))* je da:

- ukaže na prednosti i nedostatke objektivnom i cjelovitom procjenom kvaliteta rada osnovnih i srednjih škola u kojima je izvršena eksterna evaluacija u uslovima organizacije nastave na daljinu u cilju unapređivanja vaspitno-obrazovnog rada;
- informiše prosvjetne institucije: Ministarstvo prosvjete, Nacionalni savjet za obrazovanje, Prosvjetnu inspekciju, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, kao i NVO sektor i širu javnost o kvalitetu rada osnovnih i srednjih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu (mart-maj 2021. godine);
- obrazovnim i stručnim ustanovama, kao i kreatorima obrazovne politike pruži relevantne smjernice (preporuke) za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta;
- obezbijedi relevantnu bazu podataka drugim odsjecima u Zavodu (Odsjeku za razvoj i istraživanje obrazovnog sistema, Odsjeku za kontinuirani profesionalni razvoj i Odsjeku za međunarodnu saradnju).

8. OSNOVNA STATISTIKA

Odsjek za utvrđivanje kvaliteta Zavoda za školstvo je u intervalu od 1. marta do 28. maja 2021. godine realizovao utvrđivanje kvaliteta u 94 obrazovno-vaspitne ustanove:

- 80 osnovnih škola (85%),
- 14 srednjih škola (15%).

9. Evaluirane ključne oblasti i standardi kvaliteta

Za procjenu vaspitno-obrazovnog rada ustanove neophodno je sagledati:

- *uslove* u kojima ustanova radi,
- *proces*e koji se u njoj odvijaju i
- *ishode* koje ustanova postiže.

Na osnovu ove tri kategorije se definiše i utvrđivanje kvaliteta ključnih oblasti (područja kvaliteta). U uslovima organizacije nastave na daljinu, Zavod za školstvo je realizovao modifikovano utvrđivanje kvaliteta rada vaspitno-obrazovnih ustanova – umjesto pet ključnih oblasti iskazanih po indikatorima kvaliteta, utvrđen je kvalitet rada za tri ključne oblasti iskazane preko 14 standarda kvaliteta i 90 indikatora.

Utvrđivanje kvaliteta je urađeno za **tri ključne oblasti** iskazane po **14 standarda kvaliteta** i **90 indikatora**:

Ključna oblast 1. NASTAVA I UČENJE

- Standard 1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma (6 indikatora)
- Standard 1.2. Nastavnik uspješno učestvuje u realizaciji nastave u uslovima pandemije (7 indikatora)
- Standard 1.3. Nastava u uslovima pandemije je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja (7 indikatora)
- Standard 1.4. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno i javno i ima razvojnu funkciju (8 indikatora)

Ključna oblast 2. KVALITET UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA ŠKOLOM

- Standard 2.1. Direktor efikasno planira i koordinira sve aktivnosti realizacije nastave u uslovima pandemije i/ili onlajn nastave kao (moguće) alternative i iznuđene zamjene za redovan nastavni proces (9 indikatora)
- Standard 2.2. Direktor uspješno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi (7 indikatora)
- Standard 2.3. IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave (5 indikatora)
- Standard 2.4. Odjeljenjski starješina uspješno učestvuje u organizaciji nastave u uslovima pandemije (9 indikatora)
- Standard 2.5. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja (6 indikatora)
- Standard 2.6. Škola je u uslovima pandemije obezbijedila kontinuitet u učenju, praćenje napredovanja i mogućnost ocjenjivanja (8 indikatora)
- Standard 2.7. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih (5 indikatora)

Ključna oblast 3. PODRŠKA KOJU ŠKOLA PRUŽA UČENICIMA

- Standard 3.1. U školi se učenicima pruža podrška u učenju (4 indikatora)
Standard 3.2. Škola razvija saradnju i promovise rezultate na svim nivoima (5 indikatora)
Standard 3.3. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika (4 indikatora)

Kvalitet rada škole je procijenjen/ocijenjen bodovima koji odgovaraju opisnim ocjenama, tako da se ostvarenost standarda iskazuje opisnim ocjenama na četvorostepenoj skali:

- *U potpunosti ostvaren standard* (prisutno više od 85% indikatora)
- *Dobro ostvaren standard* (prisutno 51-85% indikatora)
- *Djelimično ostvaren standard* (prisutno više od 20-50% indikatora)
- *Neostvaren standard* (prisutno manje od 20% indikatora)

Prilikom utvrđivanja kvaliteta korišćen je *Protokol za utvrđivanje kvaliteta rada škola u uslovima pandemije COVID-19*. Ključne oblasti su procjenjivane na osnovu standarda i indikatora, uz navođenje izvora procjene, procjene nivoa pristustva indikatora (od jedan do tri), na osnovu komentara, preporuka i procjene nivoa ostvarenosti standarda.

Utvrdjivanje kvaliteta rada u školama realizovano je od 1. marta do 28. maja 2021. godine u prisustvu uprave škole, najčešće direktora, stručnih saradnika, IKT koordinatora, nastavnika različitih struktura (razredna nastava, predmetna nastava, odjeljenjske starješine, predsjednici stručnih aktiva...) i, u nekim školama, roditelja učenika.

Izvori procjene kvaliteta bili su razgovori sa članovima kolektiva, zatim uvid u školsku dokumentaciju, uvid u elektronske materijale (e-platforme i viber komunikaciju) koje su nastavnici realizovali u uslovima organizacije nastave na daljinu, u internu evidenciju nastavnika i učeničke radove, kao i sajtove i fejsbuk stranice škola.

10. SPISAK NADZORISANIH ŠKOLA (MART-MAJ 2021)

U periodu od 1. marta do 28. maja 2021. godine utvrđen je kvalitet obrazovno-vaspitnog rada u uslovima organizacije nastave na daljinu za 94 škole:

80 osnovnih škola:

1. JU OŠ „Bajo Jojić“, Andrijevica
2. JU OŠ „Anto Đedović“, Bar
3. JU OŠ „Blažo Jokov Orlandić“, Bar
4. JU OŠ „Bratstvo i jedinstvo“, Bar
5. JU OŠ „Jovan Tomašević“, Bar
6. JU OŠ „Kekec“, Bar
7. JU OŠ „Mrkojevići“, Bar
8. JU OŠ „Srbija“, Bar
9. JU OŠ „Donja Ržanica“, Berane
10. JU OŠ „Radomir Mitrović“, Berane
11. JU OŠ „Vuk Karadžić“, Berane
12. JU OŠ „Vukašin Radunović“, Berane
13. JU OŠ „21. maj“, Bijelo Polje
14. JU OŠ „9. maj“, Bijelo Polje
15. JU OŠ „Braća Ribar“, Bijelo Polje
16. JU OŠ „Dušan Korać“, Bijelo Polje
17. JU OŠ „Krstoradojević“, Bijelo Polje
18. JU OŠ „Marko Miljanov“, Bijelo Polje
19. JU OŠ „Milomir Đalović“, Bijelo Polje
20. JU OŠ „Milovan Jelić“, Bijelo Polje
21. JU OŠ „Mladost“, Bijelo Polje
22. JU OŠ „Nedakusi“, Bijelo Polje
23. JU OŠ „Pavle Žižić“, Bijelo Polje
24. JU OŠ „Rifat Burdžović Tršo“, Bijelo Polje
25. JU OŠ „Risto Ratković“, Bijelo Polje
26. JU OŠ „Šukrija Međedović“, Bijelo Polje
27. JU OŠ „Vuk Karadžić“, Bijelo Polje
28. JU OŠ „Stefan Mitrov Ljubiša“, Budva
29. JU OŠ „Mirko Srzentić“, Budva
30. JU OŠ Druga osnovna škola, Budva
31. JU OŠ „Blažo Mraković“, Danilovgrad
32. JU OŠ „Miroslav Koljenšić“, Danilovgrad
33. JU OŠ „Njegoš“, Danilovgrad
34. JU OŠ „Vuko Jovović“, Danilovgrad
35. JU OŠ „Džafer Nikočević“, Gusinje
36. JU OŠ „Dr Dragoslav Jagoš Vešović“, Kolašin
37. JU OŠ „Međuriječje“, Kolašin
38. JU OŠ „Mojsije Stevanović“, Kolašin
39. JU OŠ „Risto Manojlović“, Kolašin
40. JU OŠ „Vojin Čepić“, Kolašin
41. JU OŠ „Braća Bulajić“, Nikšić
42. JU OŠ „Braća Labudović“, Nikšić
43. JU OŠ „Braća Ribar“, Nikšić
44. JU OŠ „Branko Višnjić“, Nikšić
45. JU OŠ „Dobrislav – Đedo Perunović“, Nikšić
46. JU OŠ „Dušan Bojović“, Nikšić
47. JU OŠ „Dušan Đukanović“, Nikšić
48. JU OŠ „Ivan Vušović“, Nikšić
49. JU OŠ „Jagoš Kontić“, Nikšić
50. JU OŠ „Janko Mićunović“, Nikšić
51. JU OŠ „Jovan Bjelica“, Nikšić
52. JU OŠ „Jovan Draganić“, Nikšić
53. JU OŠ „Jovan Gnjatović“, Nikšić
54. JU OŠ „Luka Simonović“, Nikšić
55. JU OŠ „Milija Nikčević“, Nikšić
56. JU OŠ „Pavle Kovačević“, Nikšić
57. JU OŠ „Rade Perović“, Nikšić
58. JU OŠ „Radoje Čizmović“, Nikšić
59. JU OŠ „Ratko Žarić“, Nikšić
60. JU OŠ „Hajro Šahmanović“, Plav
61. JU OŠ „Petar Dedović“, Plav
62. JU OŠ „Boško Buha“, Pljevlja
63. JU OŠ „Dušan Ivović“, Pljevlja
64. JU OŠ „Jakub Kubur“, Pljevlja
65. JU OŠ „Kruševo“, Pljevlja
66. JU OŠ „Mataruge“, Pljevlja
67. JU OŠ „Mihailo Žugić“, Pljevlja
68. JU OŠ „Mile Peruničić“, Pljevlja
69. JU OŠ „Radoje Kontić“, Pljevlja
70. JU OŠ „Radoje Tošić“, Pljevlja
71. JU OŠ „Ristan Pavlović“, Pljevlja
72. JU OŠ „Salko Aljković“, Pljevlja
73. JU OŠ „Vladimir Rolović“, Pljevlja
74. JU OŠ „Savo Kažić“, Podgorica

75. JU OŠ „Vladika Danilo“, Podgorica
76. JU OŠ „Zarija Vujošević“, Podgorica
77. JU OŠ „Drago Milović“, Tivat

78. JU OŠ „Branko Brinić“, Tivat
79. JU OŠ „Đerđ Kastrioti-Skenderbeg“, Tuzi
80. JU OŠ „Jedinstvo“, Tuzi

14 srednjih škola

(2 gimnazije, 5 srednjih mješovitih škola i 7 srednjih stručnih škola):

1. JU Gimnazija „Panto Mališić“, Berane
2. JU Gimnazija „Tanasije Pejatović“, Pljevlja
3. JU SMŠ „Andrijevića“, Andrijevića
4. JU SMŠ „Danilo Kiš“, Budva
5. JU SMŠ „Braća Selić“, Kolašin
6. JU SMŠ „Bećo Bašić“, Plav
7. JU SMŠ „Mladost“, Tivat
8. JU Srednja medicinska škola „Dr Branko Zogović“, Berane
9. JU Srednja stručna škola, Berane
10. JU Srednja stručna škola „Vukadin Vukadinović“, Berane
11. JU Srednja elektro-ekonomska škola, Bijelo Polje
12. JU I srednja stručna škola, Nikšić
13. JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić
14. JU Srednja stručna škola, Pljevlja

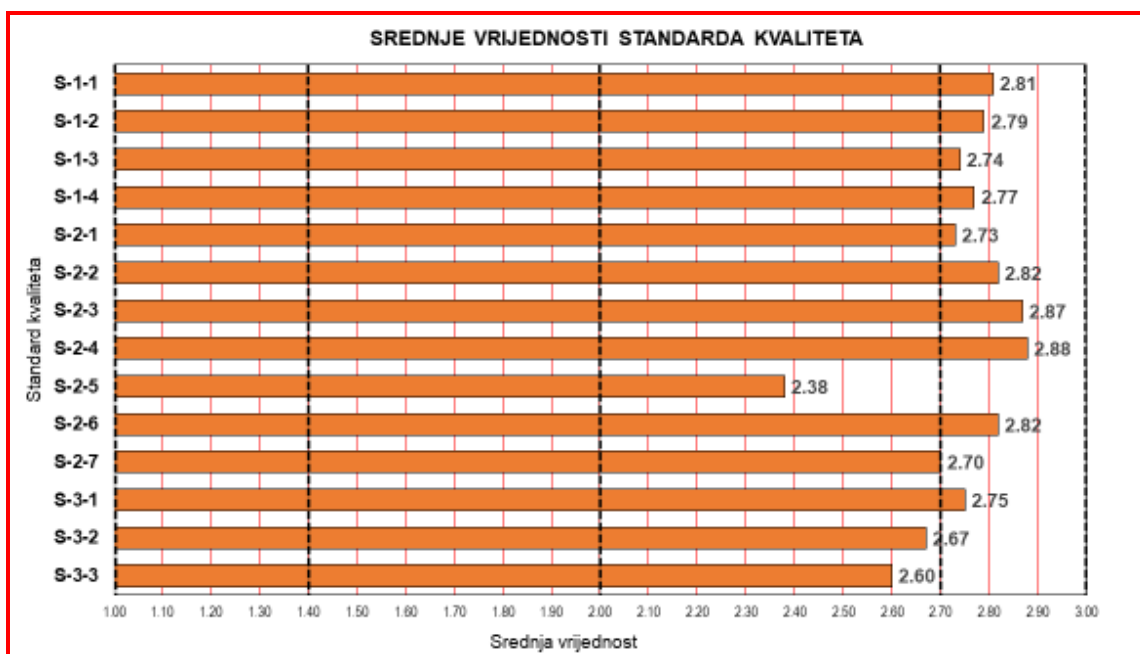
11. PREGLED STANDARDA KVALITETA PO NIVOIMA

4.1. Kvalitet rada osnovnih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu

Svaki standard kvaliteta sadrži određen broj indikatora koju su vrednovani i procijenjeni na skali od 1 do 3. Na osnovu procjene indikatora prilikom utvrđivanja kvaliteta rada osnovnih i srednjih škola određene su srednje vrijednosti standarda kvaliteta.

Procjene standarda kvaliteta navedene su u tabeli, a prikazan je i odgovarajući histogram raspodjele srednjih vrijednosti standarda kvaliteta.

Ključna oblast	Standard kvaliteta	Srednja vrijednost	Opisna procjena standarda
1. Nastava i učenje	S-1-1	2.81	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-1-2	2.79	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-1-3	2.74	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-1-4	2.77	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
2. Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom	S-2-1	2.73	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-2-2	2.82	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-2-3	2.87	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-2-4	2.88	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-2-5	2.38	<i>Dobro ostvaren standard</i>
	S-2-6	2.82	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-2-7	2.70	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
3. Podrška koju škola pruža učenicima	S-3-1	2.75	<i>U potpunosti ostvaren standard</i>
	S-3-2	2.67	<i>Dobro ostvaren standard</i>
	S-3-3	2.60	<i>Dobro ostvaren standard</i>

Najslabije procijenjen standard je standard 2.5. *Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.*

Svi ostali standardi (izuzev standarda 2.5) imaju vrijednosti u najpovoljnijoj četvrtini intervala mogućih vrijednosti, odnosno – u intervalu od 2,50 do 3,00.

Najbolje je procijenjen standard 2.4. *Odjeljenjski starješina uspješno učestvuje u organizaciji nastave u uslovima pandemije.*

Uočava se da su oba standarda iz iste ključne oblasti (2. Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom). Očigledno je da je organizaciji rada i upravljanju procesima dat prioritet u odnosu na organizaciju i rukovođenje evaluatorskih i analitičkih aktivnosti.

4.2. Kvalitet rada srednjih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu

Svaki standard kvaliteta sadrži određeni broj indikatora koju su vrednovani i procijenjeni na skali od 1 do 3. Na osnovu procjene indikatora prilikom utvrđivanja kvaliteta rada srednjih škola određene su srednje vrijednosti standarda kvaliteta.

Ključna oblast	Standard kvaliteta	Srednja vrijednost	Opisna procjena standarda
1. Nastava i učenje	S-1-1	2.82	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-1-2	2.84	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-1-3	2.76	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-1-4	2.65	<i>Dobro ostvaren</i>
2. Kvalitet upravljanja i	S-2-1	2.85	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-2-2	2.87	<i>U potpunosti ostvaren</i>

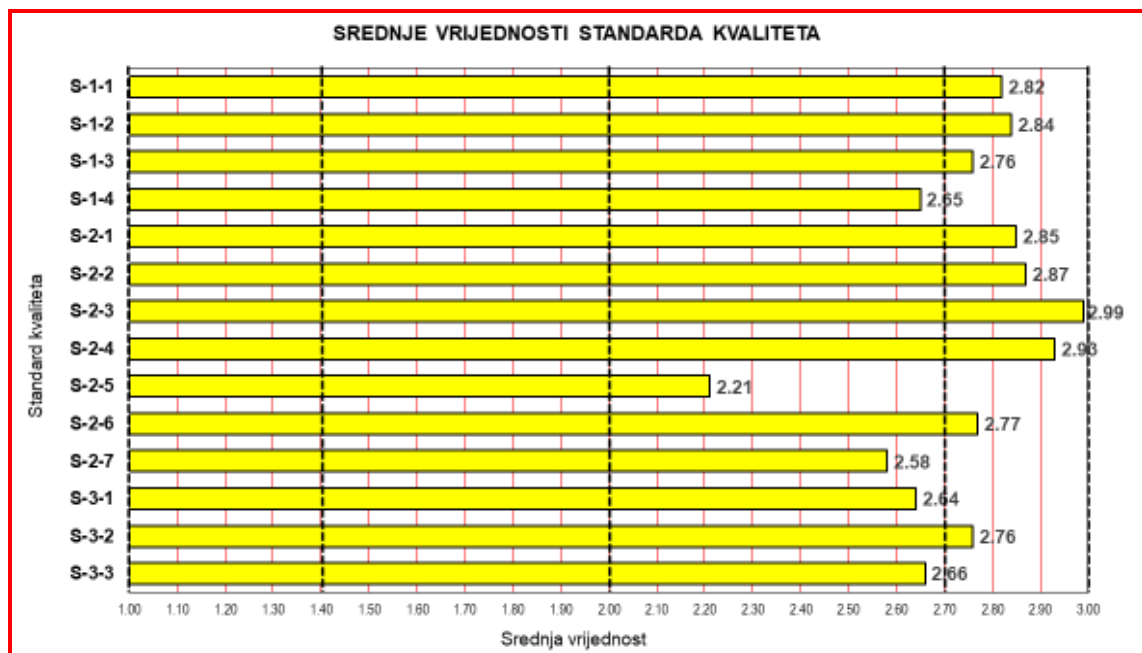
rukovođenja školom	S-2-3	2.99	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-2-4	2.93	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-2-5	2.21	<i>Dobro ostvaren</i>
	S-2-6	2.77	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-2-7	2.58	<i>Dobro ostvaren</i>
3. Podrška koju škola pruža učenicima	S-3-1	2.64	<i>Dobro ostvaren</i>
	S-3-2	2.76	<i>U potpunosti ostvaren</i>
	S-3-3	2.66	<i>Dobro ostvaren</i>

Procjene standarda kvaliteta navedene su u tabeli, a prikazan je i odgovarajući histogram raspodjele srednjih vrijednosti standarda kvaliteta.

Najbolje je procijenjen standard 2.3. *IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave.*

Najslabije procijenjen standard je standard 2.5. *Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.*

Svi ostali standardi (izuzev standarda 2.5) imaju vrijednosti u najpovoljnijoj četvrtini intervala mogućih vrijednosti, odnosno – u intervalu od 2,50 do 3,00.

Uočava se da su oba standarda iz iste ključne oblasti (2. Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom). Očigledno je da je organizaciji rada i upravljanju procesima dat prioritet u odnosu na organizaciju i rukovođenje evaluatorskih i analitičkih aktivnosti.

4.3. Poređenje ostvarenosti standarda kvaliteta rada osnovnih i srednjih škola u uslovima organizacije nastave na daljinu

Svaki standard kvaliteta sadrži određen broj indikatora koju su vrednovani i procijenjeni na skali od 1 do 3. Na osnovu procjene indikatora prilikom utvrđivanja kvaliteta rada osnovnih i srednjih škola određene su srednje vrijednosti standarda kvaliteta.

Procjene standarda kvaliteta

- za osnovne škole
- za srednje škole
- ukupno (za osnovne i srednje škole)

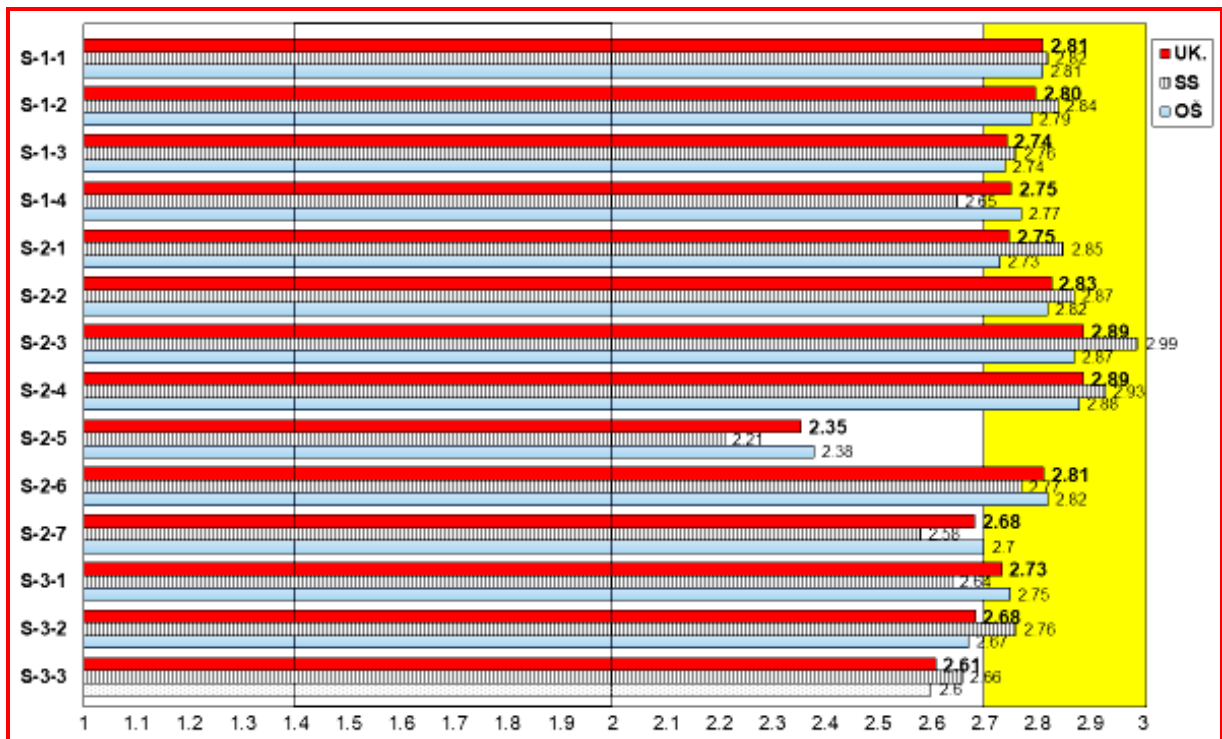
Standard	Osnovne škole (OŠ)	Srednje škole (SŠ)	Ukupno (UK)
S-1-1	2.81	2.82	2.81
S-1-2	2.79	2.84	2.80
S-1-3	2.74	2.76	2.74
S-1-4	2.77	2.65	2.75
S-2-1	2.73	2.85	2.75
S-2-2	2.82	2.87	2.83
S-2-3	2.87	2.99	2.89
S-2-4	2.88	2.93	2.89
S-2-5	2.38	2.21	2.35
S-2-6	2.82	2.77	2.81
S-2-7	2.70	2.58	2.68
S-3-1	2.75	2.64	2.73
S-3-2	2.67	2.76	2.68
S-3-3	2.60	2.66	2.61

navedeni su u tabeli, a prikazani su i odgovarajući histogrami raspodjele srednjih vrijednosti standarda kvaliteta.

Najgore procijenjen standard za osnovne i za srednje škole je standard 2.5. *Direktor obezbeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.*

Svi ostali standardi (izuzev standarda 2.5) imaju vrijednosti u najpovoljnijoj četvrtini intervala mogućih vrijednosti, odnosno – u intervalu od 2,50 do 3,00.

Za osnovne škole je najbolje procijenjen standard 2.4. *Odjeljenjski starješina uspješno učestvuje u organizaciji nastave u uslovima pandemije, a za srednje škole – standard 2.3. IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave.*

Ukupno, za osnovne i srednje škole zajedno, najgore procijenjen standard je standard 2.5. *Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja*, dok su najbolje procijenjena dva standarda: 2.3. *IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave* i 2.4. *Odjeljenjski starješina uspješno učestvuje u organizaciji nastave u uslovima pandemije*.

Interesantno je da su sva tri standarda iz iste ključne oblasti (2. Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom). Očigledno je da je organizaciji rada i upravljanju procesima dat prioritet u odnosu na organizaciju i rukovođenje evaluatorskih i analitičkih aktivnosti.

12. KVALITET RADA OSNOVNIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU

Ključna oblast 1 – NASTAVA I UČENJE

Standard 1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 6 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.1.1. Nastavnik planira realizaciju predmetnog programa u skladu sa ishodima učenja, a za učenike s posebnim obrazovnim potrebama u skladu sa IROP						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.89
Broj škola	8		8	64	80	
%	10	0	10	80	100	
Indikator 1.1.2. Nastavnik planira različite oblike podrške učenicima						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.71
Broj škola	3		22	55	80	
%	4	0	28	69	100	
Indikator 1.1.3. Nastavnik se redovno priprema za neposrednu realizaciju nastave u skladu s didaktičkim principima						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	2		16	62	80	
%	3	0	20	78	100	
Indikator 1.1.4. Nastavnik priprema interne pisane ili e-materijale za učenike						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.84
Broj škola	1		13	66	80	
%	1	0	16	83	100	
Indikator 1.1.5. Nastavnik prilagođava interne materijale u skladu s IROP-om za učenike s posebnim obrazovnim potrebama						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.94
Broj škola	30		3	47	80	
%	38	0	4	59	100	
Indikator 1.1.6. Nastavnik radi osvrt na realizaciju ishoda učenja						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.66
Broj škola	7	1	23	49	80	
%	9	1	29	61	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *u potpunosti ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.81.

Što se tiče planiranja, standard 1.1. se odnosi na planiranje realizacije predmetnog programa u skladu sa ishodima učenja, a za učenike s posebnim obrazovnim potrebama u skladu sa IROP, planiranje različitih oblika podrške učenicima, redovno pripremanje nastavnika za neposrednu realizaciju nastave u skladu s didaktičkim principima, pripremanje internih pisanih ili e-materijala za učenike, prilagođavanje internih materijala u skladu s IROP-om za učenike s posebnim obrazovnim potrebama, kao i osvrt na realizaciju ishoda učenja.

Ovaj standard je praktično u svim školama u potpunosti ostvaren, a naročito su dobro procijenjeni indikatori koji se odnose na prilagođavanje internih materijala u skladu s IROP-om za učenike s posebnim obrazovnim potrebama (2,94) i na planiranje realizacije predmetnog programa u skladu sa ishodima učenja (2,89).

Za obavještenja/ komunikaciju sa učenicima, roditeljima, kolegama, škole su koristile Zoom, Viber grupe, Teams, sajt škole, mail...

U određenom broju škola nije bilo moguće realizovati nastavu na daljinu u skladu sa rasporedom časova i sistemom smjena. U nekim školama, zbog tehničkih ograničenja učenika rijetko je ostvarivana interakcija u realnom vremenu, već sa izvjesnim zakašnjenjem. Kao i na početku realizacije nastave na daljinu u nekim školama bilo je poteškoća sa Internetom (gdje većina učenika živi u ruralnom području). Nije rjetkost da u porodicama sa više djece školskog uzrasta postoji samo jedan pametni telefon ili računar.

Sadržaji iz nastavnih predmeta koji su emitovani na TV predstavljaju odličan resurs za nastavu.

Nastavnici su koristili planove koje je dostavio Zavod za školstvo, a izvještaje o realizovanim aktivnostima i postignutim ishodima su dostavljali upravi škole na nedjeljnom nivou. Pripreme nastavnika su prilagođene izvođenju nastave na daljinu.

Rad sa učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama u nekim školama su realizovali asistenti. Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama su izrađivani IROP-i.

Standard 1.2. Nastavnik uspješno učestvuje u realizaciji nastave u uslovima pandemije

Standard je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.2.1. Nastavnik je obavijestio učenike o načinu realizacije nastave u uslovima pandemije						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola				80	80	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 1.2.2. Nastavnik je formirao grupu za komunikaciju sa učenicima odjeljenja (za svako odjeljenje u kojem izvodi nastavu na daljinu)						
Prisutnost	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost

indikatora						indikatora
Broj škola			3	77	80	2.96
%	0	0	4	96	100	
Indikator 1.2.3. Nastavnik kreira virtuelne učionice za svoj predmet u skladu sa rasporedom časova						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.56
Broj škola	18	2	23	37	80	
%	23	3	29	46	100	
Indikator 1.2.4. Nastavnik realizuje onlajn časove u realnom vremenu u virtuelnoj učionici, a u skladu sa rasporedom časova i sistemom smjena (održavanja onlajn časova u terminima časova redovne nastave)						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.52
Broj škola	14	3	26	37	80	
%	18	4	33	46	100	
Indikator 1.2.5. Nastavnik kontinuirano daje podršku učenicima ukoliko imaju teškoća da pristupe virtuelnoj učionici i ispune svoje zadatke						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.85
Broj škola	15		10	55	80	
%	19	0	13	69	100	
Indikator 1.2.6. Nastavnik u dogovorenim terminima komunicira sa učenicima odjeljenja u kojima realizuje nastavu						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	3	2	15	60	80	
%	4	3	19	75	100	
Indikator 1.2.7. Nastavnik redovno vodi pedagošku evidenciju i periodično dostavlja izvještaj školi, odnosno odjeljenjskom starješini						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola			8	72	80	
%	0	0	10	90	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je uspješno realizovan standard, srednje vrijednosti 2.81.

Na osnovu analize podataka navedenih u tabeli, najbolje procijenjeni indikator je 1.2.1 (Nastavnik je obavijestio učenike o načinu realizacije nastave u uslovima pandemije). Prisutnost indikatora je u svih 80 škola (100%) procijenjena sa maksimalnom ocjenom 3.

Najslabije je procijenjen indikator 1.2.4. Nastavnik realizuje onlajn časove u realnom vremenu u virtuelnoj učionici, a u skladu sa rasporedom časova i sistemom smjena (održavanja onlajn časova u terminima časova redovne nastave). Ovaj indikator nije

procijenjen u 14 škola (18%) iz objektivnih razloga, u tri škole (4%) je procijenjen sa ocjenom 1, u 26 škola (33%) sa ocjenom 2 i u 37 škola (46%) sa ocjenom 3.

Ostali indikatori su procijenjeni sa srednjim vrijednostima koje se kreću od 2,56 do 2,96.

Može se zaključiti da je *u potpunosti ostvaren standard Nastavnik uspješno učestvuje u realizaciji nastave u uslovima pandemije.*

Škole su tekuće školske godine ušle mnogo spremnije u realizaciju nastave na daljinu. U određenom broju škola nije bilo moguće realizovati nastavu u skladu sa rasporedom časova, a usljed tehničkih nedostataka često nije bilo moguće ostvariti interakciju sa učenicima u realnom vremenu već sa zakašnjenjem.

Snimljeni časovi na portalu "Uči doma", pokazali su se kao važan resurs pri realizaciji nastave.

Tokom trajanja nastave na daljinu, ostvarena je dobra saradnja unutar stručnih aktiva, između nastavnika i učenika, kao i između škole i roditelja.

Nastavnici su aktivno učestvovali u realizaciji nastave na daljinu uglavnom se pridržavajući preporuka Zavoda za školstvo i resornog Ministarstva.

Učenici su obaviješteni o načinu realizacije nastave pri čemu su formirane grupe za komunikaciju.

Tokom trajanja nastave na daljinu učenicima je pružana kontinuirana podrška.

Nastavnici su u kontinuitetu vodili pedagošku evidenciju uz periodično dostavljanje školi.

Nepovoljnost u radu je loša Internet konekcija i nedostatak digitalne opreme u školama sa ruralnog područja, kao i realizacija online časova u realnom vremenu u skladu sa rasporedom časova i sistemom smjena.

Standard 1.3. Nastava u uslovima pandemija prilagođena je razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Standard je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.3.1. Čas je strukturiran u skladu sa didaktičko-metodičkim zahtjevima						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.65
Broj škola	37		15	28	80	
%	46	0	19	35	100	

Indikator 1.3.2. Nastavnik je dao učenicima uputstva za vježbanje, izradu domaćih zadataka, pisanje eseja, izradu prezentacija i drugih radova.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.89
Broj škola	14		7	59	80	
%	18	0	9	74	100	
Indikator 1.3.3. Aktivnosti učenja su usmjerene na ostvarivanje ishoda časa.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	33		8	39	80	
%	41	0	10	49	100	
Indikator 1.3.4. Nastava je usmjerena na razvoj strategija učenja, kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.53
Broj škola	35		21	24	80	
%	44	0	26	30	100	
Indikator 1.3.5. Nastavnik kreira situacije u kojima učenici povezuju znanja iz različitih predmeta i uočavaju mogućnost njihove primjene u svakodnevnom životu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.66
Broj škola	36		15	29	80	
%	45	0	19	36	100	
Indikator 1.3.6. Nastavnik organizuje učenje uvažavajući razlike u saznavnom, afektivnom, socijalnom i psihomotornom potencijalu učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.82
Broj škola	31		9	40	80	
%	39	0	11	50	100	
Indikator 1.3.7. Nastavnik stvara podsticajnu klimu u virtuelnoj učionici razvijanjem međusobnog povjerenja, poštovanja i saradnje.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	32		8	40	80	
%	40	0	10	50	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *u potpunosti ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.74.

Raspon srednjih vrijednosti indikatora se kreće od 2,53 do 2,89.

Najslabije procijenjen inikator je 1.3.4. Nastava je usmjerena na razvoj strategija učenja, kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti učenika. Procjena je izvršena u 56% škola, dok u 44% indikator iz objektivnih razloga nije procijenjen. Srednja vrijednost indikatora je 2,53.

Najbolje procijenjeni indikator je 1.3.2. Nastavnik je dao učenicima uputstva za vježbanje, izradu domaćih zadataka, pisanje eseja, izradu prezentacija i drugih radova, gdje je u 74% škola taj indikator u potpunosti prisutan. Srednja vrijednost indikatora je 2,89.

Uz ovaj standard uglavnom nema komentara a ni preporuka.

Standard 1.4. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno i javno i ima razvojnu funkciju.

Standard je procijenjen na osnovu 8 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora, navedeni su u tabeli:

Indikator 1.4.1. Nastavnik koristi alate u e-plattformi u cilju objektivne provjere znanja i praćenja realizacije ishoda učenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.57
Broj škola	22	1	23	34	80	
%	28	1	29	43	100	
Indikator 1.4.2. Nastavnik redovno prati i vrednuje postignuća učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.85
Broj škola			12	68	80	
%	0	0	15	85	100	
Indikator 1.4.3. Nastavnik pruža učeniku blagovremenu povratnu informaciju o njegovim postignućima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola	3		8	69	80	
%	4	0	10	86	100	
Indikator 1.4.4. Nastavnik primjenjuje utvrđene kriterijume ocjenjivanja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.64
Broj škola	2		28	50	80	
%	3	0	35	63	100	
Indikator 1.4.5. Nastavnik pruža učeniku odgovarajuću podršku u skladu s njegovim postignućima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.76
Broj škola			19	61	80	
%	0	0	24	76	100	
Indikator 1.4.6. Ocjenjivanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama je u skladu s IROP-om.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola	32	1	3	44	80	
%	40	1	4	55	100	
Indikator 1.4.7. Nastavnik je upoznao učenike sa jasnim kriterijumima ocjenjivanja usaglašenim na nivou stručnog aktiva.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora

Broj škola	3		27	50	80	2.65
%	4	0	34	63	100	
Indikator 1.4.8. Ocjenjivanje učenika u toku realizacije nastave na daljinu je usklađeno sa Uputstvom nadležnog Ministarstva.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.88
Broj škola			10	70	80	
%	0	0	13	88	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *u potpunosti ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.77.

Nastavnici su redovno pratili i vrednovali postignuća učenika što potvrđuje podatak da je ovaj indikator procijenjen na visokom nivou prisutnosti u 85% škola. Da su pružali učenicima blagovremene povratne informacije o njihovim postignućima govori procjena na visokom nivou u 86% škola. Potvrda da su učenicima pružali odgovarajuću podršku i da je ocjenjivanje učenika u toku realizacije nastave na daljinu bilo usklađeno sa uputstvima nadležnog Ministarstva govori ocjena na visokom nivou prisutnosti u 88% škola.

Kriterijumi ocjenjivanja prilagođeni su uputstvima nadležnog Ministarstva – bili su blaži u odnosu na redovnu nastavu, što je uticalo na motivaciju učenika.

Korišćenje e-platforme u cilju objektivne provjere znanja i praćenja realizacije ishoda učenja u 43% škola ocijenjeno je na visokom, u 29% škola na srednjem nivou ostvarenosti, u 1% škola na niskom nivou ostvarenosti, a u 28% škola indikator nije procijenjen iz objektivnih razloga.

Neke škole nemaju e-platformu, kao ni realizovanu obuku za njeno korišćenje, ali u novonastalim okolnostima, u skladu sa smjericama nadležnog Ministarstva, korišćene su različite mogućnosti koje su im bile dostupne: viber grupe, facebook, zoom meeting, google classroom, virtuelne učionice, e-mail, testmoz, kao i njihove kombinacije.

U nekim školama, većina učenika je bila na google classroomu, a u nekim na viber grupama.

Primjenjivanje utvrđenih kriterijuma ocjenjivanja u 63% škola ocijenjeno je na visokom, a u 35% na srednjem nivou ostvarenosti. U 3% škola to nije bilo moguće utvrditi.

Ocjenjivanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama u 55% škola ocijenjeno je na visokom, u 4% na srednjem nivou ostvarenosti, a u 1% na niskom nivou ostvarenosti. U 40% škola nije bilo moguće utvrditi.

Da su nastavnici upoznali učenike sa jasnim kriterijumom ocjenjivanja usaglašenim na nivou stručnog aktiva, potvrđeno je i ocijenjeno na visokom nivou u 63% škola, na srednjem nivou u 34% i nije se moglo utvrditi u 4% škola.

Ključna oblast 2 – UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM

Standard 2.1. Direktor efikasno planira i koordinira sve aktivnosti realizacije nastave u uslovima pandemije i/ili onlajn nastave kao (moguće) alternative i iznuđene zamjene za redovan nastavni proces

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 9 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.1.1. Škola ima obezbijedene tehničke uslove (e-platfoma, oprema, internet konekcija), pozitivnu klimu za rad, obuku za nastavnike i učenike za korišćenje e-platfome za realizaciju nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.52
Broj škola	3	3	31	43	80	
%	4	4	39	54	100	
Indikator 2.1.2. Škola promoviše nastavu na daljinu u cilju pripreme za eventualne buduće situacije zatvaranja škola ili iznuđene zamjene za djelove redovnog nastavnog procesa.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.72
Broj škola	12	3	13	52	80	
%	15	4	16	65	100	
Indikator 2.1.3. Škola je dala uputstva učenicima koji nemaju pristup internetu na koji način će učestvovati u realizaciji nastave na daljinu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.95
Broj škola	2		4	74	80	
%	3	0	5	93	100	
Indikator 2.1.4. Direktor je upoznao školski odbor i savjet roditelja sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	4		5	71	80	
%	5	0	6	89	100	
Indikator 2.1.5. Direktor, u saradnji sa IKT koordinatorom, obezbijedio je e-platfomu za komunikaciju i onlajn nastavu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.78
Broj škola	15	1	12	52	80	
%	19	1	15	65	100	
Indikator 2.1.6. Direktor je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima školskog odbora.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	5	3	13	59	80	
%	6	4	16	74	100	

Indikator 2.1.7. Direktor je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima Savjeta roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.72
Broj škola	6	3	15	56	80	
%	8	4	19	70	100	
Indikator 2.1.8. Program razvoja škole zasnovan je na rezultatima evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.44
Broj škola	25	8	15	32	80	
%	31	10	19	40	100	
Indikator 2.1.9. U planiranje su uključeni učesnici obrazovno-vaspitnog procesa u školi.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	21	5	5	49	80	
%	26	6	6	61	100	

Indikator 2.1.8. *Program razvoja škole zasnovan je na rezultatima evaluacije i samoevaluacije* je najslabije procijenjeni indikator – srednja vrijednost 2,44, koji u 25 škola nije procijenjen iz objektivnih razloga, u 8 škola nije prisutan, u 15 je djelimično prisutan, a u 32 škole je prisutan.

Svi drugi indikatori ovog standarda imaju srednju vrijednost iznad 2,70, osim indikatora 2.1.1 – Škola ima obezbijedene tehničke uslove (e-platforma, oprema, internet konekcija), pozitivnu klimu za rad, obuku za nastavnike i učenike za korišćenje e-platforme za realizaciju nastave, koji ima srednju vrijednost 2.52.

Najbolje je procijenjen indikator 2.1.3. Škola je dala uputstva učenicima koji nemaju pristup internetu na koji način će učestvovati u realizaciji nastave na daljinu, sa srednjom vrijednosti 2,95.

Poučene iskustvom iz drugog polugodišta prethodne školske godine, škole su se, u skladu sa objektivnim mogućnostima, pripremile za rad u uslovima pandemije.

Iako je indikator 2.1.1. *Škola ima obezbijedene tehničke uslove (e-platforma, oprema, internet konekcija), pozitivnu klimu za rad, obuku za nastavnike i učenike za korišćenje e-platforme za realizaciju nastave*, na nivou srednje vrijednosti procijenjen sa dobrom srednjom ocjenom 2,52. Iz komentara se saznaje da pojedine škole imaju razne probleme: internet konekcija nije uvijek dostupna i funkcionalna, manji broj škola nema obezbijedenu e-platformu, slaba pokrivenost internetom na području u kojem se škola nalazi odnosno itd.

U pojedinim školama su naglasili da je i praćenje nastave preko TV prijemnika ponekad komplikovano, usljed čestih prekida napajanja električnom energijom, slabog internet signala itd.

Neke škole su obezbijedile uslove za korišćenje aplikacije Teams, ali i u tim školama ima učenika koji nijesu u mogućnosti da koriste tu aplikaciju.

Većina škola je radila na promovisanju nastave na daljinu u cilju pripreme za eventualne buduće situacije zatvaranja škola. Međutim, postoje škole (ukupno 15 škola, odnosno 19%) kod kojih ovaj indikator (2.1.2) nije prisutan – u 12 zbog objektivnih razloga.

Škole su uglavnom blagovremeno dale potrebna uputstva učenicima koji nemaju pristup internetu (neka sela imaju lošu internet vezu, često nestaje struje, u porodicama sa više učenika nedostaje odgovarajuća oprema itd.), na koji način će učestvovati u realizaciji nastave na daljinu, a najčešće je to ostvareno dostavljanjem štampanih materijala u ruke učenika, u čemu su aktivno učestvovali zaposleni u školi.

Direktori škola, u saradnji sa IKT koordinatorima su radili na obezbjeđivanju e-platforme za komunikaciju i onlajn nastavu, ali u pojedinim školama to nije funkcionisalo na poželjnom nivou, uglavnom iz objektivnih razloga – internet konekcija spora i nesigurna, neujednačene mogućnosti učenika/ca za posjedovanje potrebne tehnologije, problemi sa strujom itd. Zbog toga su i direktor, školski odbor i savjet roditelja, često bili prinuđeni da u međusobnoj komunikaciji koriste telefon, sms i viber.

Preporuke:

- Neophodno je obezbijediti stabilnu i funkcionalnu internet konekciju.
- Razmisliti da u školama gdje su kontakti između ljudi rjeđi, a broj učenika i prostorni kapaciteti omogućuju poštovanje propisanih mjera, škole ostanu u režimu redovne nastave sa uobičajnim trajanjem nastavnog časa i organizacijom ostalih nastavnih i vannastavnih aktivnosti.
- Uraditi samoevaluaciju rada škole u uslovima nastave na daljinu, a rezultate samoevaluacije uključiti u planiranje obrazovno-vaspitnog procesa u školi.

Standard 2.2. Direktor uspješno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi.

Standard je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora, navedeni su u tabeli:

Indikator 2.2.1. Direktor je formirao radnu grupu (pedagog, predstavnici stručnih aktiva na nivou škole kao i uprave škole) čiji je zadatak da, zajedno sa IKT koordinatorom, realizuju aktivnosti potrebne za uspješno odvijanje nastave u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.82
Broj škola	2	1	12	65	80	
%	3	1	15	81	100	
Indikator 2.2.2. Direktor je organizovao onlajn sjednice odjeljenjskih vijeća.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.89
Broj škola	6		8	66	80	
%	8	0	10	83	100	
Indikator 2.2.3. Direktor je organizovao onlajn sjednice nastavnčkog vijeća.						
Prisutnost	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost

indikatora						indikatora
Broj škola	5		8	67	80	2.89
%	6	0	10	84	100	
Indikator 2.2.4. Stručni organi efikasno realizuju planove rada i međusobno saraduju.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.77
Broj škola	2	1	16	61	80	
%	3	1	20	76	100	
Indikator 2.2.5. Direktor organizuje i prati rad timova, u skladu sa potrebama škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.74
Broj škola	2		20	58	80	
%	3	0	25	73	100	
Indikator 2.2.6. Direktor je obezbijedio uslove za kvalitetnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.74
Broj škola			21	59	80	
%	0	0	26	74	100	
Indikator 2.2.7. Direktor stvara saradničku i konstruktivnu komunikaciju sa zaposlenima, uvažava njihova mišljenja i inicijative.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.91
Broj škola	2		7	71	80	
%	3	0	9	89	100	

Standard koji sadrži sedam indikatora, u potpunosti ostvaren standard (srednja ocjena 2.82)

Najbolje je procijenjen indikator 2.2.7. (direktor stvara saradničku i konstruktivnu komunikaciju sa zaposlenima, uvažava njihova mišljenja i inicijative – 2.91 srednja vrijednost indikatora), zatim indikatori 2.2.2. (direktor je organizovao onlajn sjednice odjeljenjskih vijeća) i 2.2.3. (direktor je organizovao onlajn sjednice nastavnčkog vijeća).

Mada nije bilo slabije procijenjenih indikatora, konstatovano je da u jednom broju malih škola u seoskim naseljima, nedostaju savremeni kompjuteri koji bi podržavali kvalitetnu internet konekciju.

U malim seoskim školama, u nedostatku stručnih saradnika (pedagoga), konsultovani su u onlajn formi pedagozi iz drugih škola.

Preporuke:

- Poboľjšati tehničku opremljenost malih škola u seoskim naseljima, u cilju svrsishodnije realizacije savremenih zahtjeva onlajn nastave.

Standard 2.3 IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave

Standard 2.3. je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.3.1. IKT koordinator je obezbijedio uputstvo o korišćenju e-platforme.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	10	1	3	66	80	
%	13	1	4	83	100	
Indikator 2.3.2. IKT koordinator je kreirao korisničke naloge za nastavnike.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.92
Broj škola	6	1	4	69	80	
%	8	1	5	86	100	
Indikator 2.3.3. IKT koordinator upravlja e-platformom i timovima nastavnika i daje uputstva kako saradivati u ovoj vrsti nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.85
Broj škola	8	2	7	63	80	
%	10	3	9	79	100	
Indikator 2.3.4. IKT koordinator redovno održava e-platformu (prati rad, dodaje i briše korisnike, kreira nove korisnike, kreira uputstva za nove funkcionalnosti i pruža tehničku podršku nastavnicima i učenicima).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	10	1	13	56	80	
%	13	1	16	70	100	
Indikator 2.3.5. IKT koordinator kontaktira sa Odjeljenjem za informaciono-komunikacione tehnologije Ministarstva prosvjete.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.88
Broj škola		2	6	72	80	
%	0	3	8	90	100	

Srednja vrijednost standarda je 2,87 što ukazuje da je *u potpunosti ostvaren standard*.

Srednja vrijednost indikatora se kreće od 2,79 (Indikator 2.3.4 – IKT koordinator redovno održava e-platformu (prati rad, dodaje i briše korisnike, kreira nove korisnike, kreira uputstva za nove funkcionalnosti i pruža tehničku podršku nastavnicima i učenicima)) do 2,93 (2.3.1 - IKT koordinator je obezbijedio uputstvo o korišćenju e-platforme).

IKT koordinatori su poštovali preporuke nadležnog Ministarstva, kreirali korisničke naloge, mejlove za učenike i nastavnike, pružali potrebnu podršku nastavnicima koji nijesu imali

odgovarajuću digitalnu pismenost, davali dodatna uputstva za korišćenje e-platforme, održavali e-platformu. Saradnja sa Odjeljenjem za informatičko-komunikacione tehnologije nadležnog Ministarstva se odvijala po potrebi.

Tokom nastave na daljinu većina škola je koristila Teams, Classroom, dok je u razrednoj nastavi bio najzastupljeniji Viber. Koristile su se još i Skype, Zoom i druge.

Problemi za ostvarivanje ovog standarda u gradskim osnovnim školama predstavljali su zastarjela informatička tehnologija, nedovoljan broj kompjutera i lap topova (nastavno osoblje je koristilo svoju), nemogućnost realizacije online nastave iz prostorija škole. Takođe, nastavnici su istakli neophodnost dodatne obuke na polju digitalne pismenosti.

U seoskim školama organizacija online nastave predstavljala je veliki izazov iz više razloga. Prije svega imovinsko stanje roditelja za koje je predstavljalo finansijsko opterećenje obezbjeđivanje internet konekcije. Problem je predstavljao i prekid električnog napaja, slaba internet konekcija, zastarjela informatička tehnologija. U pojedinim školama, kako je istakla uprava, nijesu imali uslova za realizaciju nastave putem e-platforme, pa se nastava realizovala isključivo Viberom.

Preporuke:

- Obnoviti informatičku tehnologiju u školama
- Omogućiti nastavnicima realizaciju online nastave u prostorijama škole
- Organizovati obuke nastavnika za unapređenje digitalne pismenosti
- Učenicima iz socijalno ugroženih porodica, obezbijediti besplatan internet za gledanje časova na portalu *Uči doma* i YouTube kanalu.

Standard 2.4. Sve odjeljske starješine su uspješno učestvovalе u organizaciji nastave u uslovima pandemije.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 9 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.4.1. Odjeljski starješina, u saradnji sa IKT koordinatorom, kreirao je pristupne mejlove za učenike u svom odjeljenju i upoznao ih sa načinom pristupa e-platформи.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	7	1	13	59	80	
%	9	1	16	74	100	
Indikator 2.4.2. Odjeljski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa nastavnicima odjeljskog vijeća svog odjeljenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.88
Broj škola	2		9	69	80	
%	3	0	11	86	100	
Indikator 2.4.3. Odjeljski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa						

roditeljima učenika svog odjeljenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.87
Broj škola	4		10	66	80	
%	5	0	13	83	100	
Indikator 2.4.4. Odjeljenjski starješina je upoznao učenike sa procedurama nastave u uslovima pandemije kao i njihovim obavezama i odgovornostima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.94
Broj škola			5	75	80	
%	0	0	6	94	100	
Indikator 2.4.5. Roditelji pružaju pomoć i podršku učenicima prvog ciklusa osnovne škole prilikom odvijanja onlajn nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.70
Broj škola	3	1	21	55	80	
%	4	1	26	69	100	
Indikator 2.4.6. Odjeljenjski starješina je upoznao roditelje na roditeljskom sastanku sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola	2		8	70	80	
%	3	0	10	88	100	
Indikator 2.4.7. Učenik koji nema pristup internetu o tome je obavijestio odjeljenjskog starješinu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.97
Broj škola	3		2	75	80	
%	4	0	3	94	100	
Indikator 2.4.8. Ukoliko učenik ne pristupi onlajn nastavi u skladu sa rasporedom časova, smatra se da nije prisustvovao nastavi.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.91
Broj škola	26		5	49	80	
%	33	0	6	61	100	
Indikator 2.4.9. U slučaju teškoća prilikom pristupa e-platfomi i onlajn nastavi, učenik obavještava odjeljenjskog starješinu ili IKT koordinatorka.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.99
Broj škola	6		1	73	80	
%	8	0	1	91	100	

Ovaj standard je u potpunosti ostvaren u svih 80 škola. Srednja vrijednost je 2.88, a kreće se u rasponu od 2,70 do 2,99.

Od devet indikatora koji čine ovaj standard pet (55%) su procijenjena srednjom procjenom iznad 2,90.

Odjeljenjske starješine su u svim školama upoznale učenike sa procedurama nastave u uslovima pandemije kao i njihovim obavezama i odgovornostima. U saradnji sa IKT koordinatorom, kreirali su pristupne mejlove za učenike u svom odjeljenju i upoznali ih sa načinom pristupa e-platforni (90% škola). Odjeljenjske starješine formirale su onlajn grupu za komunikaciju sa nastavnicima odjeljenjskog vijeća svog odjeljenja (97%). Isto tako formirale su onlajn grupu za komunikaciju sa roditeljima učenika svog odjeljenja (96%).

Roditelji pružaju pomoć i podršku učenicima prvog ciklusa osnovne škole prilikom odvijanja onlajn nastave (95%). Kao negativnu stranu nastave na daljinu u prvom ciklusu, nastavnici ističu pretjerano angažovanje roditelja, u smislu izrade zadataka umjesto djece, kao i u radu sa djecom sa posebnim potrebama. U ruralnim područjima roditelji često nemaju vremena da daju podršku učenicima u učenju nastave na daljinu, kao i učenju u cjelini.

U pojedinim školama indikatori koji su procijenjeni kao djelimično prisutni i odsutni indikatori, uglavnom nijesu propust škole. Razlozi su materijalne prirode (nedostatak interneta ili odgovarajućih elektronskih uređaja – naročito kod porodica sa većim brojem djece), kao i uzrast učenika. Manji broj učenika iz ruralnog područja imao je problema kod pristupa e-platforni i u komunikaciji sa nastavnicima zbog loše veze s internetom i čestih prekida napajanja električnom energijom. U takvim slučajevima učenici su obaviještavali odjeljenjskog starješinu, a on direktora i IKT koordinatora.

Putem donacija u nekim školama učenicima su obezbijeđeni telefoni i paketi sa internetom.

Angažovanjem škole i porodice većina problema je prevaziđena. Nastavni materijal je fizički dostavljan roditeljima (naročito za I ciklus) ili su nastavnici snimili audio-vizuelne zapise i prosljeđivali ih učenicima putem Viber aplikacije. U pojedinim slučajevima, kada učenik nije pokazao interesovanje za onlajn nastavu i pored insistiranja roditelja i odjeljenjskog starješine, u komunikaciji sa vršnjacima iz odjeljenja prosljeđivan mu je nastavni materijal.

Odjeljenjske starješine upoznale su roditelje na onlajn roditeljskom sastanku sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja (98%). U manjem broju škola (3%) nije bilo moguće održati onlajn roditeljske sastanke iz tehničkih razloga, ali komunikacija s roditeljima nije izostala, najčešće se odvijala putem viber aplikacije.

Indikator kojim se procjenjuje primjena pravila da ukoliko učenik ne pristupi onlajn nastavi u skladu sa rasporedom časova, smatra se da nije prisustvovao nastavi, u 54 škole (67%) procijenjen je visokom ocjenom, dok u 26 škola (33) ovaj indikator nije procijenjen. Uredno je vođena pedagoška bilježnica o stepenu pohađanja online nastave. U slučajevima odsustva učenika nastavnici obavještavaju odjeljenjske starješine a oni roditelje tih učenika.

Komentari:

Komunikacija odjeljenjskog starješine sa učenicima i članovima odjeljenjskog vijeća je bila blagovremena i dinamična, formirane su Viber grupe uz poštovanje utvrđenog rasporeda.

U vanrednim okolnostima stručni aktivni su ostvarili intenzivnu saradnju umrežavajući iskustva i znanje. Funkcionisali su po grupama.

Nastavnici su naveli da su u ovim okolnostima bili značajno opterećeniji u odnosu na okolnosti redovne nastave.

Preporuka:

- Neophodna je bolja tehnička opremljenost škola i učenika, kao i povezanost sa internetom.

Standard 2.5. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.

Standard je procijenjen na osnovu 6 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora, navedeni su u tabeli:

Indikator 2.5.1. Direktor i stručni saradnici redovno obavljaju pedagoško-instruktivni rad i, na osnovu analiza, predlažu mjere za poboljšanje.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.60
Broj škola	3	3	25	49	80	
%	4	4	31	61	100	
Indikator 2.5.2. Zaposleni i učenici su upoznati sa obavezama pri realizaciji nastave u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.97
Broj škola	1	1		78	80	
%	1	1	0	98	100	
2.5.3. Direktor obezbjeđuje efikasan proces samoevaluacije u uslovima pandemije u cilju stalnog poboljšanja kvaliteta rada škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.22
Broj škola	4	14	31	31	80	
%	5	18	39	39	100	
2.5.4. Škola je organizovala i realizovala anketiranje roditelja i učenika o nastavi u uslovima pandemije						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.09
Broj škola	3	26	18	33	80	
%	4	33	23	41	100	
2.5.5. Škola je analizirala rezultate ankete roditelja i učenika o nastavi u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.03
Broj škola	7	31	9	33	80	
%	9	39	11	41	100	
Indikator 2.5.6. Direktor koordinira i podstiče korišćenje podataka (rezultati evaluacije, samoevaluacije, eksternih/internih provjera znanja...) za praćenje i poboljšanje kvaliteta nastave i učenja i ukupnog rada škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.34
Broj škola	3	14	23	40	80	
%	4	18	29	50	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *dobro ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.38.

Kod svih nadzorom obuhvaćenih škola evidentno je da su direktori obezbijedili efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja, kao i da su zaposleni i učenici upoznati sa obavezama pri realizaciji nastave na daljinu. Za razliku od početka pandemije, ovu školsku godinu škole su ipak realizovale na nešto organizovaniji način. Kao i tokom prethodne školske godine, najslabije je procijenjen indikator koji se tiče analize rezultata ankete roditelja i učenika o nastavi na daljinu.

Kao i tokom redovnog procesa nastave, škole najviše problema imaju sa procesom samoevaluacije, za koji se kao dominantan izvor po pravilu pojavljuje anketiranje (učenici, roditelji i nastavnici). Mali broj škola je tokom uslova pandemije na odgovarajući način odradio proces samoevaluacije, uz prateće analize, kreiranje akcionih planova i slično.

Škole sa malim brojem učenika (pretežno seoske škole) smatraju da je trebalo organizovati redovan proces nastave, jer su i u tom slučaju mogli da funkcionišu u skladu sa zdravstvenim preporukama Instituta za javno zdravlje. Veliki problem naročito za ove škole predstavljala je slaba pokrivenost internetom, česti nestanci struje, kao i to što veliki procenat njihovih učenika nema ili nema *adekvatne* savremene uređaje za praćenje nastave. Treba istaći i da je veliki broj škola loše opremljen savremenim ICT sredstvima.

Većina škola je ocijenila da nastavni sadržaji koji su emitovani na TV predstavljaju odličan resurs za nastavu, koji se može koristiti i u narednom periodu. Dobra strana rada u uslovima pandemije, kako su direktori škola istakli, je to što se određeni alati mogu koristiti i u redovnoj nastavi.

Preporuke:

- Bez obzira na kontinuiranu saradnju sa učenicima, roditeljima i nastavnicima, škola treba da sprovede anketiranje učenika, roditelja i nastavnika, a zatim uradi analizu dobijenih rezultata – za period realizacije nastave na daljinu i u skladu sa njima preduzme odgovarajuće mjere.
- Samoevaluaciju, u skladu sa zakonom, treba da sprovedu sve škole.
- Škole je potrebno opremiti savremenim IKT sredstvima (obnoviti računarske učionice).

Standard 2.6. Škola je u uslovima pandemije obezbijedila kontinuitet u učenju, praćenje napredovanja i mogućnost ocjenjivanja

Standard 2.6. je procijenjen na osnovu 8 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.6.1. Predsjednik stručnog aktiva je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima Stručnog aktiva.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola			11	69	80	
%	0	0	14	86	100	

Indikator 2.6.2. Stručni aktivni u planiranju i realizaciji nastave u uslovima pandemije poštuju razlike u informatičkoj pismenosti kako nastavnika tako i učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.84
Broj škola			13	67	80	
%	0	0	16	84	100	
Indikator 2.6.3. Vodi se računa o tome da nastava u uslovima pandemije iziskuje adekvatno planiranje, a u nižim razredima i podršku roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.85
Broj škola	2		12	66	80	
%	3	0	15	83	100	
Indikator 2.6.4. Učenici prvog ciklusa osnovne škole nastavu prate uz pomoć i podršku roditelja koje je učiteljica prethodno upoznala o svim aktivnostima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.77
Broj škola	1	1	16	62	80	
%	1	1	20	78	100	
Indikator 2.6.5. Obim i struktura predmetnih sadržaja su prilagođeni kako učenici ne bi bili više opterećeni tokom pandemije nego tokom redovne nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola	2		8	70	80	
%	3	0	10	88	100	
Indikator 2.6.6. Evidencija o prisustvu učenika u onlajn nastavi se vodi redovno.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.85
Broj škola	5		11	64	80	
%	6	0	14	80	100	
Indikator 2.6.7. Roditelji podstiču učenike na redovnost u radu i odgovorno i u skladu sa svojim mogućnostima kontrolišu proces učenja u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.62
Broj škola	6	1	26	47	80	
%	8	1	33	59	100	
Indikator 2.6.8. Učenici svoje radove, sami ili uz pomoć roditelja, zavisno od uzrasta, tehničkih mogućnosti i digitalnih kompetencija, dostavljaju nastavnicima za sve predmete.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.84
Broj škola	1		13	66	80	
%	1	0	16	83	100	

Od osam indikatora za standard 2.6. srednja vrijednost se za njih pet kreće u intervalu od 2,84 do 2,86 dok se za svaki srednja vrijednost nalazi iznad 2,60. Ovo nam govori da je ovaj standard *u potpunosti ostvaren standard*.

Ipak, potrebno je osvrnuti se na dva indikatora sa najnižim srednim vrijednostima, jer u nešto značajnijoj mjeri odstupaju od ostalih indikatora.

Najprije, radi se o indikatoru 2.6.4. koji se odnosi na najmlađu populaciju učenika i kojoj je potrebna pomoć roditelja. Iz prikupljenih podataka jasno je da u nekim sredinama postoji problem da se roditelji na adekvatan način uključe u pomoć svojoj djeci i da se ovom pitanju u ovakvim situacijama (nastava na daljinu) mora pristupiti sa mnogo više senzibiliteta.

I sljedeći indikator odnosi se na učešće roditelja tokom nastave na daljinu – indikator 2.6.7. *Roditelji podstiču učenike na redovnost u radu i odgovorno i u skladu sa svojim mogućnostima kontrolišu proces učenja.* Kod ovog indikatora je srednja ocjena najniža i iznosi 2,62. Ovo ukazuje da jedan značajan dio roditelja ne prati rad svoje djece: bilo da nijesu naviknuti da to rade ili nijesu u mogućnosti da prate rad svoje djece jer informatički nijesu osposobljeni. U svim slučajevima potrebno je da škole iznađu načina da roditelje motivišu da se uključe u nastavni proces makar na nivou prostog praćenja koliko njihova djeca redovno izvršavaju svoje obaveze.

Standard 2.7. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.

Standard je procijenjen na osnovu pet indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. U 4 do 14% škola u kojima je sprovedena evaluacija indikatora ovog standarda nijesu procijenjeni iz objektivnih razloga. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.7.1. Direktor planira i usmjerava profesionalni razvoj u školi na osnovu podataka pedagoško-instruktivnog rada, evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.70
Broj škola	3	2	19	56	80	
%	4	3	24	70	100	
Indikator 2.7.2. Direktor planira i realizuje lični plan profesionalnog razvoja, na osnovu evaluacije svog rada, evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.59
Broj škola	11	5	18	46	80	
%	14	6	23	58	100	
Indikator 2.7.3. Direktor planira i organizuje edukaciju nastavnika za korišćenje e-platforme.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.82
Broj škola	6		13	61	80	
%	8	0	16	76	100	
Indikator 2.7.4. Direktor i stručni saradnici prate efekte svih oblika profesionalnog razvoja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora

Broj škola	5	2	22	51	80	2.65
%	6	3	28	64	100	
Indikator 2.7.5. Direktor koristi različite mehanizme za motivisanje zaposlenih.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	8	1	16	55	80	
%	10	1	20	69	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *u potpunosti ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.70.

Većina aktivnosti profesionalnog razvoja i direktora i nastavnika bila je usmjerena na oblast informatičke pismenosti, na ovladavanje raznim e-alatima, metodama i oblicima rada koje je moguće primjenjivati u toku trajanja nastave na daljinu. Veliki broj nastavnika prošao je obuke koje su usmjerene na ove oblasti. U planovima profesionalnog razvoja, takođe, planirane su aktivnosti iz ovih oblasti.

Indikator koji je procijenjen sa najnižom srednjom vrijednošću (2,59) odnosi se na planiranje i realizaciju ličnog plana direktora jer su i direktori svoje aktivnosti profesionalnog razvoja usmjerili većinom na realizaciju nastave na daljinu.

Najbolje procijenjen indikator ovog standarda (2,82) odnosi se na edukaciju nastavnika za korišćenje e-platформи. Nastavnici su pohađali i obuke iz ostalih oblasti, prema sopstvenim potrebama i procjenama, seminare u organizaciji Zavoda za školstvo (onlajn, počev od drugog polugodišta) i akreditovane seminare (takođe onlajn).

Praćenje efekata profesionalnog razvoja realizovano je uglavnom kroz pedagoško-instruktivni rad i posebno urađene protokole za praćenje nastave na daljinu.

Direktori su različitim mehanizmima motivisali zaposlene, u skladu sa posebnim pravilnikom, ali je nedostatak materijalnih sredstava za nagrađivanje nastavnika uticao na smanjene mogućnosti u ovom pogledu.

Preporuke za indikatore u okviru ovog standarda nijesu date.

Ključna oblast 3 – PODRŠKA UČENICIMA

Standard 3.1. U Školi se učenicima pruža pomoć u učenju

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 4 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 3.1.1. U školi su razvijeni mehanizmi identifikacije učenika kojima je potrebna dopunska podrška u učenju.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.76
Broj škola	1	2	15	62	80	
%	1	3	19	78	100	
Indikator 3.1.2. Škola je razvila različite mehanizme dodatne podrške učenicima završnog razreda za pripremu polaganja eksternih ispita.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.74
Broj škola	3		20	57	80	
%	4	0	25	71	100	
Indikator 3.1.3. Za učenike s posebnim obrazovnim potrebama se izrađuje program tranzicije nakon osnovne škole – Individualni tranzicioni plan 1 ITP1 (ka srednjoj školi) i nakon srednje škole – Individualni tranzicioni plan 2 ITP2 (tržište rada, fakultet).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.80
Broj škola	50	2	2	26	80	
%	63	3	3	33	100	
Indikator 3.1.4. Škola priprema različite vidove programa adaptacije učenika za nastavak redovne nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.70
Broj škola	14	4	12	50	80	
%	18	5	15	63	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *u potpunosti ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.75.

U 78% posjećenih škola razvijeni su mehanizmi identifikacije učenika kojima je potrebna dopunska podrška u učenju. Procjena tog indikatora je 2.76.

Škole su razvile različite mehanizme dodatne podrške učenicima završnog razreda za pripremu polaganja eksternih ispita (71%). Srednja vrijednost tog indikatora je 2.74.

Za učenike s posebnim obrazovnim potrebama rađen je program tranzicije nakon osnovne škole – *Individualni tranzicioni plan 1 ITP1* (ka srednjoj školi) i nakon srednje škole - *Individualni tranzicioni plan 2 ITP2* (tržište rada, fakultet). Ovo je, ujedno, i najbolje

procijenjen indikator, srednje vrijednosti 2.80, iako u 63% škola indikator nije prisutan iz objektivnih razloga.

Škole pripremaju različite vidove programa adaptacije učenika za nastavak redovne nastave u 63% škola u potpunosti, u 15% škola na srednjem nivou a u 18% posjećenih škola ovaj indikator nije mogao biti procijenjen jer se u njima još uvijek radi na izradi različitih vidova podrške/adaptacije učenika za nastavak redovne nastave. Srednja vrijednost indikatora je 2.70.

U pojedinim školama pedagog i odjeljenjske starješine devetog razreda formirale su grupu za eksternu provjeru znanja, onlajn radionice za profesionalnu orijentaciju učenika. Učenicima je prosljeđen i materijal iz srednjih škola. Održavani su i dodatni časovi za provjeru znanja za potrebe eksternog testiranja.

U nekim školama PP služba je pružala podršku učenicima koji imaju nedovoljne ocjene. Za njih su rađeni dodatni materijali a ostvarivana je i komunikacija sa roditeljima ovih učenika.

Bilo je učenika, naročite RAE populacije a i učenika u udaljenim seoskim područjima, koji iz objektivnih razloga nijesu mogli pristupiti e-komunikaciji, eventualno Viber grupi. Škola je preko odjeljenjskih starješina ili koordinatora za saradnju, fizički dostavljala materijal roditeljima/učenicima. Učenicima RAE populacije su i donirani telefoni i tableti, najčešće u saradnji sa lokalnom zajednicom.

Učenicima koji zaostaju u savladavanju gradiva slati su dodatni zadaci, kao i učenicima koji brže napreduju.

Preporuke:

- Otvaranje SOS telefona za djecu koja proživljavaju porodično nasilje i konsultovanje sa psihologom.
- Pojedini nastavnici predlažu da se ubuduće dodatna i dopunska nastava organizuju onlajn, tako što bi se iskoristio raznovrsni materijal osmišljen u uslovima rada nastave na daljinu.

Standard 3.2. Škola razvija saradnju i promoviše rezultate na svim nivoima

Standard 3.2. je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora, navedeni su u tabeli:

Indikator 3.2.1. Škola podstiče aktivno funkcionisanje Učeničkog parlamenta i njegovo uključivanje u razmatranje pitanja važnih za učenike.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.42
Broj škola	3	12	21	44	80	
%	4	15	26	55	100	
Indikator 3.2.2. Škola je razvila različite oblike saradnje sa roditeljima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.74
Broj škola	2	1	18	59	80	

%	3	1	23	74	100	
Indikator 3.2.3. Direktor uvažava mišljenja i inicijative Savjeta roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.77
Broj škola	9	2	12	57	80	
%	11	3	15	71	100	
Indikator 3.2.4. Škola je razvila različite oblike saradnje sa lokalnom zajednicom, ostalim ustanovama i institucijama.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.69
Broj škola	6	1	21	52	80	
%	8	1	26	65	100	
Indikator 3.2.5. Škola promoviše ostvarene rezultate rada, znanja i vještina učenika, zaposlenih i podršku roditelja (fejsbuk strana škole, e-platfoma, e-časopis,...).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.73
Broj škola	3	2	17	58	80	
%	4	3	21	73	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je *dobro ostvaren standard*, srednje vrijednosti 2.67.

Standard ima 5 indikatora. Srednja ocjena standarda je 2,67, što je na nivou – *dobro ostvaren standard*, sa malom razlikom u odnosu na nivo – *u potpunosti ostvaren standard*. Uočen je gotovo ujednačen trend u srednjoj ocjeni kod četiri od pet indikatora, od kojih svaki pojedinačno je blago iznad prosječne ocjene standarda.

Iz priloženog se zaključuje da je najslabije ocijenjen indikator 3.2.1. Škola podstiče aktivno funkcionisanje Učeničkog parlamenta i njegovo uključivanje u razmatranje pitanja važnih za učenike sa ocjenom 2,42.

Najbolje ocijenjen indikator je 3.2.3. Direktor uvažava mišljenja i inicijative Savjeta roditelja sa ocjenom 2.77.

Nije konstatovan neostvaren indikator sa procjenom nižom od 2,4.

Standard 3.3. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika.

Standard je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 3.3.1. Škola realizuje različite programe/aktivnosti podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika (tolerancija, solidarnost, odgovornost, humanost, integritet, konstruktivno rješavanje sukoba, samopoštovanje, društveno-prihvatljivo ponašanje...).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.51
Broj škola	7	5	26	42	80	
%	9	6	33	53	100	

Indikator 3.3.2. Škola organizuje različite vannastavne/slobodne aktivnosti, u skladu sa potrebama i interesovanjima učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.48
Broj škola	3	7	26	44	80	
%	4	9	33	55	100	
Indikator 3.3.3. Škola planira i organizuje edukaciju učenika za korišćenje e-platforme.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.61
Broj škola	18	4	16	42	80	
%	23	5	20	53	100	
Indikator 3.3.4. U školi se primjenjuju posebni individualni razvojno-obrazovni planovi za učenike iz osjetljivih društvenih grupa i učenike sa posebnim obrazovnim potrebama.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	24	2	8	46	80	
%	30	3	10	58	100	

Po procjeni standarda kvaliteta, ovo je **dobro ostvaren standard**, srednje vrijednosti 2.60.

Većina škola (u potpunosti 53%, a djelimično 33%) realizuje različite programe podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika, kao i različite vannastavne aktivnosti u skladu sa njihovim potrebama i interesovanjima.

U školama se organizuju edukacija učenika za korišćenje e-platforme u cjelini u 53% škola, a djelimično u 20%. U značajnom broju škola ovaj indikator nije prisutan (23%).

U značajnom broju škola se primjenjuju individualni razvojno-obrazovni planovi za učenike iz osjetljivih društvenih grupa i učenike sa posebnim obrazovnim potrebama (58% škola u potpunosti i u 10% škola djelimično).

U školama postoje timovi koji se bave različitim programima i aktivnostima kao npr. Tim za vršnjačko nasilje. Organizovane su radionice na temu tolerancije (Dan tolerancije) što se može potkrijepiti foto-dokumentacijom, Sportski dan, Dan preduzetništva

Pojedine škole nemaju PP službu.

U pojedinim školama, na početku školske godine, za učenike viših razreda je organizovana elementarna obuka za upotrebu Teams platforme.

Snimljeni nastavni sadržaj "Uči doma", po mišljenju nastavnika, predstavlja odličan resurs za nastavu.

Preporuke:

- Obezbjediti za socijalno ugrožene porodice finansijsku podršku za nabavku telefona.
- Obezbjediti kvalitetniju internet konekciju.
- U malim školama, sa lošom internet konekcijom, omogućiti redovnu nastavu.

13. KVALITET RADA SREDNJIH ŠKOLA U USLOVIMA ORGANIZACIJE NASTAVE NA DALJINU

Ključna oblast 1 – NASTAVA I UČENJE

Standard 1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 6 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.1.1. Nastavnik planira realizaciju predmetnog programa u skladu sa ishodima učenja, a za učenike s posebnim obrazovnim potrebama u skladu sa IROP-om.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	2	0	1	11	14	2.92
%	14	0	7	79	100	
Indikator 1.1.2. Nastavnik planira različite oblike podrške učenicima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	1	0	1	12	14	2.92
%	7	0	7	86	100	
Indikator 1.1.3. Nastavnik se redovno priprema za neposrednu realizaciju nastave u skladu s didaktičkim principima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	3	0	3	8	14	2.73
%	21	0	21	57	100	
Indikator 1.1.4. Nastavnik priprema interne pisane ili e-materijale za učenike.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	0	0	2	12	14	2.86
%	0	0	14	86	100	
Indikator 1.1.5. Nastavnik prilagođava interne materijale u skladu s IROP-om za učenike s posebnim obrazovnim potrebama.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	6	0	1	7	14	2.88
%	43	0	7	50	100	
Indikator 1.1.6. Nastavnik radi osvrt na realizaciju ishoda učenja						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	6	0	3	5	14	2.63
%	43	0	21	36	100	

Indikatori ovog standarda, a ima ih šest, procijenjeni su bodovima od 1 do 3.

Najbolje procijenjeni indikatori, *srednje vrijednosti 2.92, su indikatori 1.1.1. i 1.1.2.*

Indikator 1.1.1. podrazumijeva da su nastavnici planirali realizacije predmetnih programa i nastavnih sadržaja u skladu sa ishodima učenja, a za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama u skladu sa IROP-om prema redukovanim predmetnim programima koje je uradio Zavod za školstvo. Od 14 srednjih škola prvi indikator je prisutan u 11 (79%) srednjih škola, djelimično prisutan u jednoj (1) školi (7%), a iz objektivnih razloga nije procijenjen u dvije (2) srednje škole (14%). Neophodno je navesti činjenicu da su neki nastavnici prilagođavali i kombinovali redukovane godišnje planove za gimnaziju i predmetne programe za srednje stručne škole što je uticalo da pojedini ishodi ne budu jasno definisani.

Indikator 1.1.2. podrazumijeva nastavnikovo planiranje različitih oblika podrške učenicima i značajnu ulogu nastavnika u podsticanju učenika na samostalnost u radu kroz npr. rad u paru/grupi, istraživačke zadatke i sl. U 12 srednjih škola (86%) navedeni indikator jeste prisutan, djelimično u jednoj (1) srednjoj školi (7%), a iz objektivnih razloga nije procijenjen, takođe, u jednoj (1) srednjoj školi (7%). Nastavnici su učenicima davali podršku i na taj način što su im određivali vrijeme za slanje domaćih zadataka i davanje povratnih informacija učenicima. Kontinuitet rada učenika je redovno evidentiran u pedagoškoj svesci ili e-platформи. Škole su imale raspored onlajn nastave, ali i raspored konsultacija učenika po razredima i predmetima uz značajnu ulogu odjeljenjskog starješine.

U školama u kojima ima učenika sa posebnim obrazovnim potrebama urađen je IROP, funkcionalno strukturiran i prilagođen (npr. za C-SBH jezik i književnost/geografiju ili istoriju/kulinarstvo, a uvid u osvrt na realizaciju učenja vršen je na slučajnom uzorku) čemu u prilog ide podatak da je u 7 srednjih škola (50%), ovaj indikator procijenjen trojkom (3) na skali od 1 do 3, djelimično prisutan u jednoj (1) srednjoj školi (7%), a iz objektivnih razloga, s obzorom da u nekim srednjim školama, ukupno šest, odnosno 43%, nema učenika sa posebnim obrazovnim potrebama, isti indikator nije procijenjen. *Srednja vrijednost navedenog indikatora 1.1.5. je 2.88.*

Indikator 1.1.4. koji podrazumijeva nastavnikove interne pisane ili e-materijale za učenike, od 14 srednjih škola nastavnici su pripremali u 12 (86%), dok je u dvije (2) škole (14%) pripremljenost nastavnika bila djelimično prisutna. Srednja vrijednost ovog indikatora je 2.86.

Prisutnost indikatora 1.1.3. kod svih ili većine nastavnika nije realno očekivati. Za neposrednu realizaciju nastavnog procesa u skladu sa didaktičkim principima, nastavnici su se redovno pripremali u 8 srednjih škola (57%), u 3 srednje škole (21%) iz objektivnih razloga indikator nije procijenjen, dok je u 3 (21%) djelimično prisutan. Srednja vrijednost indikatora 1.1.3. je 2.73.

Indikator 1.1.6. koji podrazumijeva nastavnikov osvrt na realizaciju ishoda učenja iz objektivnih razloga nije procijenjen u 6 škola (43%), prisutan je u 5 škola (36%), a djelimično je zastupljen u 3 škole (21%). Srednja vrijednost ovog indikatora je 2.63.

Standard 1.2. Nastavnik uspješno učestvuje u realizaciji nastave u uslovima pandemije

Standard je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.2.1. Nastavnik je obavijestio učenike o načinu realizacije nastave u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 1.2.2. Nastavnik je formirao grupu za komunikaciju sa učenicima odjeljenja (za svako odjeljenje u kojem izvodi nastavu na daljinu).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 1.2.3. Nastavnik kreira virtuelne učionice za svoj predmet u skladu sa rasporedom časova.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	2	0	2	10	14	
%	14	0	14	71	100	
Indikator 1.2.4. Nastavnik realizuje onlajn časove u realnom vremenu u virtuelnoj učionici, a u skladu sa rasporedom časova i sistemom smjena (održavanja onlajn časova u terminima časova redovne nastave).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.71
Broj škola	0	0	4	10	14	
%	0	0	29	71	100	
Indikator 1.2.5. Nastavnik kontinuirano daje podršku učenicima ukoliko imaju teškoća da pristupe virtuelnoj učionici i ispune svoje zadatke.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 1.2.6. Nastavnik u dogovorenim terminima komunicira sa učenicima odjeljenja u kojima realizuje nastavu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.69
Broj škola	1	0	4	9	14	
%	7	0	29	64	100	

Indikator 1.2.7. Nastavnik redovno vodi pedagošku evidenciju i periodično dostavlja izvještaj školi, odnosno odjeljenjskom starješini.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	0	3	11	14	
%	0	0	21	79	100	

Kod standarda 1.2. ***Nastavnik uspješno učestvuje u realizaciji nastave u uslovima pandemije*** najbolje su procijenjeni indikatori koji se odnose na obavještanje učenika o načinu realizacije nastave na daljinu i formiranje grupa za komunikaciju s učenicima (100%).

Nešto slabije je procijenjen indikator koji se odnosi na kreiranja virtualne učionice (1.2.3) za pojedinačne predmete u skladu sa rasporedom časova: ovaj indikator je djelimično prisutan u 29% škola, a u potpunosti prisutan u 71% škola.

Slabiji nivo ostvarenosti standarda evidentan je i kod indikatora 1.2.6, koji govori da nastavnik u dogovorenim terminima komunicira s učenicima odjeljenja u kojima realizuje nastavu, gdje je indikator djelimično prisutan u 29% škola, a u potpunosti prisutan u 64% nadzorom obuhvaćenih škola.

Način komunikacije u školama tokom nastave na daljinu je uglavnom dobar. Škole su koristile *Zoom, Viber grupe, Google Classroom, Microsoft Teams* aplikaciju, školski sajt (blog)... Izvjesni problemi u komunikaciji nastaju zbog specifičnosti terena, loše internet konekcije, loših materijalnih uslova, nedostatka opreme, prekida struje, zastarjelih telefona, skromne informatičke pismenosti, više učenika u jednoj porodici, koji koriste jedan uređaj...).

Praktična nastava stručnih predmeta realizovana je u školi po redukovanom principu (1 čas je realizovan u školi, a 1 putem onlajn nastave). Nastavnici stručnih predmeta snimali su časove koje su postavljali na svoj sajt ili Youtube kanal, slali ih učenicima i razmjenjivali s drugim školama.

Nastava na daljinu uglavnom se realizovala po utvrđenom rasporedu. Nastavnici redovno šalju školi nedjeljne izvještaje o realizaciji nastave na daljinu. IKT koordinatori pružaju maksimalnu podršku nastavnicima i učenicima u pristupanju virtualnoj učionici. Iako je termin za komunikaciju s učenicima fiksiran, nastavnici prihvataju komunikaciju i poslate domaće zadatke i van utvrđenih termina.

U određenom broju škola nije bilo moguće realizovati nastavu na daljinu u skladu s rasporedom časova zbog tehničkih ograničenja, već s izvjesnim zakašnjenjem (asinhrono aktivnosti učenja). Učenici su dobijali blagovremene informacije o rasporedu časova i terminima postavljanja nastavnog materijala.

Sadržaji iz pojedinih predmeta koji su emitovani na TV-u predstavljaju odličan resurs za nastavu, dok iz pojedinih predmeta nije bilo snimljenih časova. Tokom trajanja nastave na daljinu ostvarena je dobra saradnja unutar stručnih aktiva, među zaposlenima, između učenika i nastavnika, kao i između roditelja i nastavnika. Evidentno je i da su stariji nastavnici imali poteškoća u korišćenju informacione tehnologije. Za sve nedoumice i dodatna objašnjenja učenicima je data mogućnost da sa nastavnicima kontaktiraju putem telefona. Nastavnici su uglavnom vodili portfolija za kontinuirano praćenje i vrednovanje

učenika, a odjeljenjske starješine su sačinjavale izvještaje na sedmičnom nivou koji su prosljeđivani upravi škole.

Preporuke:

- Potrebno je organizovati seminare i savjetovanja, kako bi se predstavili rezultati *onlajn* nastave, istakle prednosti i nedostaci.
- Planirati obuku nastavnika i učenika za korišćenje e-platforme, naročito za nastavnike s nižim stepenom informatičke pismenosti.
- Formirati jasne kriterijume ocjenjivanja učenika tokom procesa nastave na daljinu;
- Gdje je moguće, nastavu na daljinu realizovati u realnom vremenu, po ustaljenom rasporedu.
- Analizirati koliko domaćinstava ima raspoložive tehnološke resurse u vidu opreme (računari, tableti, pametni telefoni i pristup internetu).
- Pružiti pomoć školama pri postavljanju e-platfomi koje mogu poslužiti nastavnicima za rad sa učenicima u svrhu dijeljenja materijala (video i audio materijali, prezentacije, testovi za vježbu, kvizovi znanja i sl.).
- Pružiti pomoć i podršku socijalno ugroženim porodicama koje nemaju tehničke mogućnosti da prate nastavu na daljinu.

Standard 1.3. Nastava u uslovima pandemije prilagođena je razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja

Standard 1.3. je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.3.1. Čas je strukturiran u skladu sa didaktičko-metodičkim zahtjevima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	8	0	1	5	14	
%	57	0	7	36	100	
Indikator 1.3.2. Nastavnik je dao učenicima uputstva za vježbanje, izradu domaćih zadataka, pisanje eseja, izradu prezentacija i drugih radova.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.91
Broj škola	3	0	1	10	14	
%	21	0	7	71	100	
Indikator 1.3.3. Aktivnosti učenja su usmjerene na ostvarivanje ishoda časa.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	7	0	0	7	14	
%	50	0	0	50	100	
Indikator 1.3.4. Nastava je usmjerena na razvoj strategija učenja, kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti učenika.						

Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.40
Broj škola	9	0	3	2	14	
%	64	0	21	14	100	
Indikator 1.3.5. Nastavnik kreira situacije u kojima učenici povezuju znanja iz različitih predmeta i uočavaju mogućnost njihove primjene u svakodnevnom životu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	10	0	1	3	14	
%	71	0	7	21	100	
Indikator 1.3.6. Nastavnik organizuje učenje uvažavajući razlike u saznojnom, afektivnom, socijalnom i psihomotornom potencijalu učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.60
Broj škola	9	0	2	3	14	
%	64	0	14	21	100	
Indikator 1.3.7. Nastavnik stvara podsticajnu klimu u virtuelnoj učionici razvijanjem međusobnog povjerenja, poštovanja i saradnje.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.80
Broj škola	9	0	1	4	14	
%	64	0	7	29	100	

Kod ovog standarda je najbolje procijenjen indikator 1.3.3. koji govori da su aktivnosti učenja usmjerene na ostvarivanje ishoda časa (100% ostvarenost indikatora u onim školama u kojima je izvršeno procjenjivanje). Ipak, treba imati u vidu da u 50% škola nije bilo moguće izvršiti procjenu iz objektivnih razloga.

Indikator koji govori da je nastavnik dao učenicima uputstva za vježbanje, izradu domaćih zadataka, pisanje eseja, izradu prezentacija i drugih radova (1.3.2), u potpunosti je ostvaren u 71% ustanova, u 7% je djelimično ostvaren, dok u preostalih 21% slučajeva indikator nije bilo moguće procijeniti. Najlošije je procijenjen indikator 1.3.4. koji govori da je nastava usmjerena na razvoj strategija učenja, kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti učenika, sa 14% prisutnosti, 21% djelimične prisutnosti, dok u 64% slučajeva indikator iz objektivnih razloga nije bilo moguće procijeniti.

Evidentno je da je nastavni proces uglavnom uspješno organizovan i da su nastavnici davali odgovarajuća uputstva za vježbanje, izradu domaćih zadataka i prezentacija, pisanje eseja i drugih radova.

Valja istaći da u toku posjete školama, tim nadzornika iz objektivnih razloga nije mogao u potpunosti procijeniti pojedine aspekte indikatora vezane za standard 1.3. kao što su: didaktičko-metodička struktura časa koja nije procijenjena u 57% posjećenih škola, indikator koji govori da nastavnik kreira situacije u kojima učenici povezuju znanja iz različitih predmeta i uočavaju mogućnost njihove primjene u svakodnevnom životu, koji nije procijenjen u 71% nadzorom obuhvaćenih škola.

Nastava je upotrebom različitih digitalnih alati prilagođena potrebama i mogućnostima učenika u pravcu ostvarivanja planiranih ishoda učenja. Nastavnici su pokazali visok stepen profesionalne odgovornosti pronalazeći najbolja rješenja za realizaciju nastave u uslovima pandemije.

Standard 1.4. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno i javno i ima razvojnu funkciju.

Standard je procijenjen na osnovu 8 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 1.4.1. Nastavnik koristi alate u e-platfomi u cilju objektivne provjere znanja i praćenja realizacije ishoda učenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.57
Broj škola	0	0	6	8	14	
%	0	0	43	57	100	
Indikator 1.4.2. Nastavnik redovno prati i vrednuje postignuća učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 1.4.3. Nastavnik pruža učeniku blagovremenu povratnu informaciju o njegovim postignućima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.71
Broj škola	0	0	4	10	14	
%	0	0	29	71	100	
Indikator 1.4.4. Nastavnik primjenjuje utvrđene kriterijume ocjenjivanja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.31
Broj škola	1	0	9	4	14	
%	7	0	64	29	100	
Indikator 1.4.5. Nastavnik pruža učeniku odgovarajuću podršku u skladu s njegovim postignućima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.75
Broj škola	2	0	3	9	14	
%	14	0	21	64	100	
Indikator 1.4.6. Ocjenjivanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama je u skladu s IROP-om.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.67
Broj škola	5	1	1	7	14	
%	36	7	7	50	100	

Indikator 1.4.7. Nastavnik je upoznao učenike sa jasnim kriterijumima ocjenjivanja usaglašenim na nivou stručnog aktiva.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.46
Broj škola	1	1	5	7	14	
%	7	7	36	50	100	
Indikator 1.4.8. Ocjenjivanje učenika u toku realizacije nastave na daljinu je usklađeno sa Uputstvom Ministarstva prosvjete.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	

Indikatori ovog standarda, a ima ih osam, bodovima su različito procijenjeni a vrijednosti procjene su u relativno širokom intervalu (od 2,31 do 2,86).

Nastavnici su redovno evidentirali, pratili, provjeravali i vrednovali postignuća učenika na način koji su smatrali adekvatnim u uslovima u kojima se odvijala onlajn nastava, a najčešće u pedagoškoj svesci ili e-platформи. Ovaj indikator (1.4.2) je veoma prisutan, što potvrđuje i najbolja srednja vrijednost indikatora (2.86) ovog standarda, odnosno njegovo prisustvo u 12 srednjih škola (86%), a djelimično u dvije (2) srednje škole (14%).

Na isti način je procijenjen (2.86) i indikator 1.4.8. koji podrazumijeva ocjenjivanje učenika u toku realizacije nastave na daljinu, a koje je usklađeno sa Uputstvima nadležnog Ministarstva.

Nastavnici su učenicima pružali odgovarajuću podršku u skladu s njihovim postignućima (indikator 1.4.5) u 9 srednjih škola (64%), djelimično u 3 (21%), a u 2 srednje škole (14%) iz objektivnih razloga indikator nije procijenjen što rezultira visokom srednjom vrijednošću 2,75.

Indikator 1.4.3. podrazumijeva da su nastavnici učenicima uvijek pružali blagovremenu povratnu informaciju o njihovim postignućima u 10 srednjih škola (71%), djelimično u 4 (29%) što se smatra visoko prisutnim indikatorom, 2.71.

Kad je riječ o ocjenjivanju učenika s posebnim obrazovnim potrebama u skladu s IROP-om (1.4.6), u opštem procesu vrednovanja postignuća učenika, u 5 srednjih škola (36%) ovaj indikator nije procijenjen, nije prisutan u jednoj (1) srednjoj školi (7%), djelimično je prisutan u jednoj (1/7%) i potpuno prisutan u 7 (50 %) školi, pa je dobra srednja vrijednost ovog indikatora 2.67.

Nastavnici su koristili raspoložive alate, kao npr.: viber grupe, Google učionicu, Zoom aplikaciju, rjeđe Microsoft Teams u cilju kontinuiranog i što objektivnijeg praćenja realizacije ishoda učenja (1.4.1). Ovaj indikator je prisutan u 8 srednjih škola (57%), dok je u 6 djelimično prisutan (43%) što generiše dobru srednju vrijednost indikatora 2.57.

Najslabije procijenjen indikator je 1.4.4., srednje vrijednosti 2.31. Stručni aktivi su, osnaženi pedagoškom podrškom, utvrdili kriterijume ocjenjivanja, ali se tokom prošle godine nijesu primjenjivali upravo zbog procesa usaglašavanja sa smjernicama i preporukama nadležnog

Ministarstva. Međutim, s obzirom na složenost situacije, objektivnost ocjenjivanja je diskutabilna, a postoje i mišljenja da ne treba ublažavati kriterijume ocjenjivanja.

Učenici su, uglavnom, blagovremeno upoznati s kriterijumima ocjenjivanja usaglašenim na nivou stručnog aktiva (1.4.7). U jednoj (1) srednjoj školi (7%) ovaj indikator iz objektivnih razloga nije procijenjen, takođe u jednoj (7%) srednjoj školi nije prisutan, u 5 srednjih škola je djelimično prisutan (36%), a u 7 (50%) prisutan, pa je srednja vrijednost ovog indikatora 2.46.

Ključna oblast 2 – UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM

Standard 2.1. Direktor efikasno planira i koordinira sve aktivnosti realizacije nastave u uslovima pandemije i/ili onlajn nastave kao (moguće) alternative i iznuđene zamjene za redovan nastavni proces.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 9 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.1.1. Škola ima obezbijeđene tehničke uslove (e-platforma, oprema, internet konekcija), pozitivnu klimu za rad, obuku za nastavnike i učenike za korišćenje e-platforme za realizaciju nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.1.2. Škola promovise nastavu na daljinu u cilju pripreme za eventualne buduće situacije zatvaranja škola ili iznuđene zamjene za djelove redovnog nastavnog procesa.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	1	1	12	14	
%	0	7	7	86	100	
Indikator 2.1.3. Škola je dala uputstva učenicima koji nemaju pristup internetu na koji način će učestvovati u realizaciji nastave na daljinu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.1.4. Direktor je upoznao Školski odbor i Savjet roditelja sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	

Indikator 2.1.5. Direktor je, u saradnji sa IKT koordinatorom, obezbijedio e-platformu za komunikaciju i onlajn nastavu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.1.6. Direktor je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima Školskog odbora.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 2.1.7. Direktor je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima Savjeta roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	0	3	11	14	
%	0	0	21	79	100	
Indikator 2.1.8. Program razvoja škole zasnovan je na rezultatima evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.71
Broj škola	7	0	2	5	14	
%	50	0	14	36	100	
Indikator 2.1.9. U planiranje su uključeni učesnici obrazovno-vaspitnog procesa u školi.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.91
Broj škola	3	0	1	10	14	
%	21	0	7	71	100	

Standard 2.1 na osnovu prisutnosti indikatora procijenjen je kao *u potpunosti ostvaren standard*. Kvalitet ostvarenosti standarda je procijenjen sa 2,85 bodova.

Sve srednje škole u kojima je realizovano utvrđivanje kvaliteta obezbijedile su e-platformu i internet konekciju, ali je internet konekcija slaba u pojedinim školama. Škole su sprovele obuku nastavnika za korišćenje e-platforme a u manjoj mjeri obuku učenika kojima su ta znanja potrebna. Veliki broj nastavnika nastavu realizuje putem Viber aplikacije.

Učenici koji nemaju pristup internetu ili platformi u skladu sa svojim mogućnostima su uključeni u nastavni proces.

Neke škole su obezbijedile tehničku podršku u saradnji sa NVO i UNDP (za te učenike obezbijedeni su telefoni ili tableti). Štampani materijal u nekim školama dostavljan je na kućnu adresu učenika.

Sve škole su ostvarile komunikaciju sa članovima Školskog odbora i Savjetom roditelja putem e-maila i Vajbera. Sjednice su održane uglavnom u školama uz poštovanje epidemioloških mjera. Članovi Savjeta roditelja su davali sugestije da se nastava realizuje u školi gdje god to epidemiološki, prostorni i drugi uslovi dozvoljavaju.

Direktor je formirao onlajn grupe za komunikaciju sa Školskim odborom i Savjetom roditelja.

Indikator 2.1.8. *Program razvoja škole je zasnovan na rezultatima evaluacije i samoevaluacije*, u okviru ovog standarda, u polovini škola nije prisutan, što ukazuje da se u školama evaluativne aktivnosti ne realizuju planski i redovno.

Preporuke:

- Obezbjediti bolju tehničku opremljenost nastavnika i učenika za onlajn nastavu.
- Koristiti jedinstveni informatički sistem (e-platformu) na nivou škola.
- Kontinuirano obučavati nastavnike i učenike za korišćenje e-platforme.
- Internu evaluaciju realizovati planski, po utvrđenim kriterijumima i redovno.
- Rezultate interne evaluacije analizirati detaljno kako bi proces samoevaluacije imao razvojnu funkciju.

Standard 2.2. Direktor uspješno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi.

Standard je procijenjen na osnovu 7 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora, navedeni su u tabeli:

Indikator 2.2.1. Direktor je formirao radnu grupu (pedagog, predstavnici stručnih aktiva na nivou škole, kao i uprave škole), čiji je zadatak da, zajedno sa IKT koordinatorom, realizuju aktivnosti potrebne za uspješno odvijanje nastave u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.2.2. Direktor je organizovao onlajn sjednice odjeljenjskih vijeća.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.92
Broj škola	1	0	1	12	14	
%	7	0	7	86	100	
Indikator 2.2.3. Direktor je organizovao onlajn sjednice Nastavničkog vijeća.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 2.2.4. Stručni organi efikasno realizuju planove rada i međusobno saraduju.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora

Broj škola	0	0	3	11	14	2.79
%	0	0	21	79	100	
Indikator 2.2.5. Direktor organizuje i prati rad timova, u skladu sa potrebama škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.2.6. Direktor je obezbijedio uslove za kvalitetnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.2.7. Direktor stvara saradničku i konstruktivnu komunikaciju sa zaposlenima, uvažava njihova mišljenja i inicijative.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	

Standard 2.2 procijenjen je kao *u potpunosti ostvaren standard*. Kvalitet ostvarenosti standarda je procijenjen sa 2,87 bodova.

U većini škola formirani su timovi koji su se starali o organizaciji i realizaciji svih aktivnosti potrebnih za uspješno odvijanje nastave u uslovima pandemije (indikator 2.2.1). U dvije škole izostalo je formalno imenovanje timova, već su svi zaposleni davali svoj doprinos shodno potrebama, pa je u tim školama ovaj indikator procijenjen kao djelimično prisutan.

U zavisnosti od epidemioloških mjera, škole su održavale sjednice odjeljenjskih i nastavničkih vijeća u objektu škole ili u onlajn okruženju. Sve škole su održale planirani broj sjednica.

Indikatori 2.2.5 – 2.2.7. procijenjeni su na istom nivou i podrazumijevaju da je direktor organizovao i pratio rad timova u skladu sa potrebama škole, obezbijedio uslove za kvalitetnu organizaciju obrazovno-vaspitnog rada stvarajući saradničku i konstruktivnu komunikaciju sa zaposlenima.

Najslabije je procijenjen indikator 2.2.4. koji podrazumijeva da stručni organi (nastavničko vijeće, stručni aktivisti i odjeljenjska vijeća) efikasno realizuju planove rada i međusobno saraduju. S obzirom na učestala zatvaranja škola realno je očekivati slabiju saradnju stručnih organa i nemogućnost realizacije pojedinih aktivnosti, koje su planirane na isti način kao i kad škola radi nesmetano.

Standard 2.3 IKT koordinator koordinira aktivnostima u toku pripreme i realizacije onlajn nastave

Standard 2.3. je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.3.1. IKT koordinator je obezbijedio uputstvo o korišćenju e-platforme.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.3.2. IKT koordinator je kreirao korisničke naloge za nastavnike.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.3.3. IKT koordinator upravlja e-platformom i timovima nastavnika i daje uputstva kako saradivati u ovoj vrsti nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.3.4. IKT koordinator redovno održava e-platformu (prati rad, dodaje i briše korisnike, kreira nove korisnike, kreira uputstva za nove funkcionalnosti i pruža tehničku podršku nastavnicima i učenicima).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 2.3.5. IKT koordinator kontaktira sa Odjeljenjem za informaciono-komunikacione tehnologije Ministarstva prosvjete.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	

Najbolje procijenjeni indikator u okviru ovog standarda su 2.3.1. (IKT koordinator je obezbijedio uputstvo o korišćenju e-platforme), 2.3.2. (IKT koordinator je kreirao korisničke naloge za nastavnike), 2.3.3. (IKT koordinator upravlja e-platformom i timovima nastavnika i daje uputstva kako saradivati u ovoj vrsti nastave) i 2.3.5. (IKT koordinator kontaktira sa Odjeljenjem za informaciono-komunikacione tehnologije Ministarstva prosvjete), sa srednjom ocjenom 3.00.

Indikator 2.3.4.(IKT koordinator redovno održava e-platformu (prati rad, dodaje i briše korisnike, kreira nove korisnike, kreira uputstva za nove funkcionalnosti i pruža tehničku podršku nastavnicima i učenicima) je procijenjen je sa srednjom ocjenom 2.93.

IKT-koordinatori su u svim srednjim školama sprovodili individualnu obuku nastavnika, a pogotovo stariji nastavnički kadar je pokazao izuzetno interesovanje za obuku.

Učenici koji nijesu bili u mogućnosti da učestvuju u interaktivnoj nastavi elektronskim putem, oslanjali su se na Viber ili im je škola obezbjeđivala štampane materijale.

Koliko je e-komunikacija pojedinih škola usavršena, svjedoči činjenica da je elektronskim putem realizovan i upis učenika u prošloj školskoj godini, a informatička pismenost nastavnika je znatno unaprijeđena.

Standard 2.4. Sve odjeljske starješine su uspješno učestvovalе u organizaciji nastave na daljinu.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 9 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.4.1. Odjeljski starješina, u saradnji sa IKT koordinatorom, kreirao je pristupne mejlove za učenike u svom odjeljenju i upoznao ih sa načinom pristupa e-platforni.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.4.2. Odjeljski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa nastavnicima Odjeljskog vijeća svog odjeljenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.4.3. Odjeljski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa roditeljima učenika svog odjeljenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 2.4.4. Odjeljski starješina je upoznao učenike sa procedurama nastave u uslovima pandemije kao i njihovim obavezama i odgovornostima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	

Indikator 2.4.5. Roditelji pružaju pomoć i podršku učenicima prvog ciklusa osnovne škole prilikom odvijanja onlajn nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	12	0	0	2	14	
%	86	0	0	14	100	
Indikator 2.4.6. Odjeljenjski starješina je upoznao roditelje na roditeljskom sastanku sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	0	3	11	14	
%	0	0	21	79	100	
Indikator 2.4.7. Učenik koji nema pristup internetu o tome je obavijestio odjeljenjskog starješinu.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.4.8. Ukoliko učenik ne pristupi onlajn nastavi u skladu sa rasporedom časova, smatra se da nije prisustvovao nastavi.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.82
Broj škola	3	0	2	9	14	
%	21	0	14	64	100	
Indikator 2.4.9. U slučaju teškoća prilikom pristupa e-platforni i onlajn nastavi, učenik obavještava odjeljenjskog starješinu ili IKT koordinatera.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	

Najbolje procijenjeni indikatori u okviru ovog standarda su 2.4.1. Odjeljenjski starješina, u saradnji sa IKT koordinaterom, kreirao je pristupne mejlove za učenike u svom odjeljenju i upoznao ih sa načinom pristupa e-platforni, 2.4.2. Odjeljenjski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa nastavnicima odjeljenjskog vijeća svog odjeljenja), 2.4.4. Odjeljenjski starješina je upoznao učenike sa procedurama nastave u uslovima pandemije kao i njihovim obavezama i odgovornostima, 2.4.5. Roditelji pružaju pomoć i podršku učenicima prvog ciklusa osnovne škole prilikom odvijanja onlajn nastave, sa srednjom ocjenom 3.00.

Drugi po uspješnosti u okviru ovog standarda su indikatori 2.4.3. Odjeljenjski starješina je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa roditeljima učenika svog odjeljenja i 2.4.9. U slučaju teškoća prilikom pristupa e-platforni i onlajn nastavi, učenik obavještava odjeljenjskog starješinu ili IKT koordinatera, sa srednjom ocjenom 2,93.

Nešto slabije su procijenjeni indikatori 2.4.7. i 2.4.8. sa srednjim ocjenama 2.86 i 2.82.

Najgore procijenjen indikator u okviru ovog standarda je indikator 2.4.6. (Odjeljenjski starješina je upoznao roditelje na roditeljskom sastanku sa nastavom u uslovima pandemije i procedurama njenog izvođenja) sa srednjom ocjenom 2.79.

Roditeljski sastanci su se organizovali onlajn ili putem Viber aplikacije. Pravljenje izostanaka učenika se obavljalo po pozivu roditelja u zakazanom terminu. U načinu organizovanja nastave na daljinu roditelji su u okviru svojih mogućnosti podržavali škole.

Standard 2.5. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.

Standard je procijenjen na osnovu 6 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.5.1. Direktor i stručni saradnici redovno obavljaju pedagoško-instruktivni rad i, na osnovu analiza, predlažu mjere za poboljšanje.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.50
Broj škola	0	0	7	7	14	
%	0	0	50	50	100	
Indikator 2.5.2. Zaposleni i učenici su upoznati sa obavezama pri realizaciji nastave u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	0	0	0	14	14	
%	0	0	0	100	100	
Indikator 2.5.3. Direktor obezbjeđuje efikasan proces samoevaluacije u uslovima pandemije u cilju stalnog poboljšanja kvaliteta rada škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.00
Broj škola	1	4	5	4	14	
%	7	29	36	29	100	
Indikator 2.5.4. Škola je organizovala i realizovala anketiranje roditelja i učenika o nastavi u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 1.77
Broj škola	1	7	2	4	14	
%	7	50	14	29	100	
Indikator 2.5.5. Škola je analizirala rezultate ankete roditelja i učenika o nastavi u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 1.83
Broj škola	2	5	4	3	14	
%	14	36	29	21	100	
Indikator 2.5.6. Direktor koordinira i podstiče korišćenje podataka (rezultati evaluacije,						

samoevaluacije, eksternih/internih provjera znanja...) za praćenje i poboljšanje kvaliteta nastave i učenja i ukupnog rada škole.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.17
Broj škola	2	3	4	5	14	
%	14	21	29	36	100	

Najbolje procijenjen indikator u okviru ovog standarda je 2.5.2., a najlošije procijenjen indikator je 2.5.4.

U svim posjećenim školama zaposleni i učenici upoznati su sa obavezama pri realizaciji nastave u uslovima pandemije. U većini škola obavlja se pedagoško-instruktivni rad, vrše se analize i na osnovu dobijenih rezultata predlažu se mjere za poboljšanje. Međutim, u većem broju škola u cilju stalnog poboljšanja kvaliteta rada ne sprovodi se efikasan proces samoevaluacije.

Slabo se sprovodilo anketiranja svih učesnika obrazovno-vaspitnog procesa. U 50% nije sprovedena anketa, u 21% škola je djelimično sprovedena (samo na učeničkoj populaciji), a sveobuhvatno anketiranje izvršeno je u svega 29% škola. Napominjemo da SELFIE anketiranje nije bilo aktivno u vrijeme posjete nekim školama, pa se može pretpostaviti da je nakon izvršenog nadzora došlo do poboljšana ostvarenosti ovog indikatora.

Preporuka:

Potrebno je da škole urade samoevaluaciju realizacije nastave u uslovima pandemije, analiziraju dobijene podatke i iskoriste ih za poboljšanje uslova rada i postignuća učenika.

Standard 2.6. Škola je u uslovima pandemije obezbijedila kontinuitet u učenju, praćenje napredovanja i mogućnost ocjenjivanja.

Standard 2.6. je procijenjen na osnovu 8 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.6.1. Predsjednik stručnog aktiva je formirao onlajn grupu za komunikaciju sa članovima stručnog aktiva.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.6.2. Stručni aktivni u planiranju i realizaciji nastave u uslovima pandemije respektuju razlike u informatičkoj pismenosti kako nastavnika tako i učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	

Indikator 2.6.3. Vodi se računa o tome da nastava u uslovima pandemije iziskuje adekvatno planiranje, a u nižim razredima i podršku roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 3.00
Broj škola	7	0	0	7	14	
%	50	0	0	50	100	
Indikator 2.6.4⁴. Učenici prvog ciklusa osnovne škole nastavu prate uz pomoć i podršku roditelja koje je učiteljica prethodno upoznala o svim aktivnostima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora
Broj škola	14	0	0	0	14	
%	100	0	0	0	100	
Indikator 2.6.5. Obim i struktura predmetnih sadržaja su prilagođeni kako učenici ne bi bili više opterećeni tokom nastave u uslovima pandemije nego tokom redovne nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.56
Broj škola	5	0	4	5	14	
%	36	0	29	36	100	
Indikator 2.6.6. Evidencija o prisustvu učenika u onlajn nastavi se vodi redovno.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 2.6.7. Roditelji podstiču učenike na redovnost u radu i odgovorno i u skladu sa svojim mogućnostima kontrolišu proces učenja u nastavi u uslovima pandemije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.50
Broj škola	6	0	4	4	14	
%	43	0	29	29	100	
Indikator 2.6.8. Učenici svoje radove, sami ili uz pomoć roditelja, zavisno od uzrasta, tehničkih mogućnosti i digitalnih kompetencija, dostavljaju nastavnicima za sve predmete.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.77
Broj škola	1	0	3	10	14	
%	7	0	21	71	100	

Najbolje procijenjen indikator u okviru ovog standarda je 2.6.3.(Vodi se računa o tome da nastava u uslovima pandemije iziskuje adekvatno planiranje, a u nižim razredima i podršku roditelja). U svim posjećenim školama vodilo se računa da nastava u uslovima pandemije iziskuje adekvatno planiranje.

Na visokom nivou je procijenjena prisutnost indikatora 2.6.1, 2.6.2. i 2.6.6. sa srednjom ocjenom 2.86: Formirane su grupe za komunikaciju sa članovima stručnih aktiva. Vodi se

⁴ Indikator se odnosi samo na osnovne škole.

računa o razlikama u informatičkoj pismenosti učenika i nastavnika; vodi se evidencija prisustva učenika onlajn nastavi. Redovnost učenika u dostavljanju domaćih radova nastavnicima prisutna je u 10 škola, što čini 71% posjećenog uzorka. Obim i struktura predmetnih sadržaja prilagođeni su nastavi u uslovima pandemije.

Najslabije procijenjen indikator je 2.6.7. koji podrazumijeva veću kontrolu roditelja.

Standard 2.7. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.

Standard je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 2.7.1. Direktor planira i usmjerava profesionalni razvoj u školi na osnovu podataka pedagoško-instruktivnog rada, evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.36
Broj škola	0	0	9	5	14	
%	0	0	64	36	100	
Indikator 2.7.2. Direktor planira i realizuje lični plan profesionalnog razvoja, na osnovu evaluacije svog rada, evaluacije i samoevaluacije.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.45
Broj škola	3	1	4	6	14	
%	21	7	29	43	100	
Indikator 2.7.3. Direktor planira i organizuje edukaciju nastavnika za korišćenje e-platforme.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 2.7.4. Direktor i stručni saradnici prate efekte svih oblika profesionalnog razvoja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.62
Broj škola	1	0	5	8	14	
%	7	0	36	57	100	
Indikator 2.7.5. Direktor koristi različite mehanizme za motivisanje zaposlenih.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.56
Broj škola	5	1	2	6	14	
%	36	7	14	43	100	

Ovaj standard procijenjen je kao *dobro ostvaren standard*. Kvalitet ostvarenosti standarda je procijenjen sa 2,58 bodova.

U većini škola pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika na osnovu procijenjenih indikatora je realizovan po planu. U nekim školama hospitalizovan je mali broj časova. Aktivnosti profesionalnog razvoja uglavnom su bile usmjerene ka poboljšanju vještina nastavnika, stručnih saradnika, uprave škole za korišćenje e-platforni i poboljšanje informatičke pismenosti kao preduslova za realizaciju nastave na daljinu. Nastavnici su takođe pohađali onlajn seminare koji su bili dostupni.

Planiranje i usmjeravanje profesionalnog razvoja u školi na osnovu podataka o pedagoško-instruktivnom radu, evaluacije i samoevaluacije je bilo prisutno u manjem broju škola.

Najčešći vid motivacije zaposlenih od strane direktora škole bile su pohvale, simbolične nagrade i podrška. U 6 od ukupno 14 škola motivisanje zaposlenih od strane direktora škole je izostalo što ukazuje da direktori u ovom periodu nijesu dovoljno pažnje poklanjali motivaciji zaposlenih

Preporuke:

- Planirati i usmjeravati profesionalni razvoj u školi na osnovu analize podataka sprovedenih evaluativnih aktivnosti.
- U ličnim planovima profesionalnog razvoja nastavnika planirati edukaciju za korišćenje e-platforni i ostale vidove rada koje mogu koristiti u nastavi na daljinu.
- Lični plan profesionalnog razvoja direktora planirati na osnovu evaluacije svog rada, evaluacije i samoevaluacije.
- Razvijati mehanizme za motivisanje zaposlenih.

Ključna oblast 3 – PODRŠKA UČENICIMA

Standard 3.1. U školi se učenicima pruža pomoć u učenju.

Ovaj standard je procijenjen na osnovu 4 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 3.1.1. U školi su razvijeni mehanizmi identifikacije učenika kojima je potrebna dopunska podrška u učenju.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.86
Broj škola	0	0	2	12	14	
%	0	0	14	86	100	
Indikator 3.1.2. Škola je razvila različite mehanizme dodatne podrške učenicima završnog razreda za pripremu polaganja eksternih ispita.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.93
Broj škola	0	0	1	13	14	
%	0	0	7	93	100	
Indikator 3.1.3. Za učenike s posebnim obrazovnim potrebama se izrađuje program						

tranzicije nakon osnovne škole – Individualni tranzicioni plan 1 ITP1 (ka srednjoj školi) i nakon srednje škole – Individualni tranzicioni plan 2 ITP2 (tržište rada, fakultet).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.63
Broj škola	6	1	1	6	14	
%	43	7	7	43	100	
Indikator 3.1.4. Škola priprema različite vidove programa adaptacije učenika za nastavak redovne nastave.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.14
Broj škola	7	2	2	3	14	
%	50	14	14	21	100	

Srednja vrijednost ovog standarda je 2.64 (*dobro ostvaren standard*).

Najbolje procijenjen indikator ovog standarda je 3.1.2. koji podrazumijeva da je škola razvila različite mehanizme dodatne podrške učenicima završnog razreda za pripremu polaganja eksternih ispita sa srednjom vrijednošću indikatora 2.93.

Za učenike završnih razreda realizovani su posebni časovi za pripremu eksternih ispita. U većini škola se pored dodatnih časova priprema za polaganje eksternih ispita, rade i probni pisani zadaci kao simulacije eksternih ispita. U srednjim stručnim i srednjim mješovitim školama iz opšteobrazovnih predmeta koji se polažu na eksternom maturalnom ispitu organizuje se probni test (sa sajta Centra za stručno obrazovanje) na kojem se učenici upoznaju s njegovom procedurom, kao i strukturom i tipovima zadataka/pitanja.

U svim školama su razvijeni mehanizmi identifikacije učenika kojima je potrebna dopunska podrška u učenju. Ovaj indikator je visoko procijenjen – 2.86.

Indikator 3.1.3: *Za učenike s posebnim obrazovnim potrebama se izrađuje program tranzicije nakon nakon srednje škole – Individualni tranzicioni plan 2 ITP2 (tržište rada, fakultet)* u šest škola nije procijenjen iz objektivnih razloga jer nema učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u završnim razredima. U ostalih osam škola procijenjen je sa srednjom vrijednošću 2.63. Većina škola je pružala karijernu podršku učenicima. Učenici su dobijali informacije o mogućnostima studiranja u zemlji i inostranstvu i stipendijama, kao i podršku prilikom apliciranja za stipendije. Takođe, u nekim školama za profesionalno usmjeravanje učenika korišćeni su flajeri i informatori, kao i onlajn prezentacije na sajtovima fakulteta itd. U jednoj školi koordinatorka za karijernu orijentaciju ostvaruje saradnju s Zavodom za zapošljavanje i predstavnicima fakulteta.

Standard 3.2. Škola razvija saradnju i promoviše rezultate na svim nivoima.

Standard 3.2. je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 3.2.1. Škola podstiče aktivno funkcionisanje Učeničkog parlamenta i njegovo uključivanje u razmatranje pitanja važnih za učenike.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	0	3	11	14	
%	0	0	21	79	100	
Indikator 3.2.2. Škola je razvila različite oblike saradnje sa roditeljima.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.71
Broj škola	0	0	4	10	14	
%	0	0	29	71	100	
Indikator 3.2.3. Direktor uvažava mišljenja i inicijative Savjeta roditelja.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	2	0	2	10	14	
%	14	0	14	71	100	
Indikator 3.2.4. Škola je razvila različite oblike saradnje sa lokalnom zajednicom, ostalim ustanovama i institucijama.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.79
Broj škola	0	0	3	11	14	
%	0	0	21	79	100	
Indikator 3.2.5. Škola promoviše ostvarene rezultate rada, znanja i vještina učenika, zaposlenih i podršku roditelja (fejsbuk strana škole, e-platforma, e-časopis,...).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.69
Broj škola	1	0	4	9	14	
%	7	0	29	64	100	

Srednja vrijednost ovog standarda je 2.76 (u potpunosti ostvaren standard).

Najbolje procijenjen indikator je 3.2.3 *Direktor uvažava mišljenja i inicijative savjeta roditelja* sa srednjom vrijednošću 2.83, a najniže indikator 3.2.5. *Škola promoviše ostvarene rezultate rada, znanja i vještine učenika, zaposlenih i podršku roditelja* (štampani mediji, fejsbuk strana škole, e-platforma, e-časopis...).

U svim posjećenim školama formiran je Učenički parlament koji je radio u skladu sa svojim planom rada i uzimajući u obzir novonastale okolnosti uslova rada. Učenički parlament je u pojedinim školama organizovao nekoliko aktivnosti humanitarnog tipa. Škole su razvile različite oblike saradnje sa roditeljima, ostvarile intenzivnu saradnju sa lokalnom zajednicom (opštinama, centrima za socijalni rad, centrima za Romske inicijative, centrima za djecu sa smetnjama u razvoju, domovima starih, ustanovama kulture), ostalim ustanovama i institucijama i većina njih je uvažila mišljenja i inicijative Savjeta roditelja. U jednom slučaju škola je tražila mišljenje Savjeta roditelja za izbor od više ponuđenih modela nastave. U jednom broju škola Savjet roditelja je aktuelizovao pitanja nedostatka dovoljnog broja računara u porodici i velike potrošnje interneta. Neke škole su bile uključene i u onlajn obuku *Regionalne kancelarije za saradnju mladih u zemljama Zapadnog Balkana*. Takođe, škole su

uvažile sve preporuke i smjernice nadležnog Ministarstva, Zavoda za školstvo i Centra za stručno obrazovanje.

Škola se promovira preko fejsbuk stranice, sajta škole, „Dana otvorenih vrata” (ove godine „Dan otvorenog prozora”), video-bima i bilborda u gradu, Ljetopisa škole i dr. Nemaju sve škole e-časopis.

Standard 3.3. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika.

Standard je procijenjen na osnovu 5 indikatora. Prisutnost pojedinih indikatora procijenjena je na skali od 1 do 3. Naziv indikatora, raspodjela prisutnosti indikatora po nivoima i srednja vrijednost indikatora navedeni su u tabeli:

Indikator 3.3.1. Škola realizuje različite programe/aktivnosti podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika (tolerancija, solidarnost, odgovornost, humanost, integritet, konstruktivno rješavanje sukoba, samopoštovanje, društveno-prihvatljivo ponašanje...).						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.42
Broj škola	2	0	7	5	14	
%	14	0	50	36	100	
Indikator 3.3.2. Škola organizuje različite vannastavne/slobodne aktivnosti, u skladu sa potrebama i interesovanjima učenika.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.50
Broj škola	0	1	5	8	14	
%	0	7	36	57	100	
Indikator 3.3.3. Škola planira i organizuje edukaciju učenika za korišćenje e-platforame.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.83
Broj škola	2	0	2	10	14	
%	14	0	14	71	100	
Indikator 3.3.4. U školi se primjenjuju posebni individualni razvojno-obrazovni planovi za učenike iz osjetljivih društvenih grupa i učenike sa posebnim obrazovnim potrebama.						
Prisutnost indikatora	0	1	2	3	Svega	Sr. vrijednost indikatora 2.90
Broj škola	4	0	1	9	14	
%	29	0	7	64	100	

Srednja vrijednost ovog standarda je 2.66.

Najbolje procijenjeni indikator je 3.3.4. (U školi se primjenjuju individualni razvojno-obrazovni planovi za učenike iz osjetljivih društvenih grupa i učenika sa posebnim obrazovnim potrebama) sa srednjom vrijednosti 2.9. Najniže procijenjeni je indikator 3.3.1. (Škola

realizuje različite programe i aktivnosti podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika) sa srednjom vrijednošću 2.42.

U većini škola s učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama radi se po urađenim IROP-ima. U nekoliko škola Komisija je procijenila da nije potrebno rješenje o usmjerenju pa za te učenike nijesu izrađeni IROP-i.

Podrška učenicima u pogledu razvoja njihovih socijalnih i emocionalnih vještina odvija se kroz realizaciju planova rada odjeljenjskih starješina.

Sve posjećene škole su organizovale neki vid vannastavnih aktivnosti. Škole su na različite načine obilježile značajne datume (*Dan maternjeg jezika, Dan stranih jezika, Međunarodni dan poezije, Dan energetske efikasnosti, Međunarodni dan srednjoškolaca* i dr.). Organizovane su onlajn radionice protiv predrasuda i sajber nasilja. Po broju i raznolikosti vannastavnih aktivnosti i osvojenim nagradama na raznim konkursima (međunarodnim i domaćim) prednjači JU Gimnazija „Tanasije Pejatović” u Pljevljima.

U većini škola učenici su obučeni za korišćenje e-platforme.

Preporuke:

Unaprijediti tehničke uslove izvođenja nastave na daljinu u smislu obezbjeđivanja dovoljnog broja laptopova ili tableta za učenike i nastavnike i obezbijediti stabilnu internet konekciju.

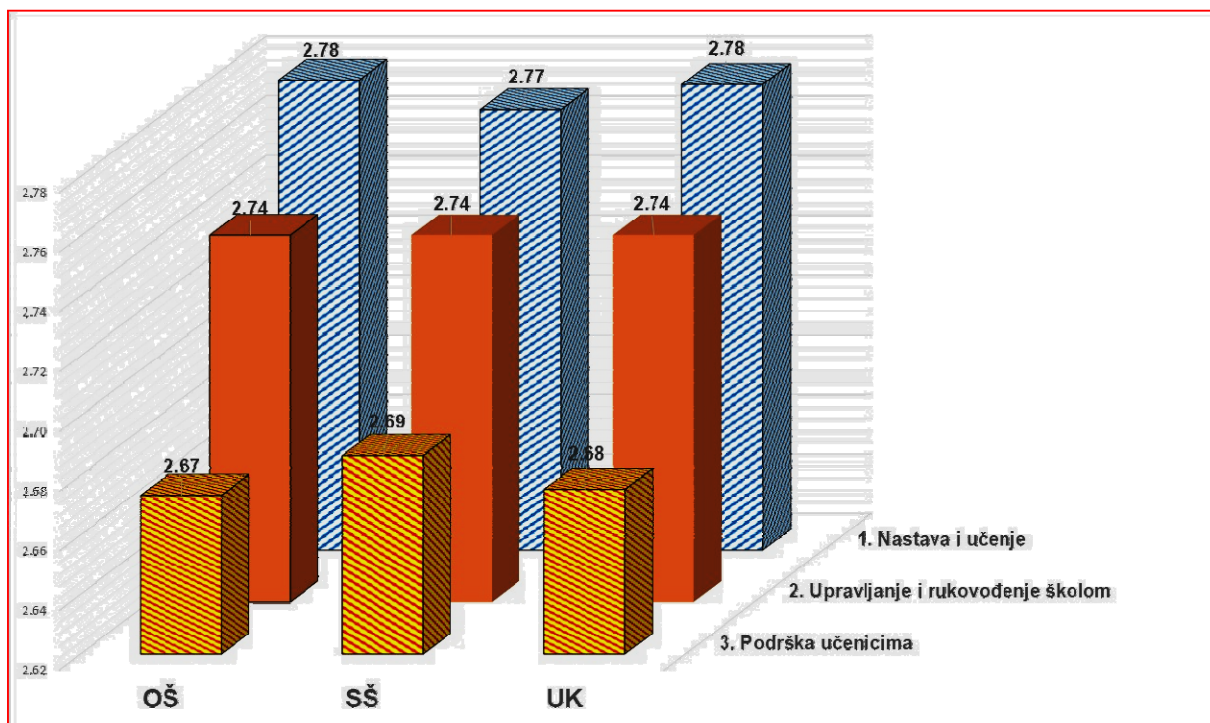
Riješiti pitanje opterećenosti velikim brojem pismenih zadataka pred kraj nastavne godine a naročito za učenike završnog razreda s obzirom na to da se pripremaju za polaganje eksternih ispita.

14. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA (II DIO)

Kada se analizira kvalitet postignuća po ključnim oblastima:

Ključna oblast	OŠ	SŠ	UK
1. Nastava i učenje	2,78	2,77	2,78
2. Upravljanje i rukovođenje školom	2,74	2,74	2,74
3. Podrška učenicima	2,67	2,69	2,68
Ukupno	2,73	2,73	2,73

uočava se da je najbolje procijenjena ključna oblast *Nastava i učenje* u osnovnim školama (2,78), a najslabije procijenjena oblast je *Podrška učenicima* u osnovnim školama (2,67). Tabelarni podaci su prikazani i korišćenjem odgovarajućih histograma:

Sumirajući ostvarenosti standarda u školama, mora se istaći uspješna ostvarenost standarda kvalitata:

- za osnovne škole je nivo izražen visokom srednjom procjenom 2,73
- za srednje škole je nivo izražen istom procjenom 2,73.

Ne postoji razlika između ukupne procjene ostvarenosti standarda kvaliteta osnovnih i srednjih škola.

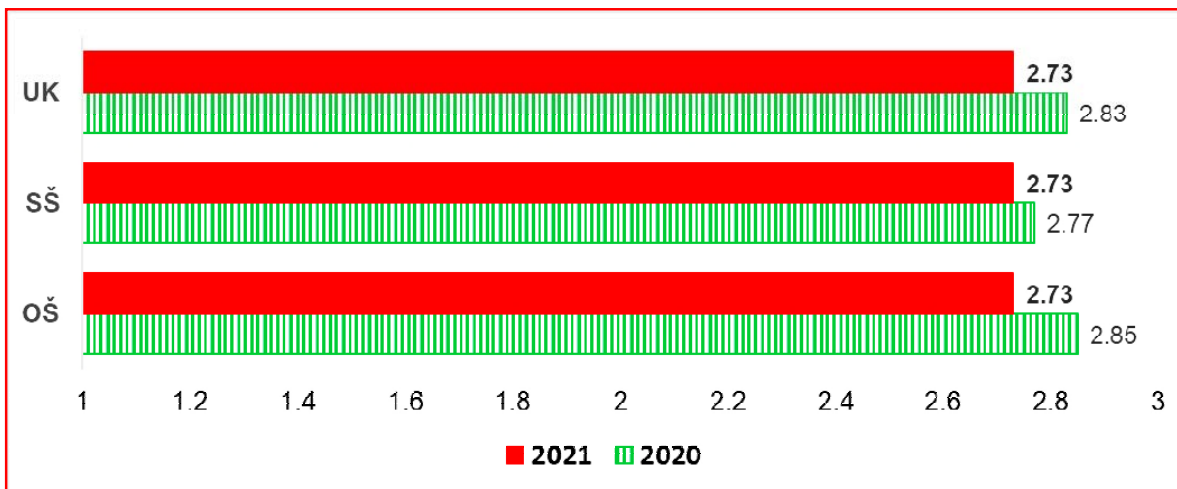
Ostvarenost standarda može se uporediti sa odgovarajućom ostvarenošću standarda za prethodnu (2020) godinu, kada je utvrđen kvalitet rada 41 škole:

Godina	OŠ	SŠ	UK
2021.	2,73	2,73	2,73
2020.	2,85	2,77	2,83

Uočavaju se promjene date u tabeli:

Promjena	-0,12	-0,04	-0,10
Relativna procentualna promjena	-4,2 %	-1,4 %	-3,5 %

U odnosu na prošlu godinu, kada je utvrđena ostvarenost standarda kvaliteta za 29 osnovnih i 12 srednjih škola, relativne procentualne promjene su negativne: za osnovnu školu je – 4,2%, a za srednje škole – 1,4%. Zajedno, za osnovne i srednje škole, utvrđena je relativna promjena – 3,5%.

Ukupno, za srednje i osnovne škole zajedno može se zaključiti da je utvrđen **visok nivo ostvarenosti standarda kvaliteta 2,73** (od maksimalno moguće procjene 3,00).

Preporuke u cilju unapređenja nastave u uslovima organizacije nastave na daljinu date su u obrazloženjima o postignućima standarda kvaliteta.

